

УДРУЖЕЊЕ ПОРОДИЦА КИДНАПОВАНИХ И
НЕСТАЛИХ ЛИЦА НА КОСОВУ И МЕТОХИЈИ

ОТЕТА ИСТИНА

Монографија је објављена поводом

20 ГОДИНА ОД ПРВЕ ОТМИЦЕ НА КОСОВУ И МЕТОХИЈИ И 18 ГОДИНА РАДА УДРУЖЕЊА
ПОРОДИЦА КИДНАПОВАНИХ И НЕСТАЛИХ ЛИЦА НА КОСОВУ И МЕТОХИЈИ

БЕОГРАД, 2018.

ОТЕТА ИСТИНА

20 година од прве отмице на Косову и Метохији
18 година рада Удружења породица киднапованих
и несталих лица на Косову и Метохији

Фото—монографија Удружења породица киднапованих
и несталих лица на Косову и Метохији 1998-2018

Издавач: Удружење породица киднапованих и несталих лица на Косову и Метохији

Канцеларија Београд: Сремска 6/4, 11000 Београд, Тел./Факс: 011 3285 025
E-mail: udruzenjekidnest@yahoo.com, Web: www.udruzenjeparodica.org.rs

За издавача: Верица Томановић, председница Удружења

Уредник: Верица Томановић, председница Удружења

Извршни уредник: Олгица Божанић

Лектура: Татјана Станић

Рецензија: Ненад Антонијевић, музејски саветник Музеја жртава геноцида

Концепција, дизајн: Жељко Јовановић, Ринг Маркетинг

Фотографије: Архив Удружења породица киднапованих и несталих лица
на Косову и Метохији, српски електронски и штампани медији

Сарадници: Милијана Комаревић, Игор Тодоровски, Гордана Ристић
(подканцеларија у Нишу), Бранкица Антић (подканцеларија у Краљеву), Милорад
Трифуновић (подканцеларија у Косовској Митровици), Силвана Маринковић
(подканцеларија у Грачаници), Негован Маврић (подканцеларија у Великој Хочи)

Тираж: 500 примерака

ISBN 978-86-919035-2-7

Објављивање ове фото—монографије омогућила је Канцеларија за Косово и
Метохију Владе Републике Србије.

Садржај

Уводник, Верица Томановић: *Правду више не очекујемо, али се истини надамо*

ХРОНОЛОГИЈА

1998/1999: Прве отмице на Косову и Метохији	6
2000: Основано је Удружење породица киднапованих и несталих лица на КиМ	10
2001: Прошести не изазивају никакве реакције надлежних	14
2002: Идентификација само на основу одевних предмета жртва	18
2003: Пуцањем и сакривањем истине сћали би на страну злочинаца	21
2004: Више од 170 сасланака, прошести... од оснивања Удружења	26
2005: Откривена масовна гробница у ђеџини код села Волујак	33
2006: Правни сћаџус породица настрадалих	40
2007: Док нема шела, нема ни злочина	46
2008: Истина о шртовини орјанима косовских Срба	51
2009: Закаснило откривање истине одговарало је мнојима у Евроји	60
2010: Деценијски проблем још увек није решен	66
2011: Победила је истина; „Право у живац“, Дик Марџи	76
2012: Кад се има новца може се све	80
2013: „О жуџој кући ће се јовориџи још две, шри јодине и џашће у заборав“, Тома Фила	89
2014: „Држава је одговорна за људска џрава“, др Душан Челић	93
2015: Срби и Албанци заједно шраже нестале	98
2016: Зашћо се до сада није судило за злочине УЧК јочињене над Србима	105
2017: О 572 несталих Срба ниђе одговора	110
2018: 20 јодина од џрве отмице на Косову и Метохији	118

Др Ненад Антонијевић: *О фото—монографији*

122

УВОДНИК

Ова фото-монографија је сведочанство о 20-годишњим напорима Удружења да се дође до истине о судбинама наших вољених. Један дан стрепње за најмилијим који је отишао до пријатеља, на посао, до продавнице и није се вратио, довољан је да поремети или уништи целу породицу. Како се наше породице осећају, колико су снажне, измучене и подељене после 7.440 дана стрпљења, окамењене туге, суза пред зидовима институција које нису понудиле нити утеху нити правду?

Правду више не очекујемо, али се истини надамо

После 249 месеци чекања и очекивања, док сваки дан почиње са истом мишљу а свака ноћ са истом молитвом, надамо се да ће се неко, ако већ емпатије нема, сажалити над нашим „обрисаним“ судбинама. Правду више не очекујемо, али се истини до последњег даха надамо.

Та нада нам је дала снаге да се и даље боримо и довела до трагичних сазнања о судбини 370 наших најмилијих. Свако од тих сазнања је тешко и разарајуће, али је значило и окончање агоније из које још није изашло 572 породица.

Наше Удружење, посвећено само једном хуманом циљу, расветљавању судбине отетих и несталих лица на Косову и Метохији, основано је 14. марта 2000. године. Судбине најближих запечатили су наоружана и униформисана лица која су себе називала ОВК-а, а након доласка мировних снага, злочине легализовала кроз Косовски заштитни корпус.

На томе нису стали. Статистике Удружења доказују да је 20 одсто цивила нестало и убијено пре бомбардовања, 5 одсто током рата, а 75 процената после доласка мировних снага. Жртве су припадници свих народа и мањина, веросиповести, а највише Срба и Црногораца, Рома, Муслимана, Горанаца, Турака, Македонаца, али и Албанаца лојаних

Републици Србији. Злочинци нису бирали жртве. Отимали су жене, децу, старце, професоре универзитета, лекаре, новинаре, ученике, занатлије, свештенике, пољопивреднике, уметнике...

Жртве су биле и инвалиди различитих категорија, особе са умањеним менталним способностима, које нажалост нису могле да воде рачуна о себи, људи везани за постељу. Место злочина биле су породичне куће, радна места, као и планиране заседе на раскрсницама и другим јавним местима. То можемо одговорно да тврдимо јер је наше Удружење анализирано све прикупљене податке о времену, месту и начину отмица.

Може ли ико да замисли са колико мачева су прободени наши животи, колико пута смо пре судњег часа умрли, сваки пут када бисмо чули дубоко сакривену причу о трговини органима? Дик Марти нам је мало превио ране говорећи да су докази о трговини људским органима пронађени, да међународне снаге „нису сматрале неопходним да спроводе истрагу“, али да ће наше сутра, ионако црно, ипак, осванути када први чекић удари у Специјалном суду за ратне злочине на Косову. Треба ли уопште да споменем да је на дну Паднорине кутије остала само нада?

А ми, овако рањени, годинама смо протествовали на улицама, болесни одлазили на састанке са представницима државних и међународних институција и амбасадорима земаља мисија на Косову и Метохији, апеловали, сатима чекали пред вратима, молили и плакали.

Сви нестанци наших чланова породица, пријављене су КФОР-у, УНМИК-у, Међународном комитету Црвеног крста, ОЕБС-у, полицији СР Југославије. Све што сада знамо, а кроз мишљење Саветодавне комисије за људска права УНМИК-а, која је једина имала увид у сва документа те мисије, јесте следеће: „УНМИК није урадио ништа да спроведе ефикасну истрагу о киднапованим и убиствима отетих“.

Комисија још препоручује УНМИК-у да се извини породицама, призна своју одговорност и затражи од Еулекса да настави тамо где су они стали. И ово су обе стране гурнуле под тепих, свесне да тако постају саучесници злочина.

То није једино што су погазили. Наше судбине бачене су на сметлиште заједно са три потписана протокола о сарадњи полиције УНМИК-а и полиције СРЈ, као и Споразумом који је обавезивао на проналажење свих киднапованих и несталих до краја 2002, као и на омогућавање повратка 250.000 протераних Срба у своје домове.

Заслугом свих наших чланова Удружења који се годинама труде да ова тешка и болна тема не падне у заборав, мали је помак направљен у идентификацији несталих. ДНК анализом сазнали смо судбине 370 наших чланова породица, а за 572 и даље трагамо.

Иако су све наше породице дале крв за ДНК анализу, у мртвачници у Приштини се налази више од 350 земних остатака који се не поклапају са узорцима крви које су породице дале.

Тиме је апсолутно јасно да је реч о замени, о погрешниј идентификацији, која се догодила након доласка КФОР-а. Представници Трибунала у Хагу су 2000. године, предали 2000 тела породицама Албанаца који су своје најближе препознали класичном методом. Од тог броја је само једна особа била српске националности.

Не постоји начин да се те албанске породице сада приволе на рексхумацију. Међутим, и тамо где слутимо да се налазе гробнице, локације на које указујемо нису уважене од оних који се баве овом

проблематиком. Значи и ту је стављен знак: СТОП!

А тек како раде правосудни органи, када процесуирају злочине над Србима? Само 1998. године откривене су масовне гробнице Клечка, Радонићко језеро, Глођане, Жиливоде, а 2005. године пронађени су остаци тела у пећини Волујак и у Малишеву. За ове злочине нико није осуђен, као ни за егзодус 250.000 људи. За убиства након доласка КФОР-а и УНМИК-а, Уједињене нације никада нису понудиле ни утеху, ни материјалну надокнаду за душевни бол, чак ниједно извињење.

Ми се боримо да сазнамо истину, али Удружење није у могућности да материјално помогне породицама које су, неретко, на рубу егзистенције. И даље у нашој земљи не постоји Закон о несталим лицима, иако упорно 18. година то тражимо. Насилне отмице и убиства на Косову и Метохији нису само трагедија једне породице, већ систематски облик застрашивања народа, који је под присилом отеран са свог вековног огњишта.

Корене могу ишчупати, али злочине против човечности не. Крик мајки за изданицама који су на грудима дојиле, нада да ће угледати њихова лица, јачи је од сваког безакоња и нечовештва.

Злочин над нашим најмилијама је учињен два пута. Први пут од оних који су злочине учинили, а други пут нечињењем институција владавине права.

Без најмилијих, обездомљени са чежњом за повратак у свој дом, ми чланови породица косовских новомученика, имамо само једну жељу - да се истина обелодани о нашим вољенима, да се не скрива у фиокама, ма колико она болна и тешка била.

Верица Томановић

Председница Удружења породица киднапованих и несталих лица на Косову и Метохији

12. октобар 2018.

1998/99.

Међу фотографијама више стотина људи на зидовима просторије нашег Удружења породица киднапованих и несталих на Косову и Метохији налази се и слика Милице Радуновић (1938) из села Дашиновца код Дечана. По евиденцији Удружења, Милица је била прва жртва киднаповања у јужној српској покрајини, од 1998. до краја 2000. године. О Милици се губи сваки траг 23. априла 1998. године, а само дан раније, њена ћерка Лидија Миленковић са породицом посетила је родитеље у Дашиновцу.

Почетак етничког чишћења Косова

Почетком 1998. дошло је до поштравања напетости између српских власти и тзв. „Ослободилачке војске Косова“ на подручју око Глођана, родног места Рамуша Харадинаја. Подручје између Глођана и Дечана било је од кључног стратешког значаја за „ОВК“ јер је повезивао штаб терориста „ОВК“ у Глођанима и границу са Албанијом, одакле је „ОВК“ током целе 1998. добијала наоружање и остале потрепштине.

Глођане је такође постало важан регрутни центар „ОВК“ за подручје јужног дела Метохије (Шиптари га називају још и „Дукађин“) и оперативне зоне Шаља, Лаб и Дреница. Снаге „ОВК“ су нападале српску полицију на подручју Метохије, као и оближњи прихватни центар за Србе избегле из Хрватске који се налазио у селу Бабалоћ.

Након 24. марта 1998. терористи „ОВК“ под командом и контролом Рамуша Харадинаја организовале су систематску кампању презимања контроле над подручјем између Глођана и Дечана, нарочито над селима Дубрава, Рзних, Ратиш и Дашиновац, како би Србе истерале из села у којима су живели. Такође су наставили с нападима на

избеглички центар у Бабалоћу код Дечана. Тај центар био је мета сличних напада још од 1997.

„ОВК“, укључујући „Црне орлове“, који су били под директном командом Идриза Баљаја, малтретирани су, тукли и на други начин терориста српске, ромске, египатске цивиле из тих села, а цивиле који били остали или одбили да напусте своје домове убијали. У другој половини априла 1998. терористи тзв „ОВК“ под командом и контролом Рамуша Харадинаја успели су да блокирају делове Дечана на отприлике три недеље.

Милица Радуновић, из села Дашиновца код Дечана, прва је евидентирана жртва отмице на Косову и Метохији пријављена Удружењу породица киднапованих и несталих лица на Косову и Метохији.

Тог 21. априла 1998. убијено је и отето још седморо српских цивила, од чега четири жене. Вукосава Марковић (девојачко Вујошевић), рођена 1937, и њена сестра Даринка Ковач (девојачко Вујошевић), рођена 1932, обе Српкиње, нестале су из своје куће у селу Горњи Ратиш, општина Дечани. Село Ратиш се налази на три до четири километра

од Глођана. Обе жене су убили припадници тзв. „ОВК“, а остатке њихових тела је 12. септембра 1998. пронашао српски форензички тим покрај бетонског канала који води у Радоњићко језеро. Прегледом су на оба тела утврђене ране од ватреног оружја, а на телу Вукосаве Марковић утврђени су вишеструки преломи костију.

Истог дана у селу Горњи Ратиш нестали су и Милован Влаховић (1935) и Милка Влаховић (1933), брачни пар, обоје српске националности. Терористи ОВК насилно су одвели ово двоје старијих људи у штаб ОВК у Глођанима. Тамошњим Албанцима који су покушали да спрече њихово одвођење забрањено је да ће и њих убити ако се буду мешали.

Међу првим жртвама отмица је и Жарко Спасић, отет 14. маја 1998. године. 22. јуна отето је још девет радника угљенокопа Белаћевац код Обилића.

Број отетих у 1998. години је око 100 невиних цивила.

Српски форензички тим за увиђаје спровео је истрагу у близини канала Радоњићког језера, на пољопривредном добру Економија у Рзниху и на путу ка селу Дашиновац. Дана 12. септембра 1998. тај тим је пронашао најмање 39 тела или остатака тела на подручју канала Радоњићког језера, шест тела на пољопривредном добру Економија и најмање три тела на путу ка Дашиновцу. Форензички преглед тела и остатака тела извршен је у провизорној мртвачници у Ђаковици. За неколико тих тела или остатака утврђено је да припадају српским, ромским и албанским цивилима који су нестали од априла до почетка септембра 1998. на подручју „Дукађинија“.

Оперативни центар Рамуша Харадинаја, у његовом селу Глођане у општини Дечани био је смештен на отприлике два километра од канала Радоњићког језера и пољопривредног добра Економија, где су нађена тела и остаци тела, на једном од само два мала прилазна пута тој зони. Село Дашиновац, у којем су нађена још три тела, удаљено је девет километара одатле. Тачан број тамо покопаних тела се не зна, јер су остаци тела измешани.

Милован Влаховић је убијен, а његови земни остаци пронађени су 12. септембра 1998. покрај бетонског зида Радоњићког канала. Форензичким прегледом, на њему су утврђени преломи костију

проузроковани механичком силом. На зиду канала били су видљиви трагови од метака. Милка Влаховић после отмице више није виђена жива.

Два дана касније, нестали су и Срби Слободан Радошевић (1943) и његово двоје суседа Милош Радуновић (1938) и његова супруга Милица Радуновић (1938) који су боравили у својим домовима у селу Дашиновац, општина Дечани. Њих су из својих кућа насилно одвели ОВК терористи. Потом је у локалним српским новинама и у емисији информативног програма локалне телевизије објављено саопштење ОВК у којем је породицама Слободана Радошевића и Милоша Радуновића поручено да оду покрај пута надомак Дечана и покупе тела тих мушкараца. Чланови њихових породица из страха нису отишли на ту локацију.

Међу жртвама ужасних репресија и физичких ликвидација од албанских екстремиста били су стручњаци косовске медицине српске националности: Генев Стамен, медицински техничар, киднапован 29. 06. 1998. године у месту Црнољево код Дуља; Др. Васић Јосиф, убијен 26. 02. 2000. године у Гњилану; Микић Светомир, дипл. инг. агрономије, киднапован 21.07.1999. године на Институту за патологију у Приштини; Др. Станојевић Александар, лекар Дома здравља у Ораховцу киднапован 17. 07. 1998. године са радног места заједно са мед. техничарем Патрновић Душком; Др. Петковић Небојша, стоматолог, киднапован 30. 07. 1999. године на путу према радном месту у Хитној помоћи; Др. Тошковић Ђорђе, гинеколог, киднапован 20. 06. 1999. године из своје куће у Пећи; Тодоровски Александар, апсолвент стоматологије, киднапован 25. 06. 1999. године на радном месту у Хитној помоћи; Проф.др. Томановић Андрија, редован професор Медицинског факултета, начелник Хируршке клинике КБЦ у Приштини, киднапован 24.06.1999. године са радног места на Хируршкој клиници; Шабић Димитрије, медицински техничар киднапован 16. 01. 1999. године са радног места у КБЦ-у Приштина; Вуксановић Миле, радио у Хигијенском Заводу у Приштини, киднапован 02.04.1999. године у селу Трн на путу Урошевац Штимље; Павић

Борислав, медицински техничар киднапован 24. 07. 1999. године у Гњилану.

Са списка насилно отетих медицинских радника и даље је непозната судбина 4 лица: Проф.др. Андрија Томановић, Тодоровски Александар, Вуксановић Миле и Микић Светомир.

Остварена је паклена замисао да се и физички уништи активност деценијама стваране високостручне креативне групе универзитетских професора која је школујући равноправно студенте и лекаре свих националности заслужна за завидан развој и постигнут високи ниво савремене медицине на Косову и Метохији.

Писмо, Апел председника Српског лекарског друштва академика Радоја Чоловића: „Дужни смо да укажемо на узорне појединце чија су лична храброст, пожртвованост и човекољубље пружили уточиште свакоме коме је било потребно, на појединце чије ће биографије бити путоказ који ће будуће генерације одвраћати од провалије међунационалне мржње“, упућено је свим државним органима Републике Србије међународним институцијама на КиМ, представницима дипломатског кора, међународним организацијама за људска права која би била од користи да пруже „помоћ у расветљавању судбина медицинских радника“.

За ове стравичне масакре суђено је и Рамушу Харадинају, али је он ослобођен свих оптужби због тога што што су готово сви сведоци настрадали под неразјашњеним околностима.

Насилни нестанци на КиМ били су облик застрашивања, који је претходио масовном интерном расељавању. Због многобројних киднаповања, нестанака и убистава грађана различитих националности дошло је до масовног интерног расељавања, а етничка структура прогнаних резултирала је стварањем етнички чистог албанског простора.

У периоду од 23. 04. 1998. до 23. 03. 1999. године забележен је почетак, а потом и ескалација општег насиља. Масовне отмице и убиства забележени су током лета 1998. године. Они су узрок оружаних сукоба између ОВК и припадника полиције и војске.

Након престанка агресије на СРЈ, полиција и војска се повлаче, а на територију КиМ стижу међународне снаге. Од 11. 06. 1999. до 27. 12.

2000. припадници ОВК су виновници до тада незабележеног општег насиља на КиМ. Број несталих и убијених цивила свакодневно се увећава и у ситуацији општег насиља и кршења основних људских права, а без икакве заштите, долази до интерног расељавања око 250.000 људи.

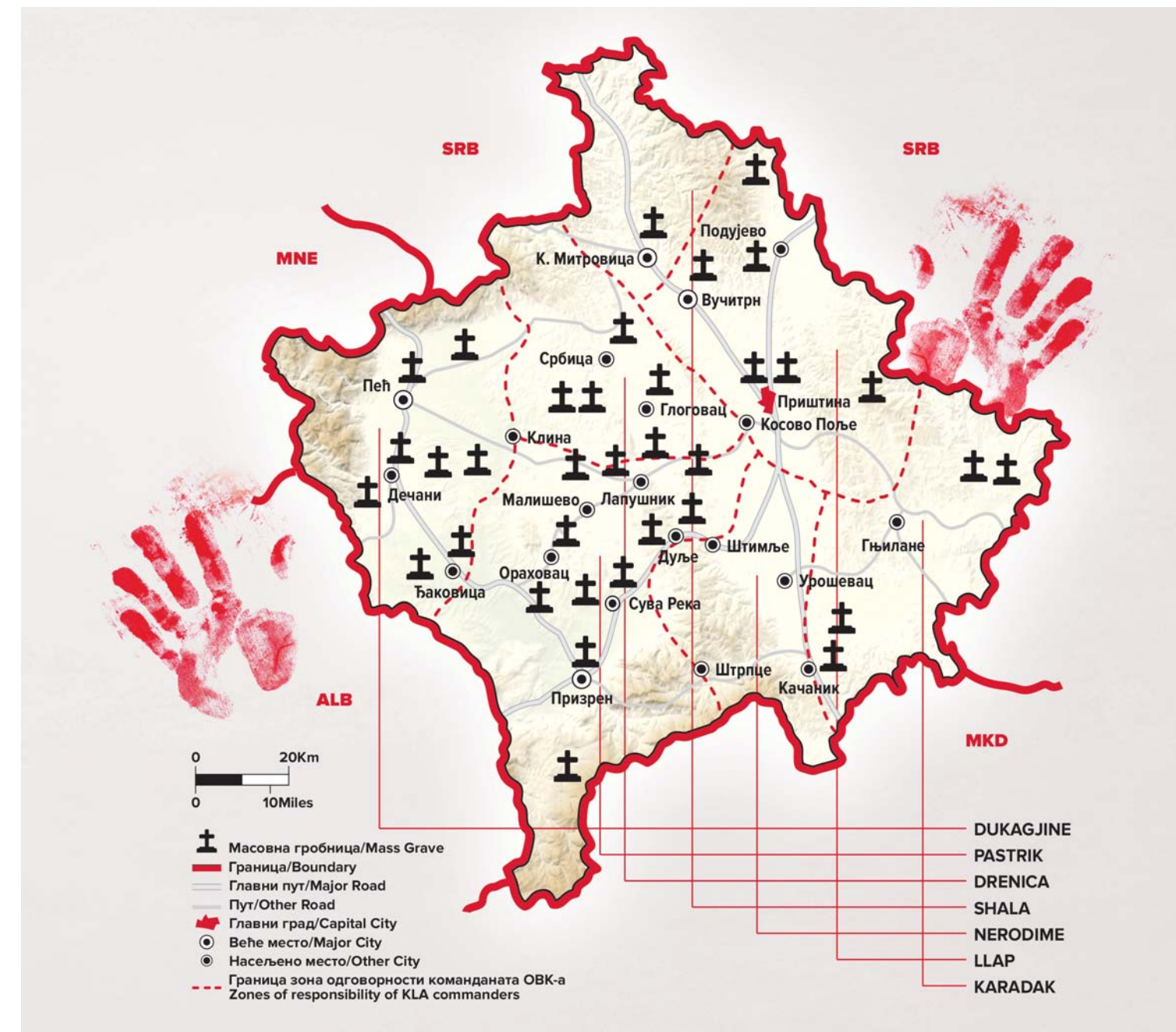
Од 1998. до краја 2.000. године нестало је и убијено на хиљаде цивила на Косову и Метохији и те злочине починили су наоружани и униформисани Албанци. Удружење породица киднапованих и несталих лица и даље трага за 572 члана породица. До сада је сахрањено 370 несталих лица чији је идентитет потврђен на основу датих крвних узорака најближих, ДНК анализом.

Највећи број жртава, чак 75 одсто, убијено је или киднаповано после 10. јуна 1999, односно доласка мировних снага на Косово и Метохију. Сви случајеви несталих пријављени су међународним и домаћим институцијама, сродници су дали узорке крви за ДНК анализу, али још увек се не зна ништа о овим несрећним људима.

У великом броју случајева познати су и извршиоци кривичних дела и валидни сведоци, али и поред тога нема скоро никаквих резултата нити у погледу проналазака несталих, нити у правцу кривичног гоњења. Малобројни процеси окончавају се ослобађањем злочинаца из различитих разлога, међу којима су и многа кривична дела почињена од ОВК која нису категорисана као ратни злочини.

Нема, нити може бити, помирења док припадници ОВК не буду осуђени за своја недела и док се сви прогнани са Косова и Метохије не врате на своја обновљена огњишта. Узроци страдања нису сукоби српског и албанског становништва, већ акције ОВК. Циљ је у ствари био стварање етнички чистог Косова и Метохије, оспоравање Косова и Метохије као српске баштине и покушај рушења десетовековне вертикале духовног трајања српског народа. Дозвољено је да преовлада безакоње над законом и омогућено је проглашење дела Србије за самосталну и другу независну државу на Балкану упркос Резолуцији 1244 СБУН која је гарантовала границе, сигурност и безбедност свим грађанима на простору Косова и Метохије.

На страни десно: мапа масовних гробница и зона одговорности команданата ОВК. Извор: КФОР, 13. јул 1999.

2000.

На основу чланова 1, 9, и 10. Закона о удруживању грађана и удружења, друштвене организације и политичке организације које се оснивају на територији СРЈ (Службени лист СФРЈ, бр. 42/90), Скупштина Удружења породица киднапованих и несталих лица на Косову и Метохији 22. фебруара 2000. године доноси одлуку на основу које се оснива Удружење породица киднапованих и несталих лица на Косову и Метохији.

Основано је Удружење породица киднапованих и несталих лица на КиМ

Удружење породица киднапованих и несталих лица на КиМ (у даљем тексту Удружење) основано је 14. 03. 2000. године са главном канцеларијом у Београду и потканцеларијама у Нишу, Краљеву, Грачаници, Косовској Митровици и Великој Хочи. Безуспешни, вишемесечни појединачни покушаји породица да пронађу своје сроднике нестале у ситуацији општег насиља на Косову и Метохији повод су за оснивање Удружења. Киднаповања и нестанци чланова наших породица догађали су се свуда. Киднаповани су на улици, под претњом извођени из кућа, са радних места (болница, фабрика, канцеларија...), на путевима (из воза, аутобуса, аутомобила...). Први посао по оснивању Удружења било је прикупљање података о несталима, околностима нестанка и израда списка киднапованих и несталих, на основу пријава чланова породица интерно расељених са Косова и Метохије на којем се насиље ширило као пожар.

Удружење је добровољно удружење грађана које има следеће циљеве:

- Рад на расветљавању околности под којима су киднапована лица на простору Косова и Метохије
- Пружање помоћи породицама несталих лица на Косову и Метохији
- Поштовање, заштита и унапређење људских права и слобода
- Залагање за поштовање принципа правне државе и владавине права
- Ширење идеја и свести о потреби поштовања, заштите и унапређења људских права и слобода
- Сарадња са домаћим и страним удружењима, организацијама и асоцијацијама које се баве унапређењем идеја и праксе људских права које су компатибилне са циљевима за које се удружење залаже
- Остваривање других циљева од интереса за унапређење идеје и праксе заштите и унапређења људских права, правне државе и владавине права

Косовска Митровица, протест чланова Удружења породица киднапованих и несталих лица на Косову и Метохији

Протест Удружења породица киднапованих и несталих лица испред Владе Републике Србије у Београду

Протест Удружења породица киднапованих и несталих лица у Београду

На слици горе: Састанак представника Координационог центра за Косово и Метохију са члановима Удружења
На слици доле: Господин Јелић са првим секретаром Удружења Милорадом Божанићем

2001.

Страхно је кад отму човека. Страхно је годинама не знати где је. Страхно је кад породице морају да траже гробнице. Страхно је да раније ништа није учињено да се спасу, а сада да се пронађу. Страхно је кад си немоћан да помогнеш, а онај ко може то неће. Страхно је кад се пробудиш и запиташ на чија ћеш данас закуцати врата, а знаш да помоћи нема.

Протести нису изазвали никакве реакције надлежних

Многобројни протести организовани 2000. године нису дали никакве резултате. Чланови Удружења породица киднапованих и несталих лица на Косову и Метохији кренули су да обилазе људе на значајним функцијама, верујући да им могу помоћи.

Обећања да ће се учинити све да се отети пронађу у 2001. години добијена су на многобројним састанцима и сусретима: са министром Гораном Свилановићем, хашком тужитељицом Карлом дел Понте, Патриком Гавиганом из Канцеларије за људска права, у Међународној канцеларији Црвеног крста, у ИЦМП, у УМНИК-у, у амбасади Немачке у Београду са Христијаном Хелбахом...

У мају месецу испред Савезне скупштине у Београду потписана је петиција за ослобађање киднапованих.

Уследили су и разговори са господином Гавијаном Франсоом, госпођом Лором Милк, Полом Меклембургом, затим многобројни састанци са представницима домаће власти.

Само у октобру и новембру представници Удружења породица киднапованих и несталих лица на Косову Метохији одвојено су се састали са чак 19 домаћих, страних и међународних организација.

На страни десно: Председник Републике Француске, господин Жак Ширак и Верица Томановић, председница Удружења пододица киднапованих и несталих лица на Косову и Метохији на пријему у Амбасади Републике Француске у Београду

Делегација Удружења породица киднапованих и несталих лица на пријему код председника СР Југославије Војислава Коштунице

На слици доле: Делегација Удружења: Костић Павле, Верица Томановић, Драгана Мајсторовић и Оливера Будимир на пријему у амбасади Француске код председника Француске господина Жака Ширака

На страни десно, одозго надоле, слева надесно: Представници Удружења породица киднапованих и несталих лица на једном од састанака са Небојшом Човићем; Координација Српских удружења са простора бивше Југославије (МКЦК); Брига о најмлађима, потомцима жртава, од самог оснивања била је један од приоритета (1. јануар 2002, дељење новогодишњих пакетића)

2002.

Прво и најважније питање о којем треба да разговарамо јесте проналажење отетих и примопредаја земних остатака киднапованих и несталих лица на просторима Косова и Метохије, за српску и за албанску популацију то је приоритетан задатак. Док се ово питање не реши, биће нерешива и сва остала питања. Стекли су се услови, а протекло је довољно времена, да коначно почну разговори о најтежем проблему и за српска и албанска удружење за нестала и отета лица.

Идентификација личних предмета несталих Срба у Рударима код Куршумлије

У циљу расветљавања судбине киднапованих и убијених Срба на Косову и Метохији, у априлу је на платоу испред мотела „Рударе“ у Рудару, 11 километара од Куршумлије, изложено око 350 одевних предмета, обуће, личних и других ствари несталих, пронађених у периоду од доласка КФОР-а до сада, и стављено на увид породицама и родбини.

Циљ ове тродневне акције, која је организована у сарадњи са Координационим центром за Косово и Метохију, УНМИК-ом, Међународним Црвеним крстом, Црвеним крстом Србије и Црне Горе, Удружењем киднапованих и несталих, Бироом за нестала лица, јесте да породицама и родбини несталих и стручњацима за судску медицину помогну у идентификацији жртава. Превоз до Рудара за чланове породица и родбину организовало је Удружење киднапованих и несталих, а разгледање пронађене гардеробе одвијало се по групама. Најпре су у Рудару боравили чланови породица несталих из Ораховца и Грачанице, као и родбина расељена у Нишу. Затим је заказан долазак породица из Црне Горе, Београда, Косовске Митровице и Краљева, трећег дана пронађене предмете могли су да виде породице несталих из

Бујановца, Краљева и Београда, затим је одржана конференција за новинаре, на којој су саопштени резултати ове акције.

Трећег дана заједничке акције Координационог центра за Косово и Метохију, УНМИК-а, Удружења несталих, Међународног и Црвеног крста Србије и Црне Горе, у Рудару, код Куршумлије, родбина киднапованих, несталих и убијених Срба и других неалбанаца на Косову и Метохији, до 13 часова препознала је делове одеће, обуће, личних и других предмета, пронађених уз тела око 360 ексхумираних жртава, у 35 случајева.

У циљу расветљавања судбине несталих на Косову и Метохији, у Рудару су боравиле породице из Краљева, Крушевца, Чачка, Ужица, Ораховца, Бујановца, Врања, Београда, Подујева и других места у која су расељене.

Милосав Ђилас из Приштине, демантујући информације по којима је његова мајка Милка Ђилас, рођена 1937. године, идентификована, каже:

- Мајку сам последњи пут видео 6. јуна 1999. године. Налазила се у приштинској болници на лечењу. Седамнаест дана касније, са-

На идентификацији најмилијих у Рударима код Куршумлије на основу изложених око 350 одевних предмета, обуће, личних и других ствари несталих, пронађених у периоду од доласка КФОР-а

знали смо да је умрла, али шта је са њеним телом ни данас немамо поузданих информација. Бројеви са гробнице у Драгодану и одећа се слажу, али да бих био сигуран да се о њој ради, дао сам крв за ДНК анализу, која ће помоћи идентификацији – каже Милосав.

Стана Јосифовић из Приштине трага за братом Трајком Станковићем, старим 54 године, који је нестало 16. августа 1999. године.

- Он је - вели Стана - тога дана изашао из куће у намери да прими пензију. Кренуо је из села Којловице пут Приштине и тада му се губи сваки траг. Касније сам сазнала да му је комшија Албанац претио и да су га непознати људи тукли. Када сам питала његове суседе Албанце да ли је убијен, одговорили су да је жив, али је претучен. Постоје индиције да је ово његова одећа. Препознала сам панталоне. Ципеле су, сигурна сам, његове. Овде су ми рекли да његова одећа носи идентификациони број са гробнице у Драгодану, дала сам крв и верујем да неће бити проблема са идентификацијом његовог тела, јер је он после операције, имао пластични кук.

Миливоје Столић из Мужичана, код Штимља, каже да је препознао делове одеће свог несталог брата, ветеринара Слободана Столића. И Олга Крстић из села Доњи Ратиш, код Дечана, у трагањима за родитељима, прича да је препознала делове одеће својих родитеља, мајке Вилке, рођене 1939. и оца Миливоја, рођеног 1929. године, који су нестали 11. јула 1999. године.

Из Удружења несталих Срба на Косову и Метохији сазнајемо да је, у току три дана акције, изложене предмете разгледало око 500 чланова породица и да је, до јуче у подне, више од њих 160 дало крв за ДНК анализу.

О наредним корацима у идентификацији несталих разговарали смо са др Славишом Добричанином, специјалистом за судску медицину, професором универзитета у Приштини.

- Ово је само корак у решавању судбине несталих, а даљи пут је прегледање документације којом располажемо, а реч је о досијеима за свако сахрањено лице понаособ, после чега следи екс-

Састанак са главним тужиоцем Хашког трибунала госпођом Карлом дел Понте

хумација, при чему ћемо упоређивати податке које смо ових дана добили у Рудару од породица са подацима из досијеа, и оним што нађемо на лицу места – каже др Добричанин.

- Не, није ово идентификација. Ово је само део онога што чини процедуру идентификације, али врло важан елемент.

О контактима са хашким истражитељима професор Добричанин каже:

- Са њима сам контактирао и приликом боравка у Хагу. Они овде узимају податке од породица о евентуално осумњиченим особама које су њихове чланове породица отели. То је заправо прављење

досијеа Албанаца, припадника ОВК, који су чинили злочине над Србима. То је у функцији привођења Хашком трибуналу људи који су починили стравичне злочине. Верујем да ће тај посао врло брзо бити готов. Видео сам спискове у Хагу и они то озбиљно раде и зато су овде. И Карла дел Понте је обећала да ће се убрзано радити - објашњава др Добричанин.

2003.

Ако ћутимо и кријемо истину о ономе што се догодило самим тим стајемо на страну злочинаца, штитећи њихове кржаве руке, ма ко они били. Ниједна страна у сукобу није безгрешна. Са обе стране су пале невинне људске жртве. најстрашније од свега је када су то деца. Ту нема нико право да самовољно кроји чињенице по расној, националној или верској основи... (из писма Драгице Мајсторовић, мајке киднапованог дечака Мајсторовић Ивана.

Писмо мајке отетог Ивана Мајсторовића Олари Отуну (УНИЦЕФ)

Поштоване даме и господо,

Обраћам вам се у име свих родитеља Срба чија су деца киднапована, нестала и убијена за време и након сукоба на Косову (1998–2004)

Пратећи ваше веб-сајтове и презентације на интернету, са великим жаљењем смо констатовали да се о нашој трагедији или ништа не зна или се она намерно прећуткује. Животи наши – српске деце нису ништа мање вредни од живота било ког детета друге националности, јер су сва деца иста и имају право на живот.

Права деце су угрожена јер се на српску децу на Косову и даље пуца, наша деца су покретне мете, не могу слободно да се крећу и

иду у школу, не могу безбедно да се играју и одрасту на својој сопственој земљи. И даље постоје покушаји отмица. Због чега, поштоване даме и господо? Да ли сте икада чули за спаљене српске бебе у Призрену, за спаљена дечја тела и тела њихових родитеља у Клечки, за илегалне затворе на Косову и Албанији у којима су држана наша деца, за убиства српске деце у Гораждевцу, за силовања наших девојчица широм Косова? Докази постоје – њихова мртва тела и понеко преживело дете које уз тешке трауме може о томе посведочити.

Са жаљењем морамо да констатујемо, да се велики број отмица одиграо после доласка мировних снага УН-а и да смо ми и наше деца постали жртве верујући у заштиту и гаранције које су дале УН.

Расветљавање судбине несталих најосетљивије питање на Косову

Београд, 15. мај 2003. године - Омбудсман на Косову и Метохији Марек Антони Новицки изјавио је данас у Београду да расветљавање судбине киднапованих и несталих лица на Косову и Метохији улази у домен

најосетљивијих питања решавања људских права у покрајини.

Новицки је после разговора са члановима Удружења породица киднапованих и несталих Срба са Косова и Метохије, рекао да институција ом-

будсмана не може директно да утиче на потрагу за несталима, али да је његово право да то питање увек јавно поставља да би надлежне институције тај посао обављале на ваљан начин, преноси агенција Бета.

Он је рекао да је следећи циљ хитно расветљавања судбина несталих лица

привођење правди свих особа које су одговорне за злочине.

Новици је додао да је за почетак јуна у Приштини заказао заједнички сусрет Удружења несталих и киднапованих лица на Косову и Метохији, независно од етничке припадности.

Нови захтев за расветљавање судбине несталих на Косову

Приштина, 5. јун 2003. године - Удружење породица несталих и киднапованих на Косову и Метохији које живе у централној Србији, упутило је захтев УНМИК-у, КФОР-у, косовском Одбору за заштиту људских права и слобода и омбудсману за Косово и Метохију, да се додатно ангажују у проналажењу 1.300 отетих и несталих особа, претежно Срба и других неалбанаца.

Удружење је предало захтеве омбудсману за Косово и Метохију Мареку Новицком и том приликом затражило да разговору присуствују и шеф УНМИК-а Михаел Штајнер и командант КФОР-а генерал Фабио Мини, али се они нису појавили.

Координатор Удружења Симо Спасић рекао је да постоји доста доказа у вези са несталима током сукоба на Косову 1998. и 1999.

године, као и након уласка КФОР-а, јуна 1999. године. Документација за злочине и геноцид који су почињени над члановима наших породица, а којом ми располажемо, треба да буде у рукама полиције УНМИК-а, а посебно Хашког трибунала, оценио је Спасић.

Председник Косовског одбора за заштиту људских права и слобода Пајазит Нуши рекао је приликом сусрета са представницима косовских Срба, да су током ратних сукоба у покрајини нестала и његова два унука и да очекује расветљавање њихове судбине. Према његовом мишљењу, канцеларија УНМИК-а за нестале особе не чини довољно на расветљавању судбине несталих, без обзира на њихову етничку припадност.

Предати посмртни остаци четворо Срба

Мердаре, 18. септембар 2003. године - На капији 3 на административном прелазу Мердаре према Косову и Метохији, данас су породицама несталих предати посмртни остаци четворо Срба убијених на Косову и Метохији.

Породице су презеле тела Јована Лазаревића (87), који је киднапован у Баковици, Петра Ђурића (60), убијеног у својој кући у

Истоку, затим Гордане Јовановић (48), убијене заједно са супругом у Призрену, и Радивоја Дракуловића (67), који је такође убијен у Призрену.

Према подацима Координационог центра, на територији Космета до августа ове године ексхумирано је укупно 209, а идентификовано 80 тела.

Удружење породица киднапованих и несталих лица на Косову и Метохији организовало је вишедневни обилазак манастира у Србији и Црној Гори за чланове породица киднапованих и несталих лица у циљу психосоцијалне подршке

Ексхумирано 40 тела са приштинског гробља Драгодан II

Приштина-Куршумлија, 19. јун 2003. године - Шеф Бироа за ексхумације и идентификације Координационог центра за Косово и Метохију Др Славиша Добричанин саопштио је да су експерти тог центра у сарадњи са УНМИК-ом у протекла два дана ексхумирали 40 тела са приштинског гробља Драгодан II.

Добричанин је навео да су међу ексхумираним посмртним остацима особе српске, албанске и ромске националности, и додао да су пронађени и посмртни остаци осам беба, преноси агенција Бета.

Тела која су ексхумирана на гробљу Драгодан II у Приштини пренета су у центар за обдукцију у Ораховцу, а након идентификације биће предата породицама.

Добричанин је најавио да ће после завршене ексхумације посмртних остатака са Драгодана II бити обављена ексхумација тела са православног гробља у Ђаковици, и додао да се чека да терен око тог гробља буде разминиран.

Обележен 30. август - Међународни дан несталих

Удружења породица киднапованих и несталих лица са Косова и Метохије обележила су 30. август - Међународни дан несталих.

Члан Удружења породица киднапованих и несталих Срба на Косову и Метохији Верица Томановић рекла је пред окупљеним члановима и грађанима на Тргу Републике у Београду, да је према подацима овог удружења, нестало 1.303 лица. Према њеним речима, од тог броја 150 је одмах убијено, 364 је ослобођено или побегло, а тражи се 789 лица.

Госпођа Томановић је истакла да породице несталих и киднапованих траже да се отворе архиви и досијеи, као и да се именују и пронађу киднапери. Она је додала да је делегација тог удружења у августу, заједно са представницима Српских удружења из бивше Југославије била у посети САД-у, где су уз одобравање председника Хелсиншког одбора за људска права, Конгреса САД-а Кристифором Смитом сведочили у Конгресу.

Председник Косовског одбора за заштиту људских права Пајазит Нуши рекао је да нерасветљавање судбине несталих утиче и на повратак расељених и повећање стопе криминалитета на Косову. Он је затражио да проблем судбине несталих има приоритет у најављеним разговорима између Београда и Приштине.

Међународна организација за заштиту људских права „Амнести интернешенел“ изразила је забринутост пошто се, четири године од завршетка сукоба на Косову, више од четири хиљаде особа и даље води као нестало, а ниједно лице одговорно за њихову судбину није изведено пред лице правде.

Ова организација поздравила је напредак који је Канцеларија УНМИК-а за нестале особе и судску медицину (ОМПФ) остварила ове године на откривању судбине несталих особа, као и напредак остварен у Србији на плану ексхумација.

На страни десно: Представници Српских удружења са простора бивше Југославије у посети амбасадору САД Вилијаму Монтгомерију у Београду; слева надесно горе: Олгица Божанић, Владо Шашо, Мирјана Божин, Вилијам Монтгомери, Радивоје Симоновић, Гордана Јакшић, Чедо Марић, Драгана Букић; доле: Биљана Јовић (преводилац), Драгана Мајсторовић и Верица Томановић; У Одељењу за људска права, на састанку са господином Марекком Новицким у Приштини; Код конгресмена Кристофера Смита са амбасадором СРЈ Иваном Вујачићем; У Хелсиншком одбору за људска права; Сведочење пред Хелсиншким одбором за људска права у Конгресу САД-а: Гордана Јакшић, Чедомир Марић, Олгица Божанић и Верица Томановић; Београд, Међународни дан несталих

2004.

Од 16. новембра 2000. до 05. априла 2004. године Удружење је, према подацима о активностима, одржало више од 170 састанака, протестних окупљања и других видова ангажовања. Закључно са јуном 2004. ексхумирано је и обдуковано 278 тела. Извршена је идентификација 104 случаја, а породицама је предато 91 тело. Осим ових, урађена је и идентификација три тела на Кошарама. Тела су предата породицама настрадалих.

Четири године рада Удружења киднапованих и несталих лица на КиМ

Марта 2000. године основано је Удружење у нади да ће породице заједно лакше доћи до истине. После вишемесечних појединачних, безуспешних покушаја да се пронађу људи који су киднаповани из својих кућа, са радних места, из болница, улица, аутомобила, породице оететих на просторима Космета основале су своје Удружење. Једини циљ ове невладине организације јесте истина. Жеља да се дође до истине о судбинама киднапованих чланова породица је да се кроз Удружење утиче на институције система државе, али и свих надлежних међународних организација, да се убрза процес трагања за несталима и да у најскорије време да одређене резултате – рекла је председница Верица Томановић.

И након протеклих година, и даље траје неверица, како је могуће да се деси да са површинског копа Белаћевац код Приштине не-

стане десет рудара (22.06.1998.), да у селима Ретимље и Оптеруша буду киднаповани невини цивили који су 18. јула 1998. били у селу, да из Ђаковице нестане цела породица Шутаковић, Пантовић у Приштини породица Секулић, Рајковић, Васић, у Призрену Шљивић, Ђукановић ... у сваком граду брачни пар; или мајка и син, отац и син, два брата...

Та киднаповања су после доласка мировних снага на Косово и Метохију била заправо инструмент притиска на исељавање ради стварања етнички чистог албанског Косова. Егзодус Срба и неалбанаца праћен је стравичним злочинима.

Оно што чланови Удружења захтевају од надлежних власти јесте да се отворе архиви, да се именују киднапери и оно најбитније, да се реализује процес разрешења судбине свих оететих и несталих на Космету.

На страни десно: На састанку са Бајрамом Реџеџијем у Приштини; Делегација Удружења породица киднапованих и несталих лица на Косову и Метохији у посети његовој светости, патријарху Павлу

Петиција за ослобођење: Или живи или кости

Удружење породица киднапованих и несталих лица на Косову и Метохији 1998-2001. године покрећу ову петицију као хуману акцију за расветљавање судбина оететих и несталих са нашег списка.

На овај начин обавештавамо и подсећамо оне који знају да наше породице од 1998. године до данас не знају тачну адресу својих најближих сродника које су отеле познате особе, наоружани и униформисани Албанци који себе називају ОВК, а који су након доласка мировних снага на простору Косова и Метохије легализовани у „КЗК“.

Још једном подсећамо да међу оететима има малолетне деце, жена, старих и одраслих. Ако потпишете, учествујете у борби за истину, на правди Бога оететих.

Кад потписујете, помислите да сте и ви могли бити оетети.

Док су сви они оетети, нико од нас није слободан. Од ваших потписа правимо кључеве слободе за све. Ако именујемо злочинце, одбранићемо невинне. За оне који су у животу и буду враћени својим кућама и породицама, опростићемо злочин. За оне који су убијени; не заборавимо никада, али пронађимо њихове кости јер доста је било незнатних гробова.

Ми трагамо за свима, значи, не само за Србима него и Муслиманима, Ромима, Турцима, Горанцима, Бугарима, Албанцима, Македонцима. Помозите нам да истрајемо у вишенационалној, вишеконфесионалној, вишеетичкој даноноћној борби.

Нека правда стигне злочинце а ваш потпис буде оптужница.

Објављен је први број часописа *Отета истина*

Веома смо тужни што постоји разлог за издавање овог информативног часописа који ће излазити тромесечно. Зло које је задесило све нас и шестогодишња, за многе, безуспешна борба да сазнају шта је са њиховом отетом и несталом ближом или даљом родбином подстакла нас је да укажемо јавности на нашу несрећу, тугу и бол.

Сва досадашња настојања да се поведе конкретна борба у решавању судбина киднапованих и несталих, видело се, нису дала видљиве резултате. На многа смо врата закуцали, много речи потрошили објашњавајући шта се десило на Косову и Метохији. Но, осим појединачних случајева проналажења земних остатака с времена на време, вести о осталим нетрагом несталих људи нема. Више од 1300 породица је унесређено, јер је толико људи, жене и деце нестало. И управо смо зато и покренули овај часопис како бисмо забележили све оно што је везано за велику трагедију киднапованих

Грех је ћутати

Представници свих пет удружења породица киднапованих и несталих у ратовима који су се водили на просторима бивше Југославије упутили су заједнички апел нашој и међународној јавности *„Породице несталих не постојану жртве појединачне политике садашње власти, ако су њихови нестали били жртве појединачних политика претходних власти“*. Обележавајући Међународни дан несталих, на конференцији за новинаре они су позвали надлежне да се активније укључе у решавање проблема несталих и да се идентификују неидентификоване жртве етничких сукоба у бившој Југославији. Време је да неидентификоване жртве коначно добију име, речено је том приликом.

Председник Удружења родитеља и породица ухапшених Радивоје Симовић казао је да породице несталих и овог пута подсећају да судбина њихових најмилијих још није расветљена и да имају права да сазнају истину.

и несталих људи и њихових породица, али и нашег народа.

Желимо да бар на овај начин остане писани траг, а вас, драги пријатељи и сапатници, молимо да се активно укључите у припреми сваког броја и да својим писмима, дечијим радовима, сугестијама и осталим прилозима допринесете да квалитет ових новина буде све бољи.

Завера ћутања онемогућава породицама да сазнају истину, а медији све мање простора посвећују овој несрећи којој су изложени углавном сиромашни људи, који немају пара ни за најосновније животне потребе.

Наш је циљ да се истина што пре открије. Ми ћемо објективно информисати о свему што се у овом домену чини и јачати сарадњу са свима који на било који начин могу да помогну.

– Ми желимо да знамо ко је одговоран за успоравање ексумације и идентификације и зашто наша влада не показује интересовање за решавање овог проблема. Прве ексумације обављене су септембра прошле године. Хрватска влада није кооперативна када је у питању узимање крви за ДНК анализу, а ако се идентификација настави овим темпом, многи неће дочекати да сазнају судбину својих најмилијих – закључио је Симовић.

– Једино што тражимо јесте да ознака „НН“ буде замењена именом и презименом настрадаога. У Хрватској се налази безброј неидентификованих и скривених гробница јер је од 7000 људи погинулих или несталих ексхумирано само 500 особа, а њих око 200 идентификовано – рекао је Чедо Марић, председник Удружења породица несталих лица „Суза“ из Крајине. Он је истако да су ексхумиране свега четири гробнице у Книну, затим у Грачацу, Кореници и под-

Обележавање Међународног дана несталих; Трг републике, Београд, 30. август 2004.

ножју Велебита. Још 24 регистроване гробнице чекају ексхумацију.

Ружица Спасић, председница Удружења породица несталих и насилно одведених лица из Вуковара нагласила је да за разлику од других, Срби у Хрватској немају безбедносне услове да обележе овај дан и да изразе своју тугу и жаљење због губитка својих најближих.

Председница Удружења киднапованих и несталих лица на Косову и Метохији Верица Томановић још једном је нагласила да се патње мајки, сестара, браће, деце, очева и родбине уопште, мере неизмерним болом и сузама. Тужно је што се знају жртве и починиоци злочина, а ништа се не чини да се они приведу правди. Напротив, о томе се и даље ћути. И то је разлог што настављамо да

постављамо питања надлежнима.

Симо Спасић, председник Удружења породица киднапованих и убијених Срба на Космету, констатовао је да је од када трају етнички сукоби на просторима Косова и Метохије убијено 1500 цивила, војника и полицајаца, а 789 се води као нестало. Проблем ексхумације је један од кључних разлога што нема више података о несталим лицима у сукобима, али и недостатак безбедности на тим локацијама за које се зна да су пуне тела која још увек немају име.

На конференцији за новинаре промовисан је наш часопис „Отета истина“ за који је речено да представља својеврстан омаж несталим и убијеним на Косову и Метохији.

Брига о породицама

Обилазак, дружење и реализација плана о праћењу социјалне карте приоритетни су задаци у помоћи породицама.

Превасходни циљ Удружења породица киднапованих и несталих на Косову и Метохији канцеларије у Краљеву је, као и код осталих, проналазак киднапованих и несталих лица. Но, с обзиром на то да долазак до истине о њиховом судбинама не зависи од координатора Бранкице Антић и чланова породица Удружења, они време ишчекивања истине проводе у организовању акција међусобне помоћи.

Почело се од прављења социјалних карти сваке породице да би се сазнало како оне живе и која им је врста помоћи потребна. У складу с тим, обезбеђена је гардероба, помоћ у храни и хигијени, као и допремање огрева за зиму – наглашава Бранкица Антић.

„Свакодневни обиласци породица чији су најдражи отети су наш стални задатак, затим и даље прикупљамо нове податке како би

комплетирали досијее о киднапованим и несталим лицима, информисемо породице о свему што сазнамо ново, а тиче се њихових најмилијих за којима трагају. Наша је обавеза да пружимо одговарајућу помоћ и да припремимо породицу за одлазак на идентификацију, па у случају да је она позитивна, преузимамо бригу око сахране.

Ми и даље радимо на прикупљању података о нерегистрованим гробницама, а били смо укључени и у приказивање снимака гардеробе и ствари које су ископане са четири локације заједничких гробница на Космету.“

Координатор краљевачке канцеларије каже да ће се будуће активности чланова овог удружења сводити на прикупљање и ажурирање базе података о киднапованим и несталим лицима, затим на комплетирање података о члановима породица киднапованих

Представници Удружења породица киднапованих и несталих сусрели су се 15. септембра у седишту УМНИК-а у Београду са Међународним тужиоцем Робертом Балдини, Хозе Пабло Барајбаром и Красимиром Николовим.

Редовна, годишња Скупштина

и несталих у колективним и индивидуалним смештајима, као и на информисање породица поштом или непосредним контактом и убудуће ће се радити на унапређивању сарадње са МКЦК, Црве-

ним крстом СЦГ и другим хуманитарним организацијама у решавању судбине несталих, али и проблема њихових породица.

Можемо и морамо до истине

Међународна конференција о несталима на њослорима бивше Југославије

Генеа већине проблема почиње и завршава се речју политика, а политизација овог проблема равна је самом злочину – речено је на конференцији одржаној у Опатији. Присутствовале су све делегације са простора бивше Југославије, сагласне са закључком да се питање киднапованих и несталих лица може мерити са хуманитарном и цивилизацијском катастрофом. То је једини и прави аспект са кога кога се овај проблем може посматрати и мерити.

Делегација Удружења породица киднапованих и несталих на Ким истакла је да су њихови захтеви упућени свим релевантним државним и међународним институцијама. Оно се, према речима председнице Удружења Верице Томановић, односе пре свега на отварање архива,

изналажење и повраћај документације сакупљене од стране КФОР-а и других невладинх организација, која је сакупљена на Космету од 1999. до 2000. године и однета у матичне земље.

Скренута је пажња да постоје сазнања да се заједничке и појединачне гробнице на Космету уништавају у циљу затирања доказа. Упућен је апел да се отворе сви архиви како у домаћим тако и међународним институцијама и другим невладиним организацијама. Затражено је убрзавање процеса ексхумација, идентификација и предаје тела киднапованих и убијених лица, убрзавање истрага на предметима несталих, систематизација података.

Окончано петогодишње трагање

На административној граници са Косовом и Метохијом, осмог октобра ове године породицама Векић и Јахја предати су посмртни остаци Милице Векић из Ђаковице и Бардуља Јахје из Приштине. Њих су убили албански терористи 1999. године, али су тек недавно ексхумирани. Посмртни остаци Милице Векић пронађени су на Ђаковичком гробљу, а Бардуља Јахје на Драгодану, брду код При-

штине, где се налази заједничка гробница више од две стотине Срба и неалбанаца који су убијени пре и након доласка мировне мисије на Космет.

После идентификације, породицама су предата тела Милице Векић и Бардуља Јахје која су сахрањена у Ужицу односно у Београду, уз присуство рођака и пријатеља.

Делегација Удружења на састанку са градоначелницом Београда госпођом Радмилом Хрустановић, слева надесно: Рефика Омерагић, Крунислава Баљошевић, Радмила Хрустановић, Олгица Божанић, Драгица Мајсторовић

Протест испред канцеларије УНМИК-а у Београду

2005.

Страшно је и нажалост истинито да се у страдању Срба јаме јављају као неизбежно зло. Помислили смо да су далека ружна прошлост, али ето, на несрећу, нису. Поново се јављају, с деценијском и временском дистанцом. Овога пута нису то Прибиловци, Јадовно и остала српска стратишта у Хрватској. Овога пута је то Вољујак на Косову и Метохији, јама у којој на најмонструознији начин окончаше животе мирни сељани ораховачког краја. Поред јама, јави се и масовна гробница у Малишеву, ништа мање језива, само што се до ње могло лакше доћи. Срби су мучени, пребијани и убијени на нормалном људском уму незамислив начин. За неверовати је да постоје људи толико помраченог ума од мржње која их разједа, који су на самом крају 20. века у стању да побију људе, цивиле, децу, мирне сељане, само зато што не припадају истој вери и народу. Кад се размишља о недељу таквих људи, неизбежно се намеће поређење људи и звери. Ови први спадају у разумна бића, животиње не. Али животиње никада својој врсти неће нанети зло. Стравично је што су ови људи тако завршили своје животе, што су им кости помешане са животињским, што их је покрио отпад из околних албанских села.

Сагласност српске и албанске стране: прихваћена листа несталих

На састанку Радне групе за нестале који је одржан у Београду, представници српске и албанске стране постигли су сагласност да се у будућем раду као важећи списак несталих уважи листа Међународног комитета Црвеног крста, на којој је евидентирано око 3.000 људи несталих на Косову и Метохији од јануара 1998. до децембра 2000. године.

Франсоа Штам – шеф делегације МКЦК за југоисточну Европу, изразио је задовољство постигнутим договором, нагласивши да МКЦК „очекује резултате и конкретан прогрес. Врло је важно што смо одржали састанак после годину дана застоја. То је корак који ће хиљадама породица, које још чекају вести о несталим члановима својих породица, донети разрешења“. После разговора са члановима породица несталих, господин Штам је упозорио да се не ради

о коначном списку и да ће се у „ходу“ проверавати подаци и поредити са листама које имају удружења породица несталих. „Морамо бити задовољни састанком јер је ово важан део дијалога између Београда и Приштине“. На списку МКЦК налази се 2.960 несталих лица.

Албанску делегацију, коју су сачињавали патолог Арсим Грђалиу и политички саветник досадашњег премијера Косова Неђмедин Спахиу, предводио је Рагип Зеколи. Државну делегацију, са председником Одбора за Косово и Метохију Парламента СЦГ Вељком Одаловићем на челу, чинили су Градимир Налић, пуковник Гвозден Гагић и патолог проф. др. Славиша Добричанин. Састанку је присуствовао и представник УНМИК-а Томас Монеген и представници породица киднапованих и несталих из Београда и Приштине.

Ексхумација српских и неалбанских лешева из масовне гробнице у Волујку, код Клине

Откривена масовна гробница у пећини код села Волујак

У гробници откривеној 10. априла су српске жртве; сумња се да су живи бацани у јаму дубоку 30 метара

Мада је откривена недељу дана раније, УНМИК полиција је тек 18. априла обелоданила да је код Волујка, десет километара јужно од Клине у Метохији, пронашла масовну гробницу, у којој су жртве биле „неалбанци“, како су у старту објаснили. Највероватније је да је реч о српским жртвама које су албански терористи још 1998. године киднаповали и довели овде и после мучења бацали у јаму.

Масовна гробница се налази у региону где је терористичка „УЧК“

била најозлоглашенија и само 10 километара од Драгобиља где су албански терористи имали главни штаб. Регион је у области „Дукађини“.

Према првим, још увек оскудним сазнањима, која је саопштила Унмикова истражна јединица, пронађени остаци убијених су највероватније из ораховачког краја. - Истраживања и ископавања у јами трајаће најмање још две недеље. Ова јама подсећа на јаме у

Хрватској где су Срби завршавали за време Другог светског или овог последњег рата. Ово је стравичан приказ и до сада на Косову и Метохији није пронађена злогласнија српска гробница. Жртве су бацане у јаму дубоку 30 метара а онда су камиони са обале сипали песак и камење на бачене жртве. У овом моменту потребно је да бројне породице које имају киднаповане и нестале дају крв како би почели одмах са идентификацијом убијених ДНК анализом - казао је члан српског тима за ексхумацију и идентификацију тела убијених на Косову и Метохији др Славиша Добричанин.

Српску гробницу у Волујку посетио је у више наврата и шеф канцеларије УНМИКА за нестале Хозе Пабло Барајбар, који је изјавио да ће се ДНК анализом утврдити ко су жртве, мада је оправдано сумњао да се ради о српским жртвама.

- Полиције УНМИК-а и КФОР-а су до сада на Косову и Метохији прегледали око 1000 локација, које су биле означене као логори за Србе. До сада су пронађена 144 логора где су Срби држани у заточеништву. Они су били у приватним кућама, подрумима, предузећима па и у спортским објектима. Међутим, још увек се не зна где су толике жртве завршиле. У многим случајевима зна се ко су починиоци киднаповања, отмица и убистава, али без сведока и до-

Стрељани и у јаму бацани

Др Славица Добричанин

На стратишту Волујак код Клине, приказ више него стравичан. Људске кости помешане смећем, са деловима старих аутомобила, костима угинуле стоке, оптацима, који су бацани у јаму како би се прикрила истина. О томе шта је видео, патолог проф. др Славиша Добричанин каже:

- Литица над јамом Волујак, са које су можда живи окончали животе, или на њој стрељани, довожени мртви па у њу бацани, висока је око 30 метара. Пронађени делови тела су на самом уласку у пећину, па се с великом вероватноћом претпоставља да је 13 разбацаних ко-

каза на суду се не може учинити скоро ништа - каже шеф централне криминалистичке истражне полицијске јединице УНМИК-а у Приштини, Малколм Старк.

На терену Косова и Метохије ради неколико екипа УН - полиције на проналажењу гробница убијених, на идентификацији, а већ трећу годину истражитељи Хашког трибунала раде и на проналажењу злочинаца.

Екипе које раде на терену до сада су ексхумирале више од 800 Срба на више локација у покрајини који су касније сахрањивани под ознаком НН, на неколико гробаља на Космету. Највише сахрањених има на гробљу у Сувој Реци, око 200, док је око 60 са ознаком НН сахрањено на приштинском гробљу. Поред ознаке НН и броја на овим местима означена је и општина где су тела убијених пронађена.

С обзиром да се још увек ништа не зна о судбини великог броја киднапованих и убијених Срба, сумња се да постоје и друге масовне гробнице на Косову и Метохији и у Албанији.

стура само део остатака оних који су овде убијени.

Набујали потоци, који су овог пролећа плавили јаме и пећине некадашњег рудника Волујак, избацили су на површину делове скелета 13 људи. До УНМИК-а је о томе стигла вест од оних који нису хтели да прикрију злочине над Србима, иако су их починили њихови сународници. Истраживања треба да утврде да ли има и колико још побијених људи у овој јами дугачкој око 1.000 метара.

Свих година, после рата 1999, овде је бацан шут, стари аутомобили и угинула говеда, па су измешане кости људи и животиња. Форен-

Примопредаја посмртних остатака пронађених на територији Косова и Метохије, Мердаре

На слици лево: Гробље Орловача, парцела број 1, Београд. Двадесет и шест споменика подигнутих над посмртним остацима пронађеним у масовним гробницама Волујак и Малишево

шута, тешким условима, треба и више од оног колико се за сада претпоставља. ДНК анализе радиће се у Тузли.

Много је још нејасноћа у читавом овом случају. Албански медији у Приштини су га у већини само кратко забележили, а неки и прећутали. Баш као и истражни судија у Пећи, којем је један Албанац, чије је дете пре пет година донело људску кост све заташкао. Међу Србима, поготово онима који траже неког од својих несталих, расте зебња да су баш њихови најмилији скончали на овом стратишту.

Ископавања у масовној гробници у Малишеву

Срби који си сјрадали 1998. године

Портпарол УНМИК-а Реми Дурло изјавио је да су представници УНМИК-ове канцеларије за нестале особе и форензичари, у масовној гробници код Малишева до сада пронашли остатке тела 10 људи, за које се претпоставља да су Срби.

У заједничкој изјави Танјугу и митровачком Контакт плус радију, Дурло је казао да претпоставља да су у питању посмртни остаци Срба који су нестали 1998. године и нагласио да су некимa руке биле везане на леђима.

Убијени или живи закопани

Ексхумација код Малишева

Српски медији на Космету пренели су изјаве неименованог извора међународне мисије да је у масовној гробници код Малишева, тачније иза дома здравља, ископано 13. тела. Нека од њих су остала готово читава, руке су им биле везане жицом. Још се не зна да ли су пре него што су затрпани, мучени, мецима убијени или измрцварени и полуживи закопани. Одговор на то даће специјалисти судске медицине Међународног патолошког центра, који ради близу места где су закопане жртве.

Према првим сазнањима, у гробници су тела косовских Срба који су убијени 1998. године, а до сада је ексхумирано 13. Судаћи по одећи на лешевима, реч је о мушкарцима, изјавио је Хозе Пабло Барајбар, шеф канцеларије УНМИК-а у Приштини, Одељења за нестала лица.

Ново српско стратиште, једно од четрдесет, колико их је на Космету, обишли су експерти СЦГ проф. др Славиша Добричанин, специјалиста судске медицине, помоћник јавног тужиоца Драгољуб Станковић и председник комисије за нестала лица Савета министра и Координационог центра, Гвозден Гагић, који је изјавио да је ова

Портпарол УНМИК-а је додао да би ископавање на локацији у Малишеву требало да буде завршено ускоро, а да се, према информацијама које има, сва пронађена тела још налазе тамо, јер је само једно тело било ексхумирано.

Дурло није могао да каже колико се тела евентуално још налази у гробници код Малишева, али указује да се ископавања на овом локалитету настављају.

гробница пронађена на пола километра од Малишева, недалеко од Дома здравља.

- УНМИК је почео ископавање лешева затрпаних у јами која је за ову намену ископана. О детаљима је рано говорити, јер ће ископавање трајати, највероватније још коју недељу. Може се предпоставити да је у гробници десет до петнаест тела - изјавио је Гагић.

Сви земни остаци ће бити пренети у оближњи међународни патолошки центар. Идентификација тела ће бити много бржа, од оних која су пронађена у јами Волујак, на тридесетак километара западније, код Клине. Коначан број побијених Срба у тој јами био је 22. У гробници је било и неколико жена. За разлику од те локације, коју су албански медији у Приштини само поменули, о јами код Малишева су опширније известили електронски медији, напомињући да се ископавање „побијених цивила наставља“ не прецизирајући из којег би места они могли да буду.

Упоредо почиње и истрага о још једној масовној гробници, која се налази на простору Дренице у Метохији, где је ОВК имала готово најјаче упориште на Космету.

Амерички маринци обезбеђују сигурност док чланови тимова за судску медицину канадске полиције истражују гробницу

Откривање гробница на Космету су политичке припреме за стандарде

Својевремено је на административном прелазу у Мердару, шеф УНМИК-а Хосе Пабло Барајбар изјавио да међу киднапованим Србима и Албанцима нема живих, чиме је први пут у јавности изнет овај званичан став УНМИК-а.

„Само она нестала или киднапована лица која смо пронашли, идентификовали и предали породицама, сматрамо мртвима, док су сви остали још увек потенцијално живи. Ми немамо право да породицама киднапованих и несталих уливамо лажну наду, али им не можемо ускратити ни право на њу. Наш посао није да се бавимо прогнозом, него да предајемо након идентификације тела убијених, а да за осталима трагамо“, рекао је поводом изјаве Барајбара да су сви нестали мртви, Гвозден Гагић, председник Савета министара СЦГ за нестала и киднапована лица и најавио динамичнију фазу када је реч о идентификацијама и ексхумацијама тела Срба и неалбанаца на Косову и Метохији.

„Када је у питању ексхумација и идентификација тела Срба и неалбанаца на Косову и Метохији, сада улазимо у једну динамичнију фазу. Недавно, за релативно кратко време, на Космету су откри-

вене две масовне гробнице са укупно 37 тела и мислим да ово не треба приписати случају. Разлог за недавно откривање масовних гробница на Космету је саставни део политичких припрема за стандарде и спремност УНМИК-а на интензивнију сарадњу. Мислим да су те локације могле бити откривене много раније, али је постојала намера УНМИК-а да се прикаже доказ напретка и у овој области, истакао је Гагић и појаснио да се сарадња са органима УНМИК-а одвија релативно добро, али да недостаје активније укључење институција са Косова и Метохије, као и појединаца.

„Са УНМИК-ом смо потписали три протокола о сарадњи (2001.) који нису дали конкретне резултате, али за сада немамо информација да представници привремених институција активно делују у овом процесу. Зато су у оквиру дијалога Приштина—Београд, формиране радне групе како би се процес одвијао обострано без политичких претензија, јер овај процес треба третирати искључиво као хуманитарни проблем, рекао је Гвозден Гагић и додао да је свима у интересу да се проблем несталих, бар оних који су мртви, реши што пре, јер је то у интересу свих оних који траже своје нестале.

„Мислим да су те масовне гробнице могле бити откривене и раније, али је постојала намера УНМИК-а да покаже напредак и у овој области“ - Гвозден Гагић, председник Савета министара СЦГ за нестала и киднапована лица о процесу решавања њихових судбина и сарадњи са УНМИК-ом

2006.

Већина породица киднапованих и несталих лица током погрома који је задесио српски народ остала је без домаћина, храниоца, главе породице. Били су то људи који су радили, поштено зарађивали своје плате и, наравно, плаћали социјално и пензијско осигурање. Када су на најбруталнији начин одвојени од својих породица, рођака, пријатеља, одведени у илегалне казамате широм Косова и Метохије, убијени и закопани као Н. Н. лица са одређеним бројем, за њихове породице настају још тежи дани. Родбина појединих киднапованих и несталих је сазнала за њихову судбину, али није имала прилику да добије њихова тела, тако да се њихов кошмар и даље продужавао. И кад су коначно и то надлежни органи одрадили, предали им тела, а они их како то обичаји налажу достојно сахранили, настају проблеми са администрацијом.

Идентификовани посмртни остаци 30 лица

Крајем априла или најкасније почетком маја, породицама киднапованих и несталих лица са Косова и Метохије од 1998. године, биће предати идентификовани посмртни остаци њихових најмилијих који су пронађени у јами Волујак и у Малишеву. Према званичним информацијама, 20 лица је из Волујка а 10 из Малишева. Међутим,

очекује се да ће, можда, у неким накнадно достављеним узорцима костију који нису обрађени, бити идентификовано још шест лица. У овим случајевима породице су изразиле жељу да се сви заједнички сахране. Највероватније је да ће сахрана бити обављена на београдском гробљу Орловача.

Утврдиће се правни статус породица

И поред бројних критика које се упућују међународној Комисији за нестала лица, мишљења смо да је та Комисија дала изузетно значајан допринос у експертском делу идентификација ДНК методом као својим основним задатком, а свакако и допринос, који пружа породицама несталих кроз психосоцијалну подршку преко Удружења породица несталих лица.

Имајући у виду да је конференција у Београду превасходно организована

да би се породицама несталих лица делимично пружили одговори на многа питања, међу којима су значајна и статусна питања чланова породица несталих, важно је истаћи да је на подручју Србије и Црне Горе покренута шира иницијатива усклађивања правних прописа и доношења нових правних аката како бих се породицама, ако већ не може да се ублажи бол, олакшао социјални, економски и правни статус.

Пресудна је политичка воља

Директорка Међународне комисије за нестала лица Кетрин Бомбергер боравила крајем јануара у Београду

Према процени Кетрин Бомбергер, шефа мисије Међународне комисије за нестале особе (ИЦМП), која спроводи процес ексхумације, прегледа и идентификације посмртних остатака овом савременом научном методом, у сарадњи са државним институцијама, могло би се очекивати да се до краја 2007. године расветли судбина већине несталих.

- Да ли ће у будућности свака породица која је остала без неког најближег сазнати где је он убијен и где почива, не верујем. То је нереално очекивати јер се и данас, после више од пола века, налазе жртве из Другог светског рата - изјавила је Кетрин Бомбергер.

Ипак, како је рекла приликом недавног боравка у Београду, када се сусрела са представницима надлежних републичких и савезних министарстава, процес идентификације пострадалих и преузимање од породица у Босни и Херцеговини, жртава с Косова и Метохије у завршној је фази.

Директорка Међународне комисије за нестале особе (ИЦМП) Кетрин Бомбергер оценила је да је Србија постигла озбиљан напредак у решавању судбине особа несталих у ратним сукобима и да је процес идентификације тела ексхумираних на тлу Србије при крају. - То може да се мери по броју ексхумација које су обављене у вези са особама несталим током сукоба у Хрватској и на Косову - рекла је Бомбергерова, прецизирајући да је у Србији у вези са сукобом у Хрватској ексхумирано око 300 тела, а у вези са сукобом на Косову око 800 посмртних остатака. - Тестирање које радимо помоћу ДНК анализе обезбеђује коначан број и идентитет жртава, што није битно само за њихове породице, већ и за процес истине и правде и помирења у региону - рекла је Бомбергер.

Она је рекла да је ИЦМП, међувладина организација са седиштем у Сарајеву, помоћ Србији пружала још од 1996. године, када се решавала судбина несталих из сукоба од 1991. до 1995. године, а да је касније та помоћ проширена и на особе нестале током сукоба на Ко-

Кетрин Бомбергер је пронашла највише несталих у ратовима. Открила је чак 70 одсто несталих на Балкану. Свој живот посветила је њиховом проналажењу

сову. - Сарадња у оба ова питања доста дуго је била спора, посебно у погледу сукоба у Хрватској, а преломни тренутак биле су демократске промене у Србији у октобру 2000. године - рекла је Бомбергер.

Разбити зид ћутања

Прошест њородица киднапованих и несталих испред Владе Републике Србије

„Више од две хиљаде Срба и је убијено на Космету, о несталима се ништа не зна. Дошли смо да упитамо Карлу дел Понте, када ће албански злочинци бити кажњени за велики број киднапованих и убијених на Космету. Поручују нам из Хага да су сви нестали мртви, али зашто нам не предају тела и прекину велику агонију у којој се налазимо“, речено је приликом протеста породица киднапованих и убијених.

Поред осталих и четрдесетак чланова породица киднапованих и убијених дошло је из Прокупља пред зграду Владе Србије да изрази велико незадовољство због нерасветљене судбине њихових најдражих.

Снежана Здравковић из Девет Југовића, која је са породицом расељена у Прокупље, каже да годинама тражи свог оца Томислава Марковића, који је киднапован јуна 2000. године, али да осим неких детаља о његовом нестанку, никада није ништа сазнала.

„Мог оца су киднаповали на путу Ниш–Приштина, код села Ливадица. Иако је КФОР пратио колону возила у којој се налазио, њега су извели из аута и одвели у непознатом правцу. Никада ништа нисмо сазнали о њему“, каже кроз сузе Снежана Здравковић.

Ивица Марковић из Приштине је остао сам на свету после киднаповања његовог брата, Зорана. Смештен је у Прокупљу и нема услова да посети гроб својих родитеља, брата тражи без прекида, али увек

наилази на зид ћутања и неискрености.

„Сваки дан је за мене стрепња и неизвесност. Надам се да је Зоран жив, а знам да су шансе за то веома мале. Информације које нам шаљу међународни званичници да су сви наши мртви, разум покушава да прихвати, али срце неће и не може“, каже Ивица Марковић.

Александар и Миланка Ремиштар из Биче код Клине од јуна 1998. године трагају за својим сином Ненадом. Миланка осам година не суши око и нада се да је њен син жив. Расељенички живот у нехуманим условима, без струје, воде и основних ствари за живот би заувек заборавила када би свог Ненада угледала живог.

„Ненадов син не памти оца, имао је само шест месеци када су му оца киднаповали, али му недостаје и стално нас пита какав је његов отац био, шта је волео...“.

У тим тренуцима срце хоће да нам излети из груди јер немамо снаге да малишану причамо и наново отварамо рак-рану која никада неће заздравити“, каже Александар Ремиштар и напомиње да га је први комшија Албанац из Биче недавно звао да му каже неке детаље о његовом киднапованом сину. Нада да је жив се поново распламсала. Само да није лажна као и много претходних - каже Миланка Ремиштар, расељено лице из села Биче код Клине.

Решавање судбине несталих, услов за отклањање других проблема

Захтеви њородица киднапованих и несталих лица на Косову и Метохији на сасианку Радне групе за нестала лица у Приштини - Канцеларија Београд

Заједнички састанак радних група за нестала лица (09. март 2006.) сматрамо значајним посебно са хуманитарног аспекта јер би решавање судбина несталих лица битно утицало на друге сегменте нашег живота.

Убеђени смо да решавање судбина несталих треба да буде индикатор демократизације друштва и државе и њихове спремности да поштују људ-

ска права и достигну највише стандарде њихове заштите, јер је ово питање у директој вези са решавањем других хуманитарних и политичких питања.

Проблематика везана за наше случајеве односи се на масовне гробнице, илегалне затворе, убиства - укратко ратне злочине и злочине против човечности.

Ми смо представници Удружења унесређених породица, које нису ни политички фактор нити професионалне скупине истражитеља.

Нису ратни злочини над нама почели 1999. године, већ много раније.

- Зашто се не реше случајеви из 1998. године када није било ратних сукоба? Шта се догодило са рударима из Белаћевца киднапованих маја и јуна 1998. године и осталих цивила отетих у том периоду? Шта се догодило са отетима и несталим лицима после ратних сукоба 1999. године?

На прошлом ширем сазиву Радне групе за нестале у Приштини 10. јуна 2005. године, постављена су питања на која са правом данас очекујемо одговоре: тражили смо безусловно ослобађање невиних заточених Срба и неалбанаца, као и убрзање процеса ексхумација и идентификација, али и примопредаје земних остатака отетих лица. Да ли је враћена документација о злочинима над Србима и неалбанцима коју су представници КФОР-а прикупили и након мисије однели у матичне земље, затим од

Састанак Радних група, сведочење у Бечу; 19, 20. мај 2006. године; Делегација киднапованих, несталих и прогнаних са територије Косова и Метохије на пријему у амбасади СРЈ код господина Драгана Великића

Хашког трибунала који је ексхумирао преко 4000 лица од којих је 2000 лица сахрањено на непознатим локацијама, зашто наведена документација никада није враћена на Косово и Метохију? Да ли су НВО које се баве проблематиком несталих, дозволиле коришћење документације у циљу решавања сваког појединачног случаја? Шта је са људима из 144 нелегална логора чија су постојања потврђена од стране СЦИУ-а у Звечану 25. новембра 2003. године? Где су киднапери и њихови налогодавци? Већина одговора за судбину отетих се крије. У име свих наших унесређених породица, апелујемо да се: ослободе сви заробљеници, хитно предају земни остаци жртава породицама. Инсистирамо да се о трагедији наших вољених говори са достојанством и уважавањем.

Надамо се да ће због значаја решавања судбина наших чланова породица наш проблем бити на дневном реду предстојећег састанка радних група у Бечу.

Основана Косовска агенција за имовинска питања

УНМИК донео уредбу о решавању жалби које се односе на нејоурејну приватну имовину, укључујући пољопривредну и комерцијалну имовину

Уредба 2006/10 о решавању жалби које се односе на непокретну приватну имовину, укључујући пољопривредну и комерцијалну имовину потписана је 4. марта у Приштини, на основу овлашћења специјалног представника генералног секретара. На снагу је ступила истог дана. Уредбом је обезбеђен потпун оквир за решавање сложених питања имовинских права у односу на приватну непокретну имовину, укључујући пољопривредну и комерцијалну имовину. Ова уредба је резултат опсежних преговора и консултација, како унутар УНМИК-а тако и са привременим институцијама самоуправе и главним донаторима.

Према овој уредби, основана је нова Косовска агенција за имовинска питања, као независна административна агенција која ће имати надлежност да испитује имовинске жалбе настале након оружаног сукоба. Она ће се састојати од надзорног одбора, извршног секретаријата и комисије за имовинске жалбе. Косовска агенција за имовинска питања ће радити користећи стручност и

искуство који су добијени од Дирекције за стамбена и имовинска питања Комисије за стамбене и имовинске жалбе (ХПД).

Комисија за имовинске жалбе ће давати констатације и доносити закључке о жалбама поднетим Косовској агенцији за имовинска питања. Одлуке о овим констатацијама и закључцима биће донете у оквиру надлежности косовских судова. Закључци Комисије ће бити поднети надлежном суду, а постоји и право на жалбу Врховном суду. Дирекција за стамбена и имовинска питања (ХПД) која је према применљивом закону скоро завршила своје задатке, ће у погледу својих људских и физичких ресурса, бити укључена у нову Косовску агенцију за имовинска питања.

Надзорни одбор се састоји од пет чланова које је именовао СПГС и представља интересе УНМИК-а, ПИС-а. Донаторска заједница ће надгледати рад Косовске агенције за имовинска питања и вршити административни надзор, давати опште инструкције и помагати у дефинисању политике рада.

Станови за избеглице и расељене

У Крагујевцу постављен камен темељац за нову зграду са 32 стана

Српски министар за капиталне инвестиције Велимир Илић је у Крагујевцу, у насељу Аеродром, положио темељац за први стамбени блок од 32 стана, намењених избеглицима, прогнаницима, расељенима, породицама киднапованих и несталих чица, угроженим Крагујевчанима. У изградњу тог објекта биће уложено 450.000 евра, а новац је обезбедила италијанска влада. Град учествује са 30 одсто од укупне вредности кроз инфраструктуру.

У нове станове, површине 25 и 50 квадрата, угрожени прогнаници уселиће се до краја ове године. На истој локацији биће подигнута још

једна ламела са 32 стана, као и трећа са 14 стамбених јединица, док ће 20 бити купљено у некој од зграда у Крагујевцу. За изградњу и куповину 96 станова у граду на Лепеници италијанска влада обезбедила је донацију од 1,2 милиона динара.

Осим у Крагујевцу, по истом програму, током ове године биће изграђена још 574 стана у Нишу, Чачку, Краљеву, Панчеву, Старој Пазови и Ваљевоу, у шта ће се инвестирати 15 милиона евра, не рачунајући учешће тих градова.

Породице несталих полажу руже пред спомен плочу на тргу Николе Пашића

Злочини без казне

Преузета тела 29 Срба и неалбанаца из масовних гробница

Родбина и пријатељи киднапованих Срба уз сузе и јецаје преузели су на административној граници са Србијом, на пункту КФОР-а на Мердару посмртне остатке 29 Срба и неалбанаца киднапованих и убијених на Косову.

Међу двадесет и троје убијених Срба из Ораховца и околних села: Ретимља, Оптеруше и Зочишта преузета су тела и једанаесторо Костића - са тешком мулом истакла је Олгица Божанић испред Удружења породица несталих и киднапованих на Космету, иначе сестра отете двојице браће Костић, Тодора и Лазара.

- Киднаповање а потом убиства мештана ових села један је од најтежих злочина који се десио у време мира на Космету. Осим што не могу

да их сахране на својим гробљима и држе опела у порушеним црквама, породицама још теже пада помисао да нико од злочинаца није одговарао, нити је приведен правди - рекао је Вељко Одаловић, председник Комисије за нестала лица Владе Републике Србије.

Више од 300 имена киднапера је предато Хашком трибуналу и правосудним институцијама на Космету, али нико ништа није учинио да злочинце приведе правди, револтирано је изјавио Одаловић.

2007.

Док нема тела, нема ни злочина. Док се не пронађу докази, убице могу мирно да спавају не бојећи се да ће их дотаћи рука правде. Овако некако би могло да се тумачи и одуговлачење потраге за киднаперима, одуговлачење са идентификацијама, ексхумацијама, истрагама...

На Косову нисмо присутни ни на ексхумацијама

У Београду је одржан састанак представника Међународне комисије за нестала лица и представника Удружења породица киднапованих и несталих лица на Косову и Метохији. Директорка међународне комисије за нестала лица (ИЦМП) Кетрин Бомбергер говорила је о процесу тражења и идентификације несталих лица на Косову и Метохији.

На састанку представника ИЦМП-а и Удружења породица киднапованих и несталих лица на Косову и Метохији који је одржан у марту, још једном је апеловано на сроднике да дају крв за ДНК анализу.

„Са свим узорцима костију и крви успели само да добијемо само

2000 ДНК идентификација. Дакле сада имамо 1700 пуних сетова крви, што значи да смо остварили наш циљ, имамо најмање два и по донатора крвних сродника. Али немамо ниједну кост са којом бисмо могли да их подударимо. У мртвачници у Приштини налазе се још увек тела, али десило се да ниједно од тих тела није нашло своје подударање са сетом крви који имамо.

Дакле, да поновим: имамо 1700 пуних сетова крви, али се они не подударају ни са једном од костију које смо добили, а са друге стране имамо 700 јединствених ДНК профила издвојених из узорака костију који се не подударају ни са једним од ових крвних узорака које имамо у бази података.“

Удружења морају бити укључена у разговоре о Косову

Сасијанак у Влади Србије

Чланови Удружења породица киднапованих и несталих лица на Косову и Метохији и Удружења породица киднапованих и

убијених цивила, војника и полицајаца на Косову и Метохији након дуготрајног инсистирања на пријему код премијера Војис-

лава Коштунице, примљени су у згради Владе средином фебруара и разговарали са саветником премијера Александром Симићем.

Захтевано је формирање преговарачког тима за нестала лица у разговорима представника Београда и Приштине у којима би незоставно били заступљени представници удружења. једино тако

Социјално правна питања

Краљевачка канцеларија удружења породица киднапованих и несталих лица на Космету

Највише активности координатора и чланова канцеларије у Краљеву било је са представницима Центра за социјални рад.

У разговору са представницима Центра и тумачењем уредбе Владе Републике Србије, ниједна породица не испуњава услове који су уредбом прописани, па се питамо зашто је уопште донета. Наиме, ако самохрана мајка има социјалну помоћ у износу од

је могуће решавати судбину киднапованих и несталих лица. Систематски и детаљно разговарати почев од ексхумација, идентификација, статусних питања и потраге за логорима где можда још има живих, закључено је на састанку са Симићем.

7.500 динара, уредбом губи право на ту врсту помоћи.

Тражимо од владе и ресорног министарства да се уредба коригује и донесе нова којом би самохране мајке имале загарантовани просечни лични доходак на нивоу Републике Србије у износу од 27.000 динара, истиче се и захтеву чланова краљевачке канцеларије.

Чланови породица два удружења покушали су да по ко зна који пут скрену пажњу на своју трагедију. Испред Председништва Србије у фебруару су протествовали и захтевали разговор са специјалним изаслаником УН Мартијем Ахтисаријем како би му лично саопштили своје муке и проблеме са којима се сусрећу свих претходних година. Пошто Ахтисари није прихватио захтев за пријем породица киднапованих лица, председник Републике Србије Борис Тадић је након разговора са специјалним изаслаником примио чланове оба удружења, пажљиво саслушао проблеме породица и обећао свесрдну помоћ. Приликом тог протеста, чланови оба удружења су носили транспаренте са сликама својих најближих за којима и даље трагају.

Састанак у Влади Србије са саветником премијера Александром Симићем

КОНФЕРЕНЦИЈА МЕЂУНАРОДНЕ КОМИСИЈЕ ЗА НЕСТАЛА ЛИЦА (ИЦМГП) У ОХРИДУ

У Охриду је маја месеца одржана конференција Међународне комисије за нестала лица (ИЦМГП) на којој је присуствовало 65 представника удружења породица и државних комисија за нестала лица из свих заједница, као и представника међународних владиних и невладиних организација. Донети су закључци који би требало да помогну у бржем и ефикаснијем решавању судбина отетих и несталих, као и проналажењу локација убијених

Музеј жртава геноцида је у сарадњи са Удружењем породица киднапованих и несталих лица на Косову и Метохији приредио изложбу „Косово и Метохија - Истина“ Аутор изложбе је Ненад Антонијевић (на слици горе лево), кустос Музеја жртава геноцида. Изложба је одржана у Дому војске Србије у Београду, потом у Крагујевцу, Краљеву, Косовској Митровици...

Примопредаја посмртних остатака убијених на Космету на административном прелазу у Мердару у присуству Комисије Владе Србије за нестала лица По речима Вељка Одаловића, председника Комисије Владе Србије за нестала лица, посмртни остаци убијених урађени су путем ДНК анализе, коју очекује још 450 посмртних остатака Срба и неалбанаца убијених на Космету, док се, према подацима Комисије, трага за још 600 лица неалбанске националности

Драгица Мајсторовић испред Владе Републике Србије, Међународни дан нестелих

На слици доле: Ми не можемо деци вратити родитеље, али можемо да им поклонимо мало пажње кад год се за то укаже прилика. Већ традиционално Удружење породица киднапованих и несталих лица на Косову и Метохији, деци настрадалих пред Нову годину дарује поклоне

2008.

Кршећи међународно право и газећи своје ставове и принципе, Међународна заједница унилатералним признавањем учвршћује нелегитимну државу Косово. Албанска страна је напрасно постала демократична и упућује сигнале да ће се понашати европејски. А ко може да поверује да ће дојучерашњи киднапери, убице и кољачи који су се у међувремену окупали, ошишали и пресвукли у одела одједном, преко ноћи постати уљудни, толерантни, да ће поштовати норме цивилизованог света? Чланови породица киднапованих Срба и неалбанаца не верују у то. Готово деценију они воде сизифовску борбу за истину, настоје да уразуме косовске челнике и њихове менторе да им дозволе да уз надлежне међународне организације започну откопавања масовних гробница не би ли нашли своје отете. Сигурно да некеме није одговарало да се открију злочини албанских екстремиста. Јер, како некеме дати државу ако је на крви и злочину утемељена? Сада им то још мање одговара када су се у свету усталасала негодовања већине земаља. Још неко време треба се примирити, или у међувремену затрти трагове недела, или по старом обичају, српске жртве приказати као невино страдале албанске цивиле. Тако се то до сада радило, а у будуће видећемо како нова „демократија“ функционише.

Истрага о трговини органима косовских Срба

Истражни судија Већа за ратне злочине Окружног суда у Београду саслушаће неколико особа и прибавити евентуално доступну документацију у оквиру преткривичног поступка о наводима о продаји органа косовских Срба несталих током и после бомбардовања Југославије 1999. године, саопштено је из суда.

Истражном судији достављен је захтев Тужилаштва за ратне злочине за спровођење истражних радњи у циљу провере навода изнетих у појединим медијима који се односе на могуће ратне злочине и трговину људским органима 1999. године, наведено је у саопштењу.

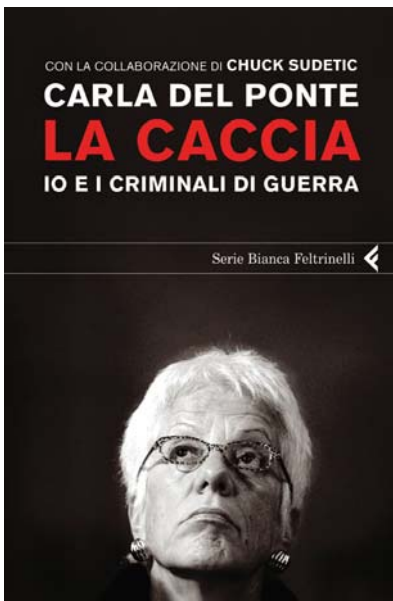
У Тужилаштву је указано на то да се проверавају неформална сазнања до којих се дошло током истраживања о злочинима који су против српских цивила починили припадници ОВК да су два камиона

са заробљеним Србима са Космета, 1999. године, пребачена у Албанију.

Донедавна тужитељка Хашког трибунала Карла дел Понте у својим мемоарима „Лов, ја и ратни злочинци“ наводи да је то тужилаштво, током истраге о злочинима „ОВК“ над неалбанцима, било обавештено да су особе нестале у сукобима на Косову биле жртве у операцији кријумчарења органа.

Она је навела да су истражитељи Трибунала и функционери УНМИК-а добили информације да су у лето 1999. године косовски Албанци камионима пребацивали преко границе на север Албаније више од 300 отетих особа, чији су органи касније коришћени за продају.

У књизи „Лов, ја и ратни злочинци“, која се у априлу нашла у књижарама широм Италије, бивша тужитељка Хашког трибунала Карла дел Понте, УНМИК и КФОР Хашима Тачија и Агима Чекуа третирају „више него опаснима за све мировне напоре на Балкану“. И Тачи и Чеку могу да подстакну бунтовну албанску мањину, покрену насиље у Македонији, јужној Србији али и другим областима - пише Карла дел Понте у књизи, чије делове преноси Бета. Да је потребно покренути процес против лидера ОВК, Дел Понтеова је, како тврди, указала америчкој администрацији приликом посете Вашингтону, марта 2002. године. Пожалила се званичницима да је поднела већи број захтева за „веома важну помоћ у истрагама против врха ОВК“, али да помоћ - није стигла. Многобројна застрашивања сведока који је требало да сведоче против лидера ОВК, почела су пре него што су против њих отпечаћене оптужнице. Као пример, Дел Понтеова наводи убиство Тахира Земаја који је требало да сведочи против Харадинаја. Убрзо потом, убијена су и двојица полицајаца који су истраживали његово убиство. - Тужилаштво је добило полуслужбени извештај УНМИК-а о Земајевом убиству - тврди Дел Понтеова. У одговору на званични захтев, УНМИК је послао документ у којем су сви делови који су се на то односили, били затамњени. У делу који је још и могао да се прочита, наводи се да је Земај пре смрти изјавио, вероватно припаднику УНМИК-а, да ће ако буде убијен, Рамуш Харадинај и још један човек бити међу могућим осумњиченима. Бивша тужитељка окривљује мисију УН у јужној српској покрајини да је ометала сарадњу са трибуналом тако што је одбијала да реши проблем заштите сведока и пружањем подршке Рамушу Харадинају, бившем вођи ОВК. Документа УНМИК-а које је тужилаштво тражило, била су понекад „приређена или састављена тако да се нису могла користити у судници“, о чему је Дел Понтеова известила и тадашњег генералног секретара УН Кофија Анана. Она наводи да је првог човека светске организације обавестила о плакату у центру Приштине са ликом Харадинаја и поруком подршке бившем шефу УНМИК-а Серена Јесен - Петерсена

Србија је извршила све обавезе

Непозната судбина још око 2.000 несталих лица. Проблем мора брже да се решава, јер породице несталих, било да су Срби или Албанци, имају право на истину.

Почетком 2005. године, формиране су радне групе Београда и Приштине задужене да се баве решавањем проблема несталих лица.

- Тада активности добијају неинтезитету, али ми нисмо задовољни резултатима, каже Вељко Одаловић, председник Комисије за нестала лица Владе Републике Србије и додаје да је стање у односу на период до 2005. године ипак повољније.

- Када смо почели да радимо, на заједничкој евиденцији лица било је 3.300 имена, што су и подаци Међународног комитета Црвеног крста. Данас је тај број испод 2.000, што значи да је од 2005. године до данас решено 1.300 случајева.

- Морам истаћи да је Република Србија испунила све преузете оба-

везе и сва тела пронађена у масовним гробницама предала УНМИК-у а онда и породицама.

Одаловић подсећа да и Специјални суд за ратне злочине процесуира један број предмета, док на другој страни нема чак ни информације о том процесу.

- Немамо ниједну пресуду за злочине над Србима и неалбанцима на Косову и Метохији, немамо информације истражних органа, јер не постоји њихова спремност за сарадњу. И привремене косовске институције такође имају свој интерес да не предузимају ништа јер у њима су људи који се могу директно довести у везу са злочинима из 1998. и 1999. године.

ЕУЛЕКС КУПУЈЕ МИР

Шеф делегације у Радној групи за расветљавање судбине несталих, Вељко Одаловић, изјавио је београдском „Гласу“ да сарадња са Еулексом и косовским институцијама није могућа. Протоколе и радна правила смо дефинисали са УНМИК-ом. Инсистираћемо да наставимо тај процес поштујући та правила и стандарде. Међународна мисија није спремна да се сукоби са терористима. Купују мир. Они верују да је довољно да криминалце из шуме, којима су руке кржаве до лаката, обуку у лепа одела и промовишу их у премијере. Међународна заједница је Харадинаја, Чекуа и Тачија, неоспорне криминалце, препаковале у вајне демократе. како очекивати да председник владе те фантомске државе открије злочинце, приведе правди и процесуира убице са којима је он заједно чинио злочине? Хашим Тачи је неоспорно један од убица полицајаца на прелазу код Глоговца. Како њему веровати и очекивати да ради на овом питању кад је јасно да неће? То је озбиљан проблем с којим ће се међународна заједница дугорочно морати да се бори јер то су сад њени партнери. Ако међународна заједница жели да реши овај проблем, онда мора да промовише нове људе који нису огрезли у крви и злочине. Ко у Србији може да сарађује са човеком који је овде осуђен за злочине? Еулекс ће у наредна четири месеца преузимати надлежности од УНМИК-а и онда ће за партнере имати неку квазидржаву коју Србија никад неће признати и нелегалну мисију Европске уније - истакао је Одаловић

Мрачне тајне албанских затвора и логора

Верица Томановић, интјервју, Ошјеша исјина, јун 2008, разјоварала Весна Лукић, огломак

Највећи број отмица српских и неалбанских цивила десио се после 10. јуна 1999. године када, је престао мандат Хашког трибунала у истрази ратних злочина на Косову и Метохији. Документацију о злочинима војници КФОР-а однели у базе матичних држава и тако је учинили недоступном.

Информација донедавне тужитељке хашког трибунала Карле дел Понте, објављена у књизи мемоара „Лов, ја и ратни злочинци“, да су Срби и други неалбанци нестали у ратним сукобима на Косову и Метохији били транспортовани у Албанију, где су им вађени унутрашњи органи ради продаје на илегалном тржишту, шокирала је породице несталих и киднапованих.

- Изненађени смо да је требало да прође толико дуго времена да бисмо сазнали за тај ужас. Први сусрет са Карлом дел Понте

имали смо 2001. године у Министарству иностраних послова СРЈ. Било је још контаката са њом, али она никада није помињала сазнање изнето у својим мемоарима за које смо сазнали из медија.

- *Шта је тосјођа Карла дел Понте предузела на расветљавању судбине Ваших несталих члнова породица?*

„То питање смо јој и ми више пута постављали. Њен одговор је био да је мандат Хашког трибунала престао са даном престанка ратних сукоба, односно да Хашки трибунал нема мандат за истраживање злочина након доласка мировних снага на Косово и Метохију.“

- *Највише отмица се догодило после 10. јуна 1999. године?*
„Да, највише отмица је било после усвајања Резолуције 1244 Са-

ПОВЕРЕЊЕ И ПОДРШКА ЗА ДОСАДАШЊИ И БУДУЋИ РАД Изборна Скупштина Удружења породица киднапованих и несталих

Сви делегати Скупштине подржали Извештај о раду Удружења и извештаје о раду и финансијском пословању свих канцеларија. Једногласно је за руководиоца Удружења изабрана досадашња председница Верица Томановић, а потврђени су и мандати свих координатора канцеларија Удружења у Нишу Слободанке Цветковић, у Краљеву Бранкице Антић, у Грачаници Велибора Ађанчића, а у потканцеларијама у Великој Хочи Негована Маврића и Косовској Митровици, Милорада Трифуновића.

Дошло је и до малих измена и допуна Статута Удружења тако да је искључен рад Председништва јер Извршни одбор у мањем саставу има компетенције да решава све проблеме које је Председништво раније по регионима радило, а у Извршном одбору су представници свих региона Косова и Метохије. За секретара Удружења је поново изабрана Олгица Божанић, а за техничког сарадника, који ради на техничкој обради података, изабрана је Цица Јанковић.

Извештајем о раду Удружења, који је поднела председница Верица Томановић, обухваћен је период од протекле четири године.

даната тих затвора. Имали смо и имена потенцијалних сведока, али о овим злочинима и криминалу нико није хтео ни да пише ни да говори. Чињеница да су и наше државне и међународне институције биле упознате са отмицама није допринела да се врше истраге, спасавају отети и да се хапсе починиоци. Користили смо све информације које су до нас долазиле из приватних извора. Имали смо директне сусрете са представницима УНМИК-а, са шефовима мисија УН који су долазили у Београд, са Међународним комитетом Црвеног крста и др.

- *Шта се десило са документацијом и доказима о злочинима до које је дошао КФОР на лицу места 1999. године?*

„За нас је битан податак да је документација коју је КФОР сакупио у свом првом мандату 1999. године на лицу места, однета у базе матичних држава одакле су мисије долазиле. Реч је о значајним доказима и документацији (фотографије, записници и остали доказни материјал) које никада нисмо могли да пронађемо, а могли би допринети да се разјасни можда и половина случајева.“

- *Споразум 3 (Три) Прошокола српске полиције и УНМИК-а никада није примењен?*

„Бачен је у заборав Споразум 3 Протокола наше полиције и УНМИК-а по питању заједничких акција и рација на терену у објектима за које се знало да су тајни затвори. Као да је проблем киднапованих и несталих лица постао најстроже чувана државна тајна, можда политичко бreme или камен спотицања за све власти. Као да су сви у томе видели неко зло, нешто од чега треба бежати или опрати руке. Наше породице су очајне због овакве инертности.“

- *На које све адресе упућили писма у последњих месец дана?*

„Писма смо упутили генералном секретару УН Бан Ки Муну, председнику борису Тадићу и премијеру Војиславу Коштуници, министру иностраних послова Вуку Јеремићу и неким другим државним институцијама. Писали смо у циљу предузимања мера и активности заснованих на међународном праву у вези са илегалним притворним центрима у Републици Албанији и трговином људским органима, насилним хапшењима, отмицама и нестаницима.“

- *Шта све захтевали?*

„Генерални секретар ОУН има мандат да нареди, оформи и упути истражну комисију ОУН са циљем да истражи наводе оптужби или основа сумње да је почињено било које од следећих кривичних дела: намерно убиство, тортура и нехумано поступање с људима, вршење експеримената над људским бићима, намерно изазивање патњи, наношење озбиљних повреда физичком интегритету и здрављу. Истрага може бити спроведена и због незаконитог депортовања, трансфера или затварања лица заштићених Женевским конвенцијама. Мандат истражне комисије коју може да именује генерални секретар ОУН обухвата надгледање истраге покренуте од тужилаштва у датој држави, надгледање увиђајних радњи или њихово самостално спровођење, надгледање или самостално спровођење форензичких анализа и поступака, увид у досијеа, документацију и друга писмена обавештења надлежних органа који спроводе истрагу, као и подношење извештаја генералном секретару ОУН.“

- *Тиме нису испрошене све могућности обухваћене међународним правом?*

„Међународно хуманитарно право предвиђа могућност формирања међународне комисије за утврђивање чињеничног стања. То је петнаесточлана комисија коју могу формирати ОУН или Међународни комитет Црвеног крста, а која има мандат да испита све чињенице и наводе у вези почињених кривичних дела која представљају тешке повреде Женевских конвенција. Врши истрагу са циљем утврђивања свих чињеница: места догађаја, идентитет жртава, мотив и одговорна лица. Подсећамо и на мандат Комисије за људска права у оквиру социјал-економског савета ОУН која, такође, може бити укључена поводом навода и основа сумње за злочине над цивилним становништвом. Указујемо и на важне чињенице до којих је претходно дошла међународна организација Амнести интернешнал која се бавила питањима организованог криминала, хапшењима и илегалним затворима на територији Републике Албаније. Зато је потребно ступити у контакт са овом организацијом и прибавити њихове извештаје.“

- *Да ли су идентификовани земни остаци 400 жртва који се налазе у мртвачници приштињске болнице?*

„У приштињској болници на патологији налази се око 400 земних остатака НН лица. Од ИЦМП-а (Међународна комисија за нестала лица) која ради ДНК анализе добили смо информацију да се профили који су узети са тих лешева и крв коју су дали чланови породица несталих, не поклапају. Инсистирамо да се обелодани чије су то кости, јер сумњамо да су то можда остаци наших чланова породица. У задње време су биле само четири идентификације. Не ексхумирају се нови случајеви, не отварају се нове гробнице, минимизира се број српских жртава.“

СУОЧАВАЊЕ СА ПРОШЛОШЋУ И САДАШЊОШЋУ

Од 30. маја до 2. јуна у Врњачкој Бањи организована је радионица у оквиру пројекта „Преживели - суочавање са прошлошћу и садашњошћу“. На иницијативу Међународне комисије за нестала лица (ИЦМП) - Одељења иницијативе цивилног друштва.

Учествовали су представници Удружења породица киднапованих и несталих на Косову и Метохији из канцеларије Београда, Ниша, Краљева, Грачанице, Косовске Митровице и Велике Хоче. Ово је само једна у низу радионица које је имала за циљ побољшање међусобног разумевања чланова Удружења како би се договорили да одређеним конкретним активностима постигну њихове заједничке циљеве. Уз веома активно укључивање у рад и сагледавање проблема и проналажења модуса за њихово решавање члановима Удружења који су дали читав низ веома корисних предлога, помагала су и координирали рад Данијела Галовић и Горан Лојанчић. На радионици су сагледани и различити аспекти комуникације и развој и вештина решавања конфликта.

Пријем делегације Удружења код руског амбасадора у Београду. Слева надесно: Олгица Божанић, Цица Јанковић, Верица Томанови, амбасадор Русије Александар Конузин, Драгана Мајсторовић, Гордана Ристић (координатор канцеларије у Нишу)

ПРЕДАТИ ПОСМРТНИ ОСТАТЦИ ПОРОДИЦЕ ШЉИВИЋ

Посмртни остаци брачног пара Милана (79) и Олге (74) Шљивић из Призрена, које су 1999. године албански терористи убили у Призрену, предати су српској Комисији за нестала лица у Мердару, на административном прелазу Србије и Косова. Председник Комисије Вељко Одаловић рекао је да су посмртни остаци брачног пара Шљивић ексхумирани прошле године на православном гробљу у Призрену и да је поступак њихове идентификације трајао годину дана. Истакавши да су Шљивићи били старији људи, Олга рођена 1925. и Милан рођен 1920, Одаловић је објаснио да су они убијени у свом стану у Призрену, који нису хтели да напусте 1999. године, у време мандата међународне мисије на Косову и Метохији.

XI регионална конференција Удружења породица несталих лица са подручја бивше Југославије, хотел „Метропол“, Београд

ПОРОДИЦЕ НЕСТАЛИХ ЈОШ УВЕК ЧЕКАЈУ

„Одговоре о томе шта се догодило са овим људима, имају бивше стране у сукобу“, рекао је Пол Анри Арни, шеф Делегације МК ЦК у Србији, поводом обележавања Међународног дана несталих, и додао: „Власти су у обавези да дају одговоре породицама које на њих чекају већ предуго.“

Прошло је седамнаест година од избијања сукоба у бившој Југославији, а судбина скоро 17.000 људи широм региона, још увек је непозната. Због тога, поводом обележавања Међународног дана несталих лица (30. август), Међународни комитет Црвеног крста позива власти земаља Западног Балкана да убрзају процес који треба да установи шта се догодило са онима који су нестали у вези са сукобима. Током последњих 12 месеци, расветљена је судбина око 1.000 лица, што нас оставља са укупним бројем од 16.713 несталих.

Неизвесност судбине њихових најмилијих представља велики емоционални терет за породице несталих, које добијају недовољну правну и административну подршку у напорима да сазнају шта се десило њиховим члановима. МК ЦК позива власти да пруже пуну подршку регионалним институцијама које су установљене да би расветлиле судбину несталих лица, укључујући Институт за нестала лица Босне и Херцеговине, Радну групу за нестала лица на Косову и владине Комисије за нестала лица. „Треба исказати почаст породицама, које су показале задивљујућу упорност, храброст и достојанство у свом трагању за одговорима“ - рекао је Арни. „Апелујемо на власти и на јавност да се сећају породица несталих и њихових потреба, данас и свакога дана, докле год је непозната судбина њихових најближих“.

МК ЦК ће наставити да подржава породице несталих и службе тражења националних друштава Црвеног крста на Западном Балкану. Недавно је МК ЦК објавио нови приручник за психосоцијалну подршку, чији је циљ да буде потпора удружењима породица и националним друштвима у помоћи породицама несталих да се изборе са својим губитком.

СВЕ СУ ЗНАЛИ И НАТО И УНМИК

Канађанин Скот Тејлор, бивши мировњак на КиМ

- На Косову су 1999. године кружиле гласине да се тргује органима отетих и несталих Срба, али су оне одбациване као српска пропаганда, овако наводе из књиге „Лов“ Карле дел Понте коментарише Скот Тејлор, бивши припадник канадских мировних снага на Косову 1999. године, ратни репортер, војни аналитичар и уредник војног магазина „Еспри де корп“ („Дух трупа“).

- Ништа није објављено о злочинима над Србима које су Албанци починили чак пред очима западних новинара и НАТО трупа, рекао је Тејлор.

На питање јесу ли међународне снаге биле упознате са наводима из књиге Дел Понтеове, Тејлор каже да не постоји могућност да је Карла дел Понте имала информације о таквим злочинима а да до њих нису дошли НАТО и УНМИК. За многе од тих злочина, које је, подсећа Тејлор, предводио командант Агим Чеку, сведоци су били канадске трупе, које су их и забележиле, нарочито када је реч о злочинима у Хрватској („Медачки џеп“ и операција „Олуја“).

Скот Тејлор напомиње да је непрестано писао о Чекуовим злочинима и у те своје мемоаре укључио канадске дупле аршине правде. - Канађанка Луиз Арбур подигла је против Слободана Милошевића 1999. године оптужницу за масакр у Рачку коју су форензички докази одбили као фалсификат. Намеће се питање зашто она није подигла оптужницу против албанског вође за кријумчарење органа од отетих Срба.

Србима вађени органи у психијатријској болници

Тела убијених бацана у масовне гробнице у мочварама близу града Тропоје и у рудник Дева

Амбуланта нуропсихијатријске болнице у месту Бурељ у Албанији била је соба смрти у којој су лекари са Косова и Метохије отетим Србима, Ромима и нелојалним Албанцима вадиле органе. Тела жртава потом су бацана у мочвару у близини Тропоје и у рудник Дева, сазнајемо од извора из Тужилаштва за ратне злочине. На операцију вађења унутрашњих органа који су затим илегално продавани, жртве су доводили припадници „ОВК“. Према сумњама српског Тужилаштва за ратне злочине које је покренуло истрагу о илегалној трговини органима, монструозне операције обављане су од 1998. године па све до марта 2001. године.

Тачан број жртава није још утврђен, али прве претпоставке указују да се тела најмање 70 особа налазе у масовним гробни-

цама на три локације у мочвари у близини Тропоје, али и у руднику Дева, са албанске стране границе. На овим локацијама налазе се и посмртни остаци жртава, који су довођени из логора у Албанији.

Тужилаштво за ратне злочине истрагом је дошло и до података да су у марту 2001. године четрдесет пацијената из психијатријске болнице у Штимљу на Косову и Метохији комбијем пребачени преко граничног прелаза Врбница код Призрена. Даља судбина ових људи никада није разјашњена.

Неуропсихијатријска болница у Бурељу била је у близини злогласне „жуте куће“, коју у књизи помиње некадашња хашка тужитељка Карла дел Понте.

Албанци сад треба да ураде свој део посла

Владимир Вукчевић предао доказе о трговини органима отетих Срба са територије Косова и Метохије

Показани потпуно различити ставови, али постоји нада да ће се кренути са решавањем проблема.

Владимир Вукчевић, тужилац за ратне злочине Србије, предао је 27. октобра главној тужитељки Албаније Ини Рама део материјала о трговини органима отетих Срба са Косова! Портпарол Тужилаштва за ратне злочине Србије Бруно Векарић оценио је као изузетно квалитетан разговор тужилаца Вукчевића и Рама у Тирани.

- Без обзира на дијаметрално различите позиције у поступку и утврђене чињенице, састанак је био изузетно квалитетан - рекао је Векарић, не прецизирајући детаље састанка.

Он је нагласио да Тужилаштво за ратне злочине Србије има обавезу према жртвама и породицама убијених и несталих да успостави непосредну комуникацију са надлежним тужилашвом у Албанији

поводом навода бивше тужитељке Хашког трибунала Карле дел Понте да се са подручја те државе трговало органима отетих.

- Смисао је да дођемо управо ту где се, по наводима Карле дел Понте, та трговина одвијала, и то је учињено - навео је Векарић, и додао да ће о свим наводима везаним за трговину органима отетих и несталих бити обавештен и специјални извршилац Парламентарне скупштине Савета Европе Дик Марти, који је задужен за ову област. Подсећамо, Карла дел Понте написала је у књизи која је почетком године узбуркала јавност да је, истражујући злочине ОВК над Србима и другим етничким заједницама, сазнала да су људима који су 1999. године нестали на Косову и потом пребацивани на север Албаније вађени бубрези и други органи, који су потом кријумчарени и продавани страним клиникама.

2009.

Чињеница је да је закаснило откривање истине одговарало многим у Европи и Америци, јер реализацију плана дуго година онемогућаваног да се Србији отме део територије, требало је спровести по сваку цену, не бирајући ни средства ни начине. Сведоци смо да се одмах после Нове године јавно говори о преварама Вилијема Вокера, Хелене Ранте о случају Рачак који је инсцениран и који је послужио као иницијална каписла за бомбардовање, уништавање наше земље, невиђене притиске, омогућио окупацију Косова и Метохије и на крају и давно замишљен циљ - независно Косово. Сада одједном сви све знају. Сви имају неоториве доказе о зверствима који су чињени над Србима, неалбанцима и Албанцима „колаборационистима“ Београда и готово да су почели да се утркују ко ће више чињеница пласирати јавности.

Лоцирана масовна гробница у близини места Бурељ

Масовна гробница угаљена је свега 1,6 километара од „жуће куће“ у којој су недужним цивилима вађени органи

Најновији подаци до којих је дошло Тужилаштво за ратне злочине указују на то да се масовна гробница са телима Срба отетих са КиМ, којима су вађени органи, налази око 1,6 километара од „жуће куће“, у близини места Бурељ.

Овај податак је, наиме, део скице коју су 2004. године направили УНМИК-ови форензичари који су обишли „жуту кућу“ за коју се верује да је била импровизирана операциона сала.

- То је и онај део УНМИК-овог извештаја који нам је недостајао, који може да открије многе непознанице. Осим тога, на основу доказа до којих се дошло до сада, сумњало се да би масовна гробница могла да се налази на три потенцијалне локације. Овај извештај је указао на једну од њих.

Осим скица форензичара и антрополога УНМИК-а које је предводио тадашњи шеф УНМИК-ове канцеларије за нестале особе и фо-

рензику Хозе Пабло Барајбар, тужилаштво за ратне злочине је дошло и до великог броја фотографија. Оне показују бочицу сваког лека појединачно који је пронађен у „жутој кући“ и око ње. Фотографирана је и свака просторија, шприцеви, контејнер за медицински отпад, па чак и локације за које су УНМИК-ови форензичари сумњали да су гробнице отетих Срба. Трансплантације су обављене у клиникама „Мајка Тереза“ у Тирани и Скопљу.

Део отетих је био смештен на косовско-албанској граници, у месту Крум. Сумња се, међутим, и да су неки завршили у логору Дева, месту Кукеш, и у Тропоји.

Из ових места, заробљеници су одвожени у импровизоване клинике где су били подвргнути страшним хируршким интервенцијама. Препоставља се да су органи затим пребацивани до најближих аеродрома, а одатле авионима у западну Европу.

ТРАЖИ СЕ ЈОШ 1904 ЛИЦА

У Београду је под покровитељством МКЦК трећег јуна ове године одржана седница Радне групе за лица која су киднапована и нестала на Косову и Метохији пре и након доласка Мировне међународне мисије у јужну српску покрајину. Радна група за лица која се воде као нестала у вези са догађајима на Косову у периоду јануар 1998. године - децембар 2000. године основана је у марту 2004. године у оквиру бечког дијалога између власти у Београду и Приштини. Састаје се под покровитељством специјалног представника генералног секретара, који делује у својству шефа прелазне администрације Уједињених нација на Косову (УНМИК-а), у контексту Резолуције 1244 Савета безбедности Уједињених нација. Њен је мандат искључиво хуманитарне природе како би обезбедила да породице несталих лица добију одговоре о судбини њихових вољених. Бази се и правним и административним потребама породица лица чија је судбина непозната.

На слици лево: Ален Робинсон, форензичар и Валери Браси, ЕУЛЕКС

МОРА СЕ ОКОНЧАТИ АГОНИЈА КИДНАПОВАНИХ Од 18. до 25. маја у Норвешкој су боравиле делегације породица киднапованих и српске и албанске стране

Српска и албанска делегација коју су чинили представници породица киднапованих и несталих, први пут су биле јединствене у доношењу неке одлуке. Био је то Апел да се оконча агонија породица киднапованих. Током седмодневног боравка на неутралном терену, а то је био норвешки град Лилехамер, организован је сусрет, али и разговори о проблемима са којима се сусрећу породице киднапованих, несталих и убијених лица на Косову са обе стране, српске и албанске. У организацији Међународне комисије за нестале (ИЦМП) и Нансен академије уприличени су ови разговори који су између осталог резултирали и доношењем јединственог заједничког Апела српских и албанских делегација удружења породица киднапованих и несталих лица на Косову и Метохији пре и после доласка Међународне мировне мисије на те просторе. Представници обе стране били су јединствени да је за њих ово хуманитарно, а не политичко питање. Сви учесници овог састанка и Срби и Албанци, њих по петоро са сваке стране, потписали су Апел уз додатни захтев да се мора озбиљније прилазити решавању овог проблема.

Српска влада имала више података од нас

Тврдње Хосе Рабла Барајбара (из интервјуа дајој „Новостима“, 2009. године

Хосе Пабло Бараибар је тренутно најтраженији форензичар на свету. А и како не би био када је 2004. године био на челу истражног форензичког тима УНМИК-а и Хашког тужилаштва који је обишао злогласну „жуту кућу“ на северу Албаније, у којој су, како се сумња, Србима отетим са КиМ вађени органи и затим транспортовани на Запад.

Радио је на идентификацијама тела у БиХ, а потом на Космету био шеф УНМИК-ове канцеларије за форензику и нестале особе. Пре неколико месеци стигао је чак и до „позиције“ главноосумњиченог за крађу костију несталих са КиМ, али и за умешаност у наводну трговину органима Срба који су одведени у Албанију.

Од тада су кружиле информације да је побегао у Аргентину, сакрио се на Куби и нестало у Америци. Медије је више него вешто избегавао. За западне би проговорио покоју реч, али за српске ни толико.

- Када сте добили прве информације о штрговини људским органима?

- Крајем 2002. године или почетком 2003. године. Не сећам се сада тачно.

- Ко вам је дао те информације?

- Реч је о људима који се међусобно нису познавали. Њих осморо. Неки од њих су, рецимо, били из Призрена, други из Албаније.

- Шта су вам конкретно рекли?

- Неки су тврдили да су већ били у „жутој кући“, други да су видели како се из ње износе тела и сахрањују на локалном гробљу. Неки су нам чак рекли и да су превозили људе у Албанију. Међутим, нисмо разговарали ни са ким ко је рекао да је учествовао у ономе што се наводно догађало у „жутој кући“ или да је, рецимо, био отет.

- Дакле, прве информације нису стигле од Хашкој тужилаштва, како је у својој књизи „Лов, ја и рајни злочинци“ написала Карла дел Понте?

- Не, не! Трибунал уопште није имао никакве информације о томе. Ми смо с њима контактирали када смо сазнали за то. Јер, мада ни они, као ни УНМИК, нису имали надлежности у Албанији, Хаг је био

моћнији од нас, а нама је била потребна велика политичка подршка како бисмо уопште могли да одемо тамо и проверимо шта се заиста догодило. Зато смо их звали!

- Како сте стигли до „жуће куће“?

- Имали смо прецизну информацију. Тако смо дошли и до фотографије куће која је била жуте боје. Али, када смо стигли, чланови породице су нам рекли да је она одувек била бела...

- Шта се, заправо, догодило у „жућој кући“? Можете ли да реконструирате догађаје, или бар претпоставите?

- Докази које смо тада пронашли, бочице лекова, хируршки контејнер... нису били довољни за закључивање. Била је то прва и једина посета том месту. Мислим да би право питање било - каква је вероватноћа да се ствари које смо ту нашли, задесе у некој другој кући у Србији, Албанији, било где у Европи?

- И, каква је вероватноћа?

- Веома мала, рекао бих. Јасно је да смо ми отишли тамо на основу информација које смо имали, а не само због тога што смо хтели да обиђемо неку кућу усред недођије. Докази које смо пронашли били су неуверљиви, али то је, ипак, био почетак истраге.

- Тврдите да су они били довољно јаки да се насјави испраћа?

- Докази које смо тамо пронашли сами по себи су недовољни, јер све што смо ми сазнавали, делићи су једне слагалице. Зато сматрам да је било информација да се истрага настави. Уосталом, ми смо то и очекивали.

- Зашто није било даље испраће?

- Из више разлога. Један од њих је што је убрзо после тога почела истрага против Фатмира Љимаја и Рамуша Харадинаја. Чим се то догодило, сви извори који су могли да нас одведу до гробља и да нам покажу где су тачно тела закопана - нестали су! Дословно нестали! Почели су да се крију и никада више нису хтели да проговоре са нама. Побегли су!

- Породице несталих су поднеле кривичне пријаве против вас, тврдећи да сте узимали кости лешева и да их нисте враћали?

- То су глупости. Цела прича је кренула од тога што је Хашки трибунал направио пројекат којим би се утврдили основни антрополошки стандарди на Балкану. То значи да, на пример, када пронађете неидентификовано тело, на основу узорка кости, можете да одредите старост особе. Проблем је био што су се 1999. године и 2000. године користили стандарди за америчку популацију, који су различити. То је представљало опасност да некоме додате или одузмете десетак година, што је могло довести и до тога да тело не буде идентификовано. Ми смо направили стандарде за цео Балкан, и у огромној већини случајева враћали узорке после испитивања.

- Никада нисте сазнали шта се догодило са њима?

- Не. Све што знам јесте да је Фатмир Љимај ослобођен, као и Харадинај. Мислим да зато наши извори нису хтели да разговарају са нама.

- У форензичком извештају о обиласку „жуће куће“ написали сте да нисте проверили да ли су штрагови крви које сте пронашли у њој људској или животињској порекла. Зашто?

- Ми смо у просторијама користили луминол, хемијску супстанцу која открива трагове који не могу да се виде голим оком. Он се користи у потпуном мраку. Проблем са њим је то што узорке које испитујете не можете да користите поново.

- Да ли сте имали неке друге техничке могућности да то проверите?

- Нисмо. Ми смо били тамо 2004. године, а то се, наводно, догодило 1999. године. То нису били свежи трагови, већ годинама брисани. Луминол је, наима, открио трагове који би могли да буду крв. Наглашававам - „могли“.

- Шта се урадили са извештајем када сте га написали?

- Послао сам га у Хашки трибунал. Као и доказе. Имам и признаницу за све то.

- Наше тужилаштво за рајне злочине је пре неколико недеља дошло

до тој извештаја из кога је недостигајало девет страница. А, пре неколико дана је дошло до још седам страница. Преостале две, за које се тврди да крију имена особа које су се наводно лажно представљале као хашки испитивањели - недостијају. Ко би могао да их крије?

- Ја сам добио копију свог извештаја. Сећам се да он цео има осам страна, и да прве две садрже списак онога што смо нашли, и потврду о предаји. Дакле, ако не грешим, извештај је предат у марту 2004. године, а докази у јуну исте године. У њему нема ничег чудног. Не знам заиста ко би га крио. Ја мислим, скоро сам сигуран, да су те особе биле истражитељи Хашког трибунала.

- Да ли сте, и како, размењивали информације са властима у Београду?

- Оно што сам открио радећи годинама на Косову је невероватна количина информација на различитим местима. Кладио бих се да је српска влада имала много информација које нису обелодањене. Наима, чињеница је да је имала много података за, рецимо, Вољујак, које ми нисмо имали. И ми смо то знали. Учинили смо највише што смо могли за породице несталих. Неке ствари нисам могао да урадим. Нисам ни Уједињене нације нити Карла дел Понте. Био сам обичан службеник, који је урадио све што је могао.

ХОЋЕМО СПОМЕНИК!

Делегација удружења је на обележавању Међународног дана несталих испред Скупштине града Београда оставила импровизовану спомен плочу

У гробници и деца

Ексхумација шела у Кметовцу, наомак Гњилана је завршена

Стручњаци судске медицине ЕУЛЕКС-а и припадници Косовске полицијске службе из масовне гробнице у селу Кметовцу наомак Гњилана ексхумирали су посмртне остатке најмање 11 особа. Међу жртвама се налазе и посмртни остаци најмање четворо деце.

– Откопавањем је обухваћено подручје од 380 метара квадратних, а тела су била на дубини 1,15 метара – наводи се у саопштењу ЕУЛЕКС-а и наглашава да су ексхумацију извели припадници Канцеларије ЕУЛЕКС-а за нестала лица и судску медицину, у сарадњи са Јединицом за истраживање ратних злочина и КПС.

Акција истраживања локације, по речима Арбера Беке, портпарола КПС, трајала је три дана док су посмртни остаци особа пребачени у одељење ЕУЛЕКС-а за судску медицину.

– Поступак идентификације који ће бити рађен са ДНК анализом извршиће највероватније у Институту за судску медицину у Тузли – истиче Бека напомињући да ће се после ДНК анализе знати и идентитет настрадалих.

И док у КПС истичу да је највероватније реч о настрадалим 1998. године и 1999. године у току ратних сукоба на Космету, представници Срба са овог подручја претпостављају да се ради о убијеним српским цивилима киднапованим на путу Кметовце–Добрачане. Иначе, локација на којој су пронађени посмртни остаци откривена је на основу дојаве Албанаца, који су ту започели грађевинске радове.

Специјалном известиоцу Дику Мартију предати докази српског Тужилаштва за ратне злочине о трговини органима

Удружење породица киднапованих и несталих лица на Косову и Метохији и званично је постало члан ФЕМЕД-а, потписивањем документа у Истанбулу, на сусрету одржаном од 11. до 14. децембра

Србија очекује међународну истрагу о случају „жута кућа“

После подношења извештаја Дика Мартија Савету Европе очекујемо покрећење међународне истраге

Представници српског павосуђа и надлежни за питања несталих позитивно су оценили дводневну посету Београду специјалног известиоца Савета Европе Дика Мартија на тему „Нехумано понашање са људима и наводно кријумчарење људским органима на Косову“.

Боравак у Београду допринеће објективности Мартијевог извештаја и утврђивању истине око трговине људским органима, сматрају представници правосуђа Србије.

Српски тужилац за ратне злочине Владимир Вукчевић предочио је специјалном изасланику СЕ доказе српског Тужилаштва о наводној трговини људским органима на северу Албаније, у случају „жута кућа“.

После разговора који је трајао готово два сата, представници српског Тужилаштва саопштили су да очекују да ће навести о трговини

органима бити истражени након подношења извештаја Дика Мартија Савету Европе и усвајања Резолуције са препорукама на ту тему.

Састанак Мартија и Владимира Вукчевића био је, према речима портпарола Тужилаштва Бруна Векарића, веома конструктиван.

„Уверени смо у намеру да ће навести о трговини људским органима бити истражени. Дик Марти ће поднети извештај Савету Европе који ће донети резолуцију са препорукама на ту тему“, рекао је Векарић агенцији Бета после састанка који је трајао више од два сата. Вукчевић је Мартију предочио доказе до којих се дошло у истрази, а специјални извештај је представнике српског Тужилаштва обавестио о разним информацијама које је он прикупао у вези са наводима о трговини органима.

2010.

И после више од дванаест година од када су почела прва киднаповања на Косову и Метохији па до данашњих дана, држава Србија није нашла времена да помогне породицама киднапованих и несталих лица тако што ће законом регулисати статус цивилних жртава. Постоје писани документи да се ово удружење, значи Удружење породица киднапованих и несталих лица на Косову и Метохији фебруара месеца 2002. године обраћало свим регулативним институцијама како би се изборило за изједначавање права цивилних жртава са правима палих бораца. Чланови породица који су киднапована или убијена пре и после доласка међународних снага су били сељаци радници, службеници, ученици, студенти, лекари, инжењери, професори... Нико од њих није носио ни униформу ни оружје а страдали су невини, само зато што нису Албанци. Њих није заштитила ни наша држава нити су то учиниле међународне снаге па су својим животима бранили дом, институције, државу. Породице цивилних жртава живе на ивици егзистенције, ускраћена им је било каква надокнада и не могу да располажу својом имовином, која се води на киднапованог оца, супруга или сина. За разлику од цивила, држава је регулисала питање убијених полицајаца и војника па су њихове породице добиле породичне пензије (и до 92.500), станове и друге припадљности.

Решити деценијски проблем

Пријем код министра Расима Љајића

Представници Удружења породица киднапованих и несталих лица на Косову и Метохији састали су се са министром рада и социјалне политике Расимом Љајићем и изложили му проблеме са којима се више од деценије боре.

Наиме, ни после 12 година од првих отмица на Косову и Метохији, статус породица чији су чланови отети не могу да реше своје егзистенцијалне проблеме јер за то не постоји законска регулатива. Годинама се они врте у зачараном кругу обилазећи различите институције и представнике власти, али се проблеми не решавају.

Многе породице пате јер своје нестале не желе да прогласе мртвим пре

њиховог проналаска. Без материјалних средстава, многи су и бескућници, без посла они преживљавају најтеже дане, не рачунајући свакодневну бол и тугу. Поред богатства, кућа, станова и имања која су им остала на Космету, они не могу себи да обезбеде најосновнија средства за живот, јер се имовина води на киднапованог или несталог члана породице.

Министар Расим Љајић је обећао представницима Удружења да ће учинити све што је у домену његове надлежности да се овај горући проблем породица реши на најбољи начин и да бар са те социјалне стране престану патње чланова породица киднапованих и несталих лица на Косову и Метохији.

Пријем код министра рада и социјалне политике Расима Љајића

400 особа пребачено у Албанију *Хјуман рајтс воч*

Ванда Тросинска, представница Хјуман рајтс воча, организације која се бави случајем трговине органима на Косову и Албанији, изјавила је да информације којима располаже ХРВ указују на то да је „најмање 400

особа пребачено са Косова у Албанију и да им се ту губи сваки траг“.

Представница невладине организације Хјуман рајтс воч Ванда Тросинска изјавила је да они траже и од власти на Косову и у Албанији,

СПОМЕНИКУ КАМЕН ТЕМЕЉАЦ! За спомен обележје жртвама од 1999. до данас, 24. марта је положен камен темељац. Споменик ће бити посвећен свим киднапованим, несталим и убијеним људима. Биће то јединствено спомен обележје страдалим жртвама на Космету. У присуству челних људи општина на Косову и Метохији, представника Рашко-призренске епархије господина Атанасија и владике липљанског господина Теодосија, бројних породица киднапованих и несталих лица поводом 24. марта - дана обележавања напада на нашу земљу 1999. године од НАТО алијансе - освештано је полагање камена темељаца и постављање часног крста за сва киднапована, нестала и убијена лица у периоду од 1998. године до данас. Одржана је пригодна свечаност, а онда и пријем делегације Удружења у згради општине Приштине код градоначелника господина Небојше Николића и члана Одбора за изградњу обележја господина Ђорђа Јефтића.

као и од најважнијих међународних институција да помогну да се утврди судбина ових несталих људи за које се сумња да се трговало њиховим органима и да се открије шта се са њима догодило, оценивши да је овај случај посебно важан зато што је до наводне трговине органима дошло после успостављања међународног присуства на Косову.

Она је додала да постоји довољно материјала који даје основа за покретање истраге, нагласивши да се тим питањем на Косову тренутно баве и Савет Европе и ЕУЛЕКС.

„Овим случајем се у прошлости бавила и мисија Уједињених нација на Косову и они су сачинили неколико извештаја у којима се указује на могуће трагове које би требало додатно истражити. Постоје и документи које треба подробно анализирати, зато се и надамо да ће сада, када је ЕУЛЕКС одлучио да се посвети овом случају, све бити ваљано истражено“ - закључила је Тросинска.

Знамо имена особа из „жуте куће“ Тужилац за ратне злочине Владимир Вукчевић

ОВК органе Срба и неалбанаца нудио америчким клиникама. - Међу страдалима неколико Руса и троје Чеха.

- Направљен је велики, квалитативни помак у истрази о трговини органима отетих Срба са Косова. Нове информације до којих је дошло Тужилаштво за ратне злочине, пре неколико дана сам у Цириху саопштио специјалном известиоцу Савета Европе Дику Мартију. Верујем да ће му наша открића помоћи да даље истражује ове драматичне догађаје - каже у интервјуу за „Блиц недеље“ Владимир Вукчевић, тужилац за ратне злочине.

- Које нове информације оцењујете посебно значајним?

- Дошли смо до имена лица која имају сазнања о „жутој кући“, односно оних који су били у њој и око ње за време хируршких интервенција над отетим људима.

- Да ли сте имали контакт са њим људима и јесу ли спремни да кажу шта се све тамо догађало?

- С некима од њих смо већ разговарали, али код потенцијалних сведока постоји велики страх од освете. Већини њих породице су у буквалном смислу постале таоци оних који су спремни на све да би заташкали своје криминално деловање.

- Колико је тачна информација да су органе извађене у „жутој кући“

ЗА КИДНАПЕРЕ КАЗНЕ НЕМА

Сиан Џонс претставница хуманитарне организације Амнести интернешенела састала се 3. марта са члановима Удружења породица киднапованих и несталих лица на Косову и Метохији, у београдској канцеларији и доставила „Извештај Комитета за људска права“ (НРС) о спровођењу Међународног пакта о грађанским и политичким правима. У јуну прошле године ова хуманитарна организација је објавила извештај под називом „Закопавање прошлости, 10 година некажњавања за присилне нестанке и отмице на Косову“, у коме је констатована забринутост због континуираног некажњавања за кривична дела. Амнести интернешенел је навео да су она била најинтензивнија током 1998. и 1999. године, али су настављена и после оружаног сукоба у Покрајини. Критика је упућена властима у Србији и на Косову због неуспешног деловања и непоштовања права породица и родбине на репарацију и одговарајуће обештећење.

Припадници ОВК нудили на продају неким чувеним клиникама на Западу - од Европе до Америке?

- Дошли смо до кредибилних људи који су спремни да нам помогну у истрази. Органи су продавани и на Западу и на Истоку. У Турској, Саудиској Арабији...

- Да ли сте недавно од Дика Мартија добили неку нову информацију која се односи на овај предмет?

- Јесмо. Оне се углавном свде на техничке детаље који изгледају

Стамбено збрињавање прогнаника Судбине расељених

Пројекат подржавају инострани донатори и надлежни органи у Алексинцу задужени за расељеничку популацију стамбено се збрињавају најугроженије породице. Преквалификација и доквалификација расељених лица уз подршку удружења УРЦ из Ниша и Повереништва за избегла и расељена лица у Алексинцу.

На територији општине Алексинац смештено је 1.000 расељених лица са Косова и Метохије. Поред стотинак оних који имају куће и станове у свом власништву, остали су у приватном смештају. Пре две године, сва три колективна центра у овом градићу на реци Моравици су затворена, а уз посредовање Комесаријата за избеглице Републике Србије и италијанске хуманитарне организације Интер-сос, корисници ових колективних центара су стамбено збринути. Стамбено збрињавање осталих материјално угрожених расељених лица се тренутно обавља кроз многобројне пројекте међународних хуманитарних организација који су предвиђени локалним акционим планом за збрињавање расељених и избеглих.

„Најугроженија расељена лица укључујемо у пројекат откупа имања који спроводи Интер-сос и на тај начин је збринуто више породица међу којима је и десеточлана породица Љубомира Милошевића. За ову расељену породицу са осморо деце, осим Интер-соса донаторска средства је обезбедила локална самоуправа, али

веома занимљиво. На пример, његов сарадник је каменован у Албанији, у околини „жуте куће“. Исто тако, како су медији то објавили, Дик Марти још није имао састанак с правим људима у Приштини.

- Да ли се међу жртвама „жуте куће“ налазе и држављани неких других земаља?

- Постоје индикације да је, осим Срба и неалбанаца са Косова и Метохије, тамо било неколико руских држављана, као и троје људи из Чешке.

и Влада Републике Србије, с обзиром на то да је цена имања које су добили премашила цифру од 7.000, евра како је предвиђено пројектом. Расељене породице у Алексинцу које имају започете стамбене објекте ускоро ће конкурисати и за доделу грађевинског материјала који донира Комесаријат за избеглице Републике Србије“ - истиче Драган Јовановић, повереник Повереништва за избегла и расељена лица у Алексинцу, који каже да је већина расељених смештених у Алексинцу и околини без сталних прихода и послова, а да само мањи број њих прима минималце као бивши радници фирми са Космета. Зато је покренут и пројекат преквалификације и доквалификације са удружењем ИРЦ из Ниша. Повереништво за избегла и расељена лица је обезбедило просторије, где расељени имају прилику да изуче занате попут фризерског и кројачког или да добију звање козметичара, месара, водоинсталтера и керамичара. Тренутно је у овај пројекат укључено стотинак расељених лица која желе да заврше ове тражене курсеве и школе како би што пре дошли до послова и прихода.

Делегација америчког Сената са представницима Српских удружења бивше СРЈ и шефом делегације МКЦК-а Пол Хенри Анријем

ТРАЖИ СЕ ОКО 4.000 НЕСТАЛИХ

У Београдском хотелу „Славија“, 10. јуна одржан је округли сто „Тражење несталих лица и права њихових породица“ на којем су породице киднапованих и несталих Срба током сукоба у бившој Југославији казале да су незадовољне динамиком којом надлежни органи откривају судбине њихових ближњих.

Председница Координације Српских удружења породица несталих лица са простора бивше Југославије Олгица Божанић подсетила је да ни после 11 година од завршетка сукоба није расветљена судбина око 4.000 несталих Срба. - Захтевамо да се сви архиви отворе и да се створи јединствена база података о несталима на простору бивше Југославије. Приоритет је и у процесуирању свих злочина, као и регулисање статуса чланова породица киднапованих и несталих. Пуних 12 година, породице киднапованих и несталих траже да се обави ексхумација на познатим локацијама за које се претпоставља да постоје докази да се на њима крију масовне гробнице.

ЗАКЉУЧЦИ СА СКУПА

Чланови Координације су незадовољни досадашњим радом правосудних органа, посебно у делу процесуирања злочина почињених над Србима, као и ослобађајућим пресудама лицима оправдано осумњиченим за почињене злочине над српским жртвама. У том смислу, тужилаштва и судови Републике Србије, Републике Српске и Републике Хрватске треба да сарађују. Изражено је незадовољство третирањем српских жртава од стране Хашког трибунала, али и од локалних судова, које ће бити упућено Комитету за људска права УН, и затражиће се од тужилаштва да покрену истраге о НН извршиоцима за измештање гробнице. Констатовано је да се убудуће на округле столове позову представници КФОР-а, као стране укључене у процес тражења несталих на Косову и Метохији, и предложено је да се затражи извештај специјалног известиоца Савета Европе Дика Мартија о истрази трговине органима од киднапованих Срба и осталих на Косову и Метохији.

Председник МКЦК Пол Хенри Арни и Вељко Одаловић, председник Комисије за нестала лица Владе Републике Србије

Лешеви се знају, недостаје само гробница

Безбедносни експерти се ипшјају: коме је шребало овакво „ошкриће“ уочи одлуке Хашкој суда, доласка Брамерца, у време новој америчкој иришиска у вези са Резолуцијом 1244 (Извор: „Недељни шелеграф“)

Агенција „Франспрес“ је 10. маја пренела следећу изјаву српског тужиоца за ратне злочине Владимира Вукчевића о најновијем открићу у близини Рашке: „Српско Тужилаштво за ратне злочине и представници ЕУЛЕКС-а су заједнички открили масовну гробницу у којој се налазе остаци тела, највероватније, око 250 Албанаца са Косова.“

Већ следећег дана тужилац је рекао да се не зна идентитет људи који су сахрањени у „потенцијалној гробници“, нити ко их је убио, мада је, успут, закључио да су осумњичени већ у Хагу.

Вукчевић није гарантовао чак ни да ће се ишта пронаћи на сумњивој локацији: „Док се не заврши ископавање, нико не може рећи да ли сада радимо на правом месту или не“.

Страни медији су, по неписаном правилу, пренели само прву вест да је откривена гробница косовских Албанаца, иако њено ископавање није ни почело. А део српске јавности сада се пита шта је Тужилаштво за ратне злочине уопште открило ако нема лешева људи, чији је идентитет непознат и за које се не зна ко их је и како убио, а није сигурно ни да су сахрањени на означеној локацији.

- Наслови типа „Откривена масовна гробница“ су класична новинарска интерпретација - изјавио је портпарол Тужилаштва за ратне злочине Бруно Векарић. - Правилна формулација гласи „могућа гробница“ или „на трагу смо масовне гробнице“. Тужилац је на конференцији за новинаре рекао да постоји велики проценат вероватноће да се тамо налази масовна гробница, али тек кад нађемо тела, знаћемо да ли она јесте тамо.

За масовном гробницом косовских Албанца у околини Рашке трагало се и 2007. године, такође по пријави сведока, али безуспешно.

- Тада је један сведок указао на место и копано је онолико колико је било потребно, с обзиром на рељеф - каже Векарић. - Ме-

ђутим, сада смо готово сигурни да је потенцијална гробница око двеста метара даље од места на коме је раније копано.

У званичном саопштењу Тужилаштва од 10. маја пише да је оно „у сарадњи са ЕУЛЕКС-ом, открило потенцијалну масовну гробницу на локацији Рудница код Рашке, на југу Србије, у којој је, према изјавама сведока, похрањено око 250 тела косовских Албанаца.

„Потенцијална гробница“ се прецизно лоцира: „На основу досадашњих истраживања, масовна гробница се налази у дворишту предузећа „Космет пут“, делимично на паркингу испред зграде саграђене после оружаног сукоба 1999. године, а делимично испред зграде предузећа.“ Према сазнањима Тужилаштва, пише даље у саопштењу, жртве су биле прво сахрањене у три примарне гробнице на Космету: Стрелишту код Призрена, Јањевићу и у кругу транспортног предузећа у Приштини, а затим су „са тих локација поново откопаване и пребациване на територију Србије. Ово је шеста масовна гробница која је после демократских промена откривена на територији Србије.“

Тужилаштво тврди да је информације о гробници добило од ЕУЛЕКС-а и сведока, али није навело детаљније податке нити о њима, нити о пореклу фотогафија из ваздуха земљишта са уцртаним локацијама гробова, које су медији презентовали као доказе Тужилаштва.

- У овој фази истраге не можемо вам дати све детаље, али сигурно је да не бисмо излазили у јавност с неодговорним изјавама - каже Векарић. - Мада увек постоји један проценат сумње да нешто није тамо где ми мислимо да јесте. Чињеница је да око тога сарађујемо са ЕУЛЕКС-ом и да имамо низ, не само изјава сведока, већ и снимака који указују да би тамо могла да буде масовна гробница. Имамо и читаву историју о примарним гробницама и пребацивању

тела овамо, као и сталну комуникацију комисија за нестала лица, наше и оне с Косова. Постоје и наши разни захтеви према њима, као и још неки њихови према нама.

Приштина се орађује

Док српско Тужилаштво за ратне злочине поштује дискрецију сведока, Канцеларија за нестала лица Владе Косова огласила се у медијима тврдећи да су њени сведоци дали податке о масовној гробници крај Рашке.

Ископавање 2007. године била су погрешно изведена, јер смо мислили да се гробница налази сто метара даље - каже Куштрим Гара из приштинске Канцеларије за нестала лица. - Сада постоје основане сумње које су пружили сведоци и на основу ових сумњи и доказа ми смо упутили службени захтев на састанку радне групе одржане 19. фебруара ове године у Београду. Након изјава сведока, мисли се да су то тела Албанаца са Косова киднапованих и несталих у време Милошевићевог режима. Али још је рано говорити о њиховој етничкој припадности, као и о тачном броју жртава.

Међутим, контрадикција између изјава наводних сведока да је реч о убијеним Албанцима и ограђивања приштинске комисије да је рано говорити о етничкој припадности жртава, буде сумње стручњака.

- Како је могуће да се најављује колико има тела у гробници и којој нацији припадају ако није ископан ни један једини леш - чуди се генерал Нинослав Крстић из Форума за безбедност и демократију. А шта ако су то Албанци које је убијала ОВК, или плаћеници који су долазили преко северноалбанских лука? Шта је уопште циљ оваквих најави без јасних доказа?

Око шест хиљада страних држављана борило се на страни терориста, подсећа проф. Милан Мјалковски с Факултета безбедности, и додаје:

- Добровољци и плаћеници стизали су из целог света бродовима преко албанске луке Драч. У ОВК је било и много Албанаца из саме Албаније, инструктора са Запада и из Хрватске, муцахедина из арапских земаља.

Овај безбедносни експерт подсећа да су косовске Албанце још

1991. године киднаповали најчешће терористи из ОВК, што не споре ни међународне институције.

- Чак трећина укупног броја жртава на Космету од 1991. до 1998. године су Албанци које су убили терористи ОВК - каже проф. Мијалковски. - Убијали су и киднаповали не само Албанце лојалне Србији, већ и оне који су покушавали да буду неутрални. Масовне гробнице тих жртава ни данас нису истражене иако и наше, а нарочито западне службе, добро знају где се оне налазе.

Ни ЕУЛЕКС, ни албански извори, ни српско Тужилаштво не открвају порекло снимака из ваздуха на којима су, наводно, прецизно обележене локације масовних гробница. На њима, међутим, нема података као што су шифра уређаја који је снимао, географске координате и време снимања, иако извиђачке камере сателита или авиона аутоматски уписују ове информације на снимак.

Ком Лимај, ком гробница

Уколико су ове фотографије аутентичне, онда су старе 11 година и питање је зашто до сада нису објављене, с обзиром на то да је НАТО сличне снимке обилато користио у ратној пропаганди током деведесетих.

Прва је то учинила Медлин Олбрајт, тврдећи да има сателитске снимке „узмиреног земљишта“ у Босни који доказују да су ту масовне гробнице, и тако издејствовала бомбардовање Републике Српске.

Уочи и за време бомбардовања Србије 1999. године, слична тактика махања аероснимцима с „могућим гробницама“ врло често је коришћена као „доказ“ геноцида Срба над косовским Албанцима и 100.000 лешева у масовним гробницама. Посебна прича је био званични амерички критеријум по коме се масовном гробницом сматрало свако место на коме је било више од једног тела!

Међутим, после уласка КФОР-а на Космет, међународне форензичке екипе су откриле да је највећи број локација о којима су сведочили „очевници“ и „снимали“ их сателитски - обичан фалсификат.

- Изјаве сведока и снимци из ваздуха земљишта по правилу су почетни оперативни подаци које тек треба практично проверити - каже

проф. Мијалковски. Преурањена изјава о масовној гробници можда је требало да произведе неки ефекат пред долазак хашког тужиоца Брамерца, али нисам сигуран какве ће то последице заиста изазвати.

И правни стручњаци сматрају да су изјаве сведока и снимци из ваздуха терена само индиције да постоји масовна гробница, а да су једини доказ њеног постојања лешеве, ако буду ископани. После тога би вештаци-форензичари, у посебним доказним поступцима, морали да утврде идентитет сваког покојника понаособ и да испитају од чега је страдао.

Поједини војно-безбедносни стручњаци сумњају да је лансирање вести о масовној гробници Албанаца код Рашке политички маневар ЕУЛЕКС-а, предузет ради смиривања страсти на Косову после хапшења Фатмира Лимаја и Сабита Геџија.

Наиме, овај потез ЕУЛЕКС-а сматра се директном претњом Хашиму Тачију јер је реч о високоранжираним члановима његове тајне службе ШИК, коју је међународна администрација забранила због умешаности у организовани криминал.

- Изгледа да Запад „уравнотежава штету“ поруком „вама смо ухапсили Лимаја и Геџија, али смо Србима открили масовну гробницу“. - каже генерал Нинослав Крстић.

Француски министар спољних и европских послова Бернар Кушнер после боравка у Београду, стигао је у Приштину и Грачаницу, где је пред новинарима и сниматељима изазвао благо речено скандал кад је на питање шта зна о „жутој кући“, где су како се претпоставља вађени органи киднапованих, добио напад смеха, а затим поставио питање: „Шта је то жута кућа?“

Тим поводом делегација Удружења породица киднапованих и несталих лица на Косову и Метохији је упутила протестно писмо негодујући на омаловажавање жртава и његово недолучно понашање. Чланови Удружења добили су позив да посету амбасаду Француске у Београду. Дана 31. марта примио их је амбасадор Републике Француске господин Жан Франсоа Терал управо поводом недопустивог понашања шефа француске дипломатије Бернара Кушнера. На овом састанку члановима Удружења је уручено Кушнерово писмо намењено њима у коме се каже: „Француска даје пуну подршку европској цивилизационој мисији владавине права ЕУЛЕКС-а, распоређеној на Косову како би ова мисија спровела са својим судијама и тужиоцима, независну правду у служби свих. Када буде објављен извештај г. Дика Мартија, Француска ће будно пратити да елементи тог извештаја буду у потпуности узети у обзир.“

Параван за албанско уједињење

Генерал Крстић сматра да је халабука око хапшења и гробница сакрила много важнији догађај који ће имати далекосежне последице:

- Нико није обратио пажњу да су у исто време КФОР и ЕУЛЕКС препустили косовским безбедносним снагама чување границе између Албаније и албанске парламентарне Косово, што практично значи њихово уједињење, које ће се у погодном тренутку само формализовати.

Истиче да је наводна масовна гробница косовских Албанаца „откривена“ у врло осетљивом тренутку и да то што у саопштењу Тужилаштва пише да је гробница „потенцијална“, практично ништа не значи.

- Саопштења нико не чита, али сви светски медији јављају: „Откривена масовна гробница косовских Албанаца у Србији“ - каже Крстић. - Чудно је да се гробница открива после 11 година, баш када међународни суд правде у Хагу треба да одлучи да ли се Косово легитимно самопрогласило за државу. С друге стране, ова прича се појављује кад Америка врши притисак на Србију да се сама одрекне Резолуције 1244. А некако је усклађена и с временом доношења коначне хашке пресуде генералима Ојданићу, Лазаревићу и Павковићу.

2011.

После тринаестогодишње борбе да докажемо да су наши нестали чланови породица били жртве најмонструознијег злочина, незабележеног у историји цивилизоване Европе, коначно смо доживели да један одговоран, непопустљив и цивилизован човек, специјални извештач Дик Марти потврди све што смо се претходних година трудили да докажемо.

Победила истина

Посланици Парламентарне скупштине СЕ са огромном већином усвојили резолуцију о извештају Дика Мартија

На основу овог извештаја, изгласана је резолуција којом се од земаља чланица СЕ и међународне заједнице тражи да без одлагања учине све како би се осветлио цео случај нехуманог третирања људи и трговине органима. Тиме је задат и озбиљан политички ударац свима који подржавају албанску сецесију на Косову. Осим ретких изузетака, сви посланици су стали на страну извештача, одали признање његовој храбрости, објективности, професионалности и затражили детаљну и независну истрагу о свему што се дешавало на Косову у вези са чињеницама које је Марти навео у извештају.

Лицитирање српском несрећом дуго 13 година

На дванаестогодишњицу бомбардовања наше земље и поводом извештаја специјалног извештача Европе Дика Мартија о трговини органима, марта месеца у Медија центру у Београду Удружење

Дик Марти: Тачно у живац

„Извештај је веродостојан и погодио је тачно у живац, рекао је Марти пред заседање. Документ не пружа доказе за оптужбе зато што ја нисам истражни судија, али сам истраживач и извештај садржи потпуно тачне детаље. Готово сви елементи су били познати. Прави је скандал што су затворане очи пред криминалним деловањем појединих кругова који су доведени на власт у Приштини“.

На Мартија су, како сам каже, напади оставили трага, па је рекао да није задовољство бити оптужен за лажова и нацисту, а посебно га је заболела критика појединих колега да је боље да се бави интересима Швајцарске.

породица киднапованих и несталих лица на КиМ одржало је конференцију за новинаре. Говорећи о трагедији која је задесила породице, председница Удружења Верица Томановић је рекла да је патња Срба

у расељеништву много тежа, а поготово чињеница да су породице немоћне да се изборе за потпуну истину о отетим људима. Нечињење и непоштовање многобројних међународних докумената које су усвојиле Уједињене нације, породице киднапованих и несталих лица доводе до очаја.

Да је 24. март пре 12 година у највећој мери определио судбину људи са Косова и Метохије види се по „результатима“ интервенције међународне заједнице. Бомбардовање ништа није решило, али је читав низ изузетно негативних последица довео до прогона, убиства, киднаповања и рушења земље - рекао је у свом излагању председник Комисије за нестала лица Владе Републике Србије, Вељко Одаловић.

Председавајућа Координације српских удружења на простору бивше Југославије Наташа Шћепановић је нагласила да до сада није толико учињено за породице страдалих, колико је то учињено објављивањем извештаја Дика Мартија. И поред чињенице да су оба удружења учинила све да истина допре до јавности, она није прихваћена све док светски моћници то нису дозволили. Никога до сада није било брига шта се дешавало на Космету зато што је владао закон предрасуда о „лошим“ Србима и да српске жртве нису важне. Правда мора да се задовољи и починиоци злочина морају да одговарају, али и они који су стајали иза њих и подстицали их на злодела. Бојимо се да ће све остати мртво слово на папиру и да међународна заједница неће имати снаге да све истера на видело. Разлог сумњама је и чињеница да је убијено више од 30 Албанаца који су требали да сведоче о злочинима својих сународника.

Борислав Тајић, представник Министарства за Косово и Метохију, у свом излагању је истакао да ово министарство даје пуну подршку да се процес тражења несталих настави и даље.

Заменик тужиоца Суда за ратне злочине Миољуб Виторовић нагласио је, између осталог, да без заштите сведока нема помака од почетка и да се поставља питање да ли ће надлежни успети да те људе заштите, како би се прикупили валидни докази. Чињеница је да у смутним временима најгори најбоље прођу, али с временом правда и истина увек изађу на видело.

Чињеница да убијање сведока на Косову никога у Европи није дирнула и да су сви о томе ћутали прави је скандал, а не мој извештај о трговини органима, изјавио је специјални извештач СЕ Дик Марти

„Жута кућа“ се налази у селу Рибес, недалеко од града Бурела на северу Албаније. Кућа је данас беле боје и у њој живе чланови породице Катучи. Породица негира да је њихова кућа икада била место на коме су заробљеницима вађени органи. У почетку су чланови породице Катучи негирали и да је кућа била жуте боје, међутим, након што су истражиоци испод садашње беле фасаде пронашли трагове жуте боје, породица је променила причу, тврдећи да је кућа офарбана у жуто пред једну свадбу. У близини куће пронађене су празне флаше од инфузионе течности, са средствима за опуштање мишића, завоји и игле.

Пријем код Бо де Марњака

Делегација породица киднапованих и несталих лица на Космету примљена у ЕУЛЕКС-у на Новом Београду

На захтев чланова Удружења породица киднапованих и несталих лица на Космету и Удружења киднапованих убијених лица, у мају месецу њихове делегације су примљене у просторијама ЕУЛЕКС-а на Новом Београду. Разлог: Извештај Дика Мартија и недостатак информација шта је урађено после његовог усвајања у Скупштини Савета Европе. Од тада је прошло шест месеци, а породице немају ни једну информацију шта је након тога предузето. Шеф ЕУЛЕКС-а Бот де Марњак је обавестио чланове породица да због лоше комуникације између службе ЕУЛЕКС-а и њега није добио тражена питања па ћемо, обећао је, одговоре добити што је могуће пре.

Имамо права на достојанствен живот

Конференција за новинаре Координације српских удружења поводом 10. децембра, Међународног дана људских права

Председавајућа координације Наташа Шћепановић је истакла да се жртве не деле ни по вери ни по националној основи, па је стално присутно сећање на људе који су присилно одведени и постали жртве трговине органима, али и њихове породице које су протеране са Космета и већ 12 година живе као грађани другог реда зато што не могу да остваре своја елементарна права.

Професор Душко Челић, члан Удружења истакао је да су права породица киднапованих људи и права читаве расељене популације колатерална штета политичких игара. „Не можемо утицати на политику, али можемо подићи свој глас против овога што се дешава.“

Питања која су му на време била послата су:

- 1) Да ли постоји било какав помак у вези са Извештајем специјалног известиоца СЕ господина Дика Мартија о трговини људским органима?
- 2) Да ли је започет судски процес против починилаца киднаповања и убистава Срба и неалбанаца и за које случајеве по регионима (приштински, пећки, призренски, јужно-моравски и косовско-митровачки)?
- 3) Да ли су КФОР, ОЕБС и УМНИК доставили документацију Правосуђу ЕУЛЕКС-а на увид од 1998. године?

Председница Удружења породица киднапованих и несталих лица на Космету Верица Томановић је рекла да породице годинама знају да су отети били у логорима на Космету и Албанији. О њиховој судбини сазнајемо из књиге бивше тужитељке Карле дел Понте и усвојеног извештаја специјалног известиоца Дика Мартија. Стрепња да се трговало органима наших сродника нису више само приче и претња. Злочин незабележен у историји човечанства извршен је над нашим најближима, а трговина људским органима као да се заташкава.

На страни десно, одозго надолу, слева надесно: Са члановима Координације српских удружења са простора бивше Југославије, које тражи нестале Србе у Хрватској; Извршни одбор Удружења са представницима канцеларија из Ниша, Краљева и Грачанице; Удружење породица киднапованих и несталих лица на Косову и Метохији на састанку са шефом ЕУЛЕКС-а изражава своје незадовољство динамиком идентификације и ексхумације настрадалих; Састанак са албанским удружењем у Милочеру (јул месец); Међународни дан несталих, Трг Републике; Удружења породица киднапованих и несталих лица на простору бивше Југославије у Комисији за нестала лица Владе Републике Србије, српска делегација.

2012.

Кад се има пара, може се све. Може се купити задовољство у материјалном смислу, а и оно које ће људима са дебелим банковним рачунима обезбедити здравље, али и повратити младост. Ти људи вероватно због богатства не мењају дотрајале делове на својим аутомобилима, али бубреге, јетру, рожњаче, кожу и срце могу да промене кад хоће, само треба дати новац. А чекају ли органе? Е, то стварно за њих није проблем. Плате моралне и дехуманизоване несрећнике који им „набаве“ органе за тај посао. Они киднапују одређен број Срба и тако бесплатно добију органе. И после рата, са пар стотина евра плате људе из сиромашних земаља који продају органе (и на тај начин прехране за извесно време своју децу) и ето зараде за препродавца и задовољства за купца.

Приштина је знала за злочине

Председник Комисије за нестала лица Владе Србије Вељко Одаловић оценио је да пут у истрази о трговини људским органима на КиМ води ка међународној заједници, као и властима у Приштини и у Албанији! Најодговорнија карика у том ланцу су представници власти у Приштини који су били команданти регионалних јединица ОВК, а од 1999. године најближи партнери међународних мисија на Косову – изјавио

Жути „Медикус“

Посијоји ли веза између шрговине орјанима Срба, Руса и Украјинаца

У жижи светске и наравно домаће јавности почетком ове 2012. године била је потврда да руски истражни органи воде званичну истрагу о трговини органима (бубрезима) руских држављана који су оперисани у приштинској клиници „Медикус“. Ако би се упоредило ово криминално дело и оно с краја 20. и почетком 21. века, на први поглед изгледа да немају

је Одаловић и додао да на то упућују извештаји, пре свега преписка између органа УН из 2003. године у којој су до детаља описани путеви и начин транспорта и имена отетих лица. Одаловић наводи да је то довољно за подизање оптужнице.

много везе осим што илегална продаја и даље „цвета“. Срби, неалбанци и нелојални Абанци које је ОВК отимала и као робу транспортовала у Албанију где су им насилно одстрањивани органи, а потом убијани, били су жртве ратног злочина, кривичних дела против човечности живота и тела и нељудског поступања. Жртве трговине органима у клиници „Медикус“,

Државни тужилац Републике Србије Загорка Доловац разговарала је 18. јануара 2012. године са званичницима Русије о помоћи у решавању неких битних предмета и о поспешивању решавања питања трговине органима. Она је истакла да ће се врло брзо обелоданити неке нове чињенице и доказе који би требало да убрзају решавање процеса.

Украјинци, Руси, Молдавци, Босанци и остали житељи нашег окружења су преварени људи које су невоље и беда натерале да продају делове свог тела како би преживели. Превара се састоји у обећању датом приликом уговарања „посла“ да ће добити „дебеле паре“, а нису добили ништа сем инвалидност. За разлику од прве групе њима је макар поклоњен живот.

У чему је сличност између криминала из 1998–2000. године и овог најновијег? У томе што је тај злочин само наставак оног првог и што се сада ради на „финији“ начин, уз употребу лажних обећања о исплати новца.

Нема рата, мање је Срба на Космету, ту је и међународна полиција, па није тако лако отимати људе правити логоре и убијати на стотине Срба и сакрити њихова тела у масовне гробнице. Многи су мишљења да је у

Рабинов крвави новац

Бубреге плаћао 10, а продавао за 160 000 долара

После готово шокантне вести да је рабин Исак Леви Розенбаум ухапшен 23. јула 2009. године заједно са 44 особе у савезној америчкој држави Њу Џерси, о њему се надаље ништа није писало нити су изношени неки подаци до које мере је он умешан у илегалну трговину органима. Он је заправо у Америци ухапшен због сумње да је био повезан са том групом и да је прао новац, да је био умешан у неке корупционашке афере и да је

време анархије на Космету крајем деведесетих идеју о лакој заради скопчаној са етничким чишћењем ОВК добила са стране. Заправо од челника неких организованих тајних група које су се бавиле трговином органима. Сада полако на видело избијају чињенице да су то били Израелци, Турци и људи из неких западних земаља. Наравно, није им било тешко да убеди припаднике ОВК да се укључе у тај посао, јер су они то једва дочекали. Обогатили су се продајући бесплатно добијене органе (убијајући Србе и неалбанце) и својим терором и страхом који су сејали широм покрајине очистили Космет од Срба. Хоће ли за своја недела баш сви одговарати, видећемо. Сведоци смо да су неки високи званичници западних земаља склоњени с функција, а да ли ће се против њих повести детаљна истрага и потврдити чињенице које су о њима изнете, и то ћемо видети.

активно био укључен у нелегалну трговину људским органима. Оптужен је да је „куповао“ органе од људи који су долазили у печалбу у његовој постојбини и набављао их од киднапованих Срба и неалбанаца. Бубреге које је плаћао 10, продавао је за 160 000 долара. Врло брзо је повезан са киднаповањем људи са Космета којима су у Албанији вађени па продавани органи, а они завршили у масовним гробницама.

ЕУЛЕКС ће заједно са београдским и приштинским тимом за нестале истражити 36 места на којима би се, како се претпоставља, могли наћи посмртни остаци несталих током сукоба на Косову и Метохији. Са шефом ЕУЛЕКС-овог истраживачког тима (Cihan Akyildiz) у канцеларији Удружења

Еулеск ће ове године истражити 36 локација

„Еулескови форензички експерти из Одељења за судску медицину испитаће током ове године више од 30 потенцијалних локација као део њиховог сталног тражења за несталима за време и после сукоба на Косову“, наводи се у саопштењу Еулеска. Одељење планира да испита локације и спроведе ексхумације у региону Ђаковице, Пећи, Клине, Призрена, Митровице, Србице и Подујева. „Еулескови судско-медицински експерти наставиће интензивни рад на процени локалитета, ексхумацијама, обдукцијама и идентификовањем“, изјавио је руководилац Еулесковог Одељења за судску медицину Ален Робинсон. Одељење за судску медицину ће наставити да одржава везе са релевантним органима власти кад је реч о откривању могућих локалитета изван Косова. ЕУЛЕКС очекује да ће ове године бити завршено испитивање неидентификованих остатака у Одељењу судске медицине. „Ради

пројекта ревизије тог случаја, била је потребна истрага која је трајала дуже од две године, која је за резултат имала више од 30 нових идентификација. Током ове године биће испитано још 85 случајева“, наводи Еулеск који ће наставити да подржава модернизацију судске медицине на Косову, кроз блиску сарадњу са локалним стручњацима судске медицине и другим специјалистима. Робинсон је навео да је у тој области остварен значајан напредак.

Председавајућа радне групе за нестале Лина Милнер изјавила је својевремено у Београду да на Косову и Метохији постоји још 1.799 несталих, од којих 529 српске националности, и да је процес расветљавања њихових судбина сувише спор.

Десно: На месту масовне гробнице Жиливоде

Сарадња, размена искустава: представници српских и албанских Удружења породица киднапованих и несталих лица на Косову и Метохији боравили су 2012. године на Кипру (Никозија), где су присуствовали откопавању масовне гробнице

„Заштићен“ злочин Ненси Шейер Хјуз

Посао Ненси Шепер-Хјуз, професора антропологије на престижном универзитету у Берклију, више личи на посао детектива него на посао универзитетског човека.

Професорка Ненси Шепер-Хјуз из Берклија постала је један од највећих стручњака за питања трговине органима 90-их година захваљујући истрази коју је водила пошто се инфилтрирала у ту мрежу трговине органима, али се суочила са зидом скепсе и изолацијом.

Наиме, један извештај из Стејт департмента из 2004. године тврдио је „да је немогуће прикривати илегалну трговину органима“. Неколико година касније, полицијске истраге више земаља којима је она помогла (Бразил, Јужна Африка, САД, Молдавија, Турска и Израел) доказале су да је она била у праву. Заки Шапира, један од најпознатијих израелских хирурга и претпоставља се, један од чланова криминалне организације која је трговала органима, био је члан Етичког комитета Фондације Рок-

фелер у Белађу у Италији, где је радио са Шепер-Хјуз. „То је било апсурдно. Заки је од 1996. до 1997. године био члан Таск Форс Белађо, организације која се борила против међународне трговине органима“, објашњава професорка Шепер-Хјуз. „Рекла сам директору Таск Форса да је Шапира био познати члан међународне организације трговине бубрезима“ и да су он и његов партнер Јусуф Сонмез почетком деведесетих користили новац израелског здравственог осигурања и средстава од прања новца како би финансирали међународну трговину органима. У једном Поњер Поинт документу, до којег је дошла Шепер-Хјуз, Сонмез се хвали како је извршио више од 2.200 незаконитих трансплатација бубрега, па се она питала како је могуће да се међународна трговина органима развија а да то не буде примећено? „Једино што могу да кажем јесте то да је трговина органима 'заштићен' злочин у многим државама. За време сукоба, ратова и природних несрећа,

као и у многим 'милитаризованим' државама, постоји трговина органима и људским ткивима“, изјављује тада професорка Шепер-Хјуз:

„Десет година је требало да прође да би ме напоскон неко саслушао. Имам доказе о овоме што причам. У државама које су биле или су и даље милитаризоване, као што су Израел, Бразил, Аргентина или Јужна Африка, убијени су људи због крађе њихових органа. Знам да то може да се уради, и то чак није ни тешко урадити. Погледајте пример Кине и шта је она урадила са својим затвореницима. Узети органе није никакав проблем. Потребни су вам само техничко особље и решење како да сачувате те органе. Организација Еуротрансплант транспортује из алтруистичких разлога органе кроз читаву Европу све до Турске.“

Према речима Шепер-Хјуз, за време војне диктатуре у Бразилу, војска је редовно снабдевала органима хирурге који су били стручњаци за трансплантацију како би задовољили потребе војних лица и њихових породица за органима.

„Разговарала сам са бившим шефом Бразилског нефролошког друштва, једним сјајним универзитетским професором старим 90 година. Он је рекао да су их на то натерали. Да су морали да дијагностикују церебралну смрт особама које нису биле мртве.“

У истрази о трговини органима, појављују се имена бивших официра или особа блиских војсци, попут израелског генерала у пензији Замира Меира, хероја Кипарског рата којег је израелски суд оптужио да је вођа криминалне мреже трговине органима повезане са Јусуфом Сонмезом, турским хирургом умешаним у случај Медикус на Косову. И то није јединствен случај. М.Р. земљорадника из Сан Ђипријана Д'Аверса, код Напуља, који болује од дијабетеса, контактирао је 1998. године један Американац, којег је М.Р. упознао у једном бару који редовно посећују амерички војници. Американац му је дао контакт информације једне турске клинике и име једног хирурга - опет Сонмеза. Нови бубрег и нови живот за 220 милиона лира, тј. око 110.000 евра. Случај је архивиран и заборављен. Трговина оружјем и трговина органима показале су да они који су дошли превише близу истини нису живели довољно дуго да би причали о томе. Маја 1996. године, Гзавије Бернар Готије, новинар „Фигароа“ и стручњак за Балкан, пронађен је обешен у свом

стану на острву Минорка у Шпанији. Шпанске власти нису имале никакве сумње о узроцима његове смрти - самоубиство. Међутим, околности су биле више него чудне. Пронађен је са завезаним рукама. На зиду куће су биле исписане речи: „Издајница“ и „Црвени ђаво“, што је био надимак Роберта дел Фавеа, италијанског плаћеника који се борио у Босни за хрватске снаге и који је Готијеу открио детаље о трговини оружјем ка Аустрији и о трговини органима ка Италији. Један француски новинар је рекао за штампу да је Готије писао чланак ризичан по његов живот о „ратним злочинцима из бивше Југославије, али и о важним италијанским личностима“.

Неколико година касније, тужиоци из Трста Никола Марија Паће и Федерико Фреца следили су траг трговине органима кинеских имиграната између Италије и бивше Југославије. По свој прилици, неки од хирурга сматрају да су попут Робина Худа. Они ризикују своју каријеру како би омогућили куповину органа онима који гледају смрт у очи чекајући трансплантацију. Али Шепер-Хјуз не верује да ти лекари делују из хуманитарних разлога и додаје да познаје једног веома познатог турског лекара који је вршио захвате са „застарелим“ органима.

„Лекарима не сме да се дозволи трансплатација једног органа више од сто сати после његовог вађења“, каже Шепер-Хјуз. „Стручњаци за трансплантацију знају шта се дешава и нису тиме задовољни, али им више одговара да прљав веш перу у својој кући“.

Шепер-Хјуз је у Бразилу почела истрагу о киднапованима чији је циљ било отклањање органа. Једном се тајно инфилтрирала у дом за илегално усвајање, који је водила једна бивша калуђерица. Шепер-Хјуз је рекла бившој калуђерици да јој треба једно дете. „Желим здраво дете старо осам или девет година јер мом сину треба бубрег. Желим да га усвојим до трансплантације. После тога ћу вам га вратити и платићу вам цену коју тражите под условом да сума буде разумна.“

Трговац децом је одговорио: „Слушајте, наћи дете није никакав проблем. Можете да радите шта хоћете с њим. Али не желим да га поново видим. Узмите га, ваше је. Оно што ћете радити с њим, то је ваша ствар.“

ЗАЈЕДНИЧКИ НАСТУП, КОРАК НАПРЕД

Чланови Удружења породица чији су чланови киднаповани и нестали са српске и албанске стране састали су се 18. и 19. јуна у Приштини у ЕУЛЕКС-у, где су разговарали о проблемима са којим се сусрећу чланови породица киднапованих лица. На састанку у ЕУЛЕКС-у, Ален Робинсон је објаснио које су тренутне њихове активности и изразио задовољство степеном сарадње. Директор института који се бави идентификацијама Арсим Грцалију потврдио је да има доста проблема у раду, али да је степен идентификација доста висок. Приликом пријема у британској амбасади, члановима породица оба удружења је понуђена пуна помоћ. Помињана су и питања ревизије документације везана за извршене идентификације класичном методом које су се у доста случајева показале као неверодостојне, затим презентирање извештаја о прошлогодишњем раду ЕУЛЕКС-а, али и извештај о досадашњим ексхумацијама.

Зашто се умањује српска несрећа

Конференција за новинаре Координације српских удружења породица несталих лица са простора бивше Југославије

На конференцији за новинаре која је одржана 15. јуна у Медија центру у Београду под називом „Нестали, убијени и заборављени“, први пут је званично представљен програм рада Координације српских удружења породица несталих лица са простора бивше Југославије.

Ова конференција је била и прилика да преко својих представника породице несталих искажу незадовољство оним што је власт до сада учинила када је у питању проблем несталих лица са простора бивше Југославије. Какав је однос власти према проблему проналаска и идентификације киднапованих, несталих и убијених лица, најбоље говори чињеница да су на конференцију дошли само представници СПС, Тужилаштва за ратне злочине и ИЦМП-а. Поздрављајући присутне, председница Координације српских удружења породица несталих лица са простора бивше Југославије Наташа Шћепановић је озваничила рад Координације и изразила незадовољство што политика дели не само народе, већ и жртве, па су Срби означени као главни и једини кривци и њихова се несрећа и даље маргинализује.

Ми тражимо...

О логорима на Косову и Албанији се бојажљиво говори. Није 2000 људи нестало само, није се 61 логор за Србе у Босни, 24 у Подрињу, на десетине у Хрватској и Космету сам створио. Зашто се ћути о масовним гробницама Срба? Ми смо све учинили да истину изнесемо на видело, али двоструки аршини у третирању жртава присутни су још увек. Тражимо отварање архива, ми смо веровали међународној заједници, достављали им податке, али резултата нема. Тражимо да се убрзају ексхумације и идентификације. Ми се не бавимо политиком ми тражимо да нам не ускраћују наша права, рекла је Наташа Шћепановић.

Говорећи о решавању овог дугогодишњег проблема, председник Владине комисије за нестала лица Вељко Одаловић је истакао да су све њихове активности усмерене према државама у региону како би се олакшало тражење и решили тешки процеси и побољшала сарадња са Босном и Хрватском, са којом је сарадња кренула набоље. Што се Косова тиче, још увек су отворена питања око наставка радова на Ливачком језеру, Кошарама, Белаћевцу - Жиливодама где су радови про-

Друга редовна скупштина Координације српских удружења породица несталих лица са простора бивше Југославије

ширени. Он је нагласио да нових ексхумација и идентификација, као ни напретка у истрази о нелегалној трговини људским органима на Косову и Метохији, ни у Албанији, нема. Наиме, у мртвачници болнице у Приштини, недавно су пронађени делови тела који су највероватније донети из Ораховца. Сви ти коштани узорци су послати на ДНК анализу и утврђено је да сви они припадају деловима земних остатака раније идентификованих несталих Срба и неалбанаца који су већ предати породицама и који су сахрањени. Коштани узорци се нису поклапали са узорцима крви породица које још увек трагају за својим несталима. Како рећи истину, нове податке о овоме обавестити породице које су сахраниле своје идентификоване нестале сроднике, и изнова повредити њихове ране? - Само од породица, нагласио је Вељко Одаловић, зависиће да ли ће преузети новооткривене земне остатке својих несталих. Ако се за то буду одлучили, све трошкове преузимања и ново сахрањивање сносиће Комисија за нестале Владе Србије.

Приоријет – проналасак несталих

За Драгана Пјевача, председника Управног одбора Координације и даље је задатак број један поналазак несталих лица и утврђивање броја погинулих Срба. - Мислим да није добро да Комисија за нестала лица ради при Комесаријату за избеглице, већ треба да буде повезана са

владиним институцијама које ће гарантовати озбиљнији и детаљнији рад. Још увек није у Хрватској идентификовано 385 несталих иако је ексхумација обављена давно. И даље се примењују двоструки стандарди у односу на Србе чија се страдања занемарују а остали приказују као једине жртве - рекао је Пјевач.

Недељко Митровић је огорчен и каже да су породице несталих биле баласт у рату, и да су баласт и у миру за наше друштво. Присуство позваних учесника, тј. изостанак многих очито говори о односу према овој проблематици. И шта очекивати од осталих који Србе приказују као жртве у „малим дозама“, док се жртве Босне и Херцеговине и Хрватске приказују у хиљадама?

Члан управног одбора Координације Мирјана Божин изразила је бојазан да се многи нестали никада неће пронаћи јер се стално јављају нове препреке. Колико још година треба да прође да се пронађе преосталих 14 хиљада отетих и убијених Срба - запитала је она.

Прејреке истини

Председница Удружења породица киднапованих и несталих лица на Космету Верица Томановић је рекла да се много пута причало о страдању и отмици чланова породица на Косову и Метохији, као и да се још увек наилази на велике препреке у сазнавању истине о судбини тих људи.

Било је много састанака са државним и међународним институцијама, радних група, сусрета удружења у региону, али без резултата - рекла је она и нагласила да је прекршена Резолуција СБ УН 1244 која је гарантовала безбедност, сигурност свих грађана на Косову и Метохији, а затим и све конвенције, декларације и протоколе о заштити људских права и оно основно право на живот. Пропуштене су шансе за размену заробљених, насилно отетих. Они су остављени да буду жртве неуспелих политика. Пуних 14 година прошло је од првих отмица а ми нисмо успели да сазнамо истину о нашим отетим и несталим члановима породица. Питамо се готово свакодневно: Где да запалимо свећу? Где су наша деца, сестре, очеви...? Знамо да су многи знали одговор који су вешто скривали од нас. На састанцима нам дају добро осмишљене одговоре, а ми и даље упорно постављамо питање: Зашто нам се отима истина?

На просторима Косова и Метохије људи су и у миру отимани, чечени, трговало се људима, њиховим органима, а одговорне институ-

Активности удружења у 2012. години

Верица Томановић, председница Удружења, између осталог навела је сусрете Радних група Комисија за нестала лица из Београда и Приштине, на којима су учествовали и представници Удружења, затим састанке са Међународном комисијом за нестала лица са простора бивше Југославије, са седиштем у Сарајеву; учешћа у Регионалном раду свих Удружења отетих и несталих лица са простора бивше Југославије; састанке са представницима албанских Удружења несталих на Косову.

Организовано је и обележавање отмице рудара рудника Белаћевац 22. јуна; отмице мештана села Ретимље и Оптеруша и грађана Ораховца 18. јула када је одржан парастоси 28. јуна, на Видовдан, у Цркви Светог Марка у Београду; парастос и у Грачаници, Краљеви и Нишу. Поводом Међународног дана несталих, 30. августа је одржана конференција за новинаре у Медија центру; положени су венци на спомен-

ције и даље ћуте, крију и уништавају доказе и продужују нашу агонију. Крију се иза бројева, спискова, анализа, табела, а ништа нису урадили да живе врате живима а мртве мртвима. Настављен је злочин над њиховим породицама - истакла је Верица Томановић и запитала: - Докле ће се ћутати о незапамћеним злочинима коју су евидентирани у КФОР-у, Хашком трибуналу и потврђеним постојањем 144 логора а МКЦК нам никада није дао спискове заробљених нити информације о даљој судбини људи који су насилно отимани и затварани? А све се зна. Сателити који су премрежили небо над нама све су снимили и забележили, а ми не знамо ништа. Иако је покренута истрага о трговини људима и вађењу њихових органа, до данас нисмо упознати са резултатом истраге који води Џон Клинт Вилијамсон. Много се тога зна али се намерно прећуткује и мало је ко изведен пред лице правде. Злочинци су и даље на слободи а жртве живе у сопственом затвору очаја, бола и туге - рекла је Верица Томановић.

обележју палим жртвама на Савском тргу у Београду. Организован је заједнички одлазак представника српских и албанских удружења несталих на Кипар и одржани су састанци са грчким и турским удружењима који већ 39 година трагају за својим најближима; одржан је и састанак у Скопљу 20. новембра 2012. у организацији са Међународном комисијом за нестала лица, као и обилазак амбасада држава које имају своје представнике у међународним војним и цивилним мисијама на Косову и Метохији (у Београду и Приштини).

Организовани су и једнодневни излети за чланове породица Удружења (Крагујевац, Орашац, Манастир Денковац). Чланови Удружења су учествовали на округлим столовима и конференцијама.

2013.

Косовска Митровица, 2013 - За разлику од муслиманског гробља на коме ниједан споменик није ни дирнут, а гробље је уредно покошено и ограђено, православно изгледа као да је кроз њега прошао неки већи багер. На прсте једне руке могу се избројати споменици који су читави. Кад сам била на гробљу за Духовске задушнице, споменик мојих покојника стајао је усправно. Додуше ни тада није било слике јер је извађена, али је споменик стајао. Сад су га срушили, а оквир око гробова је, иако од бетона, скоро самлевен - каже Малина Декић која је на Задушнице посетила православно гробље у јужном делу Митровице.

Дајте нове информације о несталим лицима

Ајел МКЦК

Радна група за решавање судбина несталих на Косову, одржала је у мају у Приштини 11. отворени састанак којем је у име Међународног комитета Црвеног крста (МКЦК), председавала Лина Милнер.

Иначе протекле године представници Београда и Приштине су се састајали у оквиру радне групе и настојали да расветле судбину несталих лица тако што су проверавали доступне информације и спровели теренске активности на потенцијалним гробним локацијама као што су Рудница, Рашка и Кошаре. Речено је да је за 17 месеци расветљено судбина само 48 случајева а да стотине породица и даље немају одговоре на то шта се десило са њиховим најближима и где се они налазе, за било какав будући напредак пресудно је да се учине конкретни кораци. „Крајње је време да власти иступе са новим информацијама, које су апсолутно неопходне за напредак у процесу тражења несталих лица“, каже Лина Милнер, председавајућа радном групом.

Вељко Одаловић је најавио нова ископавања потенцијалних гробница.

Верица Томановић је нагласила да више од 14 година Удружење породица киднапованих и несталих лица на Космету инсистира на хитном и безусловном разрешавању судбина несталих лица, као и престанку манипулације жртвама и њиховим породицама.

МКЦК је издао и пето издање Књиге несталих лица која садржи имена 1.754 особе које су њихове породице пријавиле као нестале. Књига треба да послужи у процесу тражења, као и подсетник да већ 14 година породице више од 1.700 лица различитог етничног порекла и даље живе у неизвесности, у очекивању да сазнају шта се десило са њиховим најмилијима. Књига ће бити подељена властима и јавности како широм региона тако и свуда где породице несталих живе. „МКЦК је апеловао на јавност, власти и све који могу имати информације о томе шта се десило са несталим лицима да те информације поделе“, рекла је Милнерова.

ВУЋИ ЋЕ СЕ ДОК СЕ НЕ ЗАБОРАВИ

О „жутој кући“ ће се говорити још две три године и пашће у заборав

Када је истрага о трговини органима киднапованих Срба у питању, познати адвокат Тома Фила каже да ће се о томе случају говорити још две, три године и да ће се тај случај одуговлачити док не падне у заборав. Индикативно је што је опет Американац (Џон Клинтон Вилијамсон) доведен да то решава, јер Америка је водила целу ту причу и они одлучују о судбини Косова. Америка је створила косовску државу, НАТО пакт је контролише, а уз то, на Косову има и своје базе. Па зар стварно мислите да ће они дозволити да буду компромитовани на тај начин? - рекао је бранилац српских оптуженика у Хагу Тома Фила.

По међународном хуманитарном праву и међународном праву људских права, породице имају право да буду обавештене о судбини својих несталих сродника. На властима и бившим странама у сукобу лежи примарна одговорност за пружање оваквих одговора.

Током деценије оружаних сукоба 90-тих година 20. века на Балкану нестало је више од 30.000 људи. Чак и данас, преко 12.000

особа и даље се налазе на списковима несталих које води МК ЦК-а. Тек када сазнају шта се догодило са њиховим ближњима породице несталих ће моћи да нађу спокој и за собом оставе страшна збивања која су им пореметила животе.

Скривање истине никоме не иде у прилог

Сасијанак представника Удружења породица несталих Срба и Албанаца у у организацији ИЦМП-а, Милочер

Маја месеца, у организацији ИЦ МП-а одржан је састанак у Милочеру представника Удружења породица киднапованих, несталих и убијених Срба и Албанаца на Косову и Метохији и чланова Радне групе за нестала лица Београда и Приштине који је отворио Метју Холидеј, координатор Одељења правде и иницијативе цивилног друштва. Он је посебну важност посветио Извештају о раду ИЦМП-а за 2012. годину, презентовао статистичке податке о броју узорака крви и костију за ДНК анализе, а затим напоменуо да је ИЦМП у протеклим годинама посебно

радо на јачању капацитета Удружења породица киднапованих и несталих лица у региону.

Подсетио је на заједничке састанке и закључке који су том приликом донесени, усмеравајући будући рад и активности за решавање судбина несталих. Преставници Удружења су реаговали на неподударност података објављених у Извештају ЕУЛЕКС-а за 2012. годину и излагања ИЦМП-а. Одсуством представника ЕУЛЕКС-а ускраћено је право породица на добијање тачних података.

УЗУРПАЦИЈА ИСТРАГЕ

Москва је оптужила ЕУ да не спроводи истрагу поводом оптужби да су припадници ОВК трговали органима заробљеника током сукоба на Косову крајем деведесетих. „Наилазимо на неконструктиван став Европске уније, која је узурпирала истрагу која сада тапка у месту“, рекао је руски министар спољних послова Сергеј Лавров, додавши да, по његовом мишљењу, „ЕУ чак полако затвара истрагу“. Лавров се у својој изјави осврнуо на Специјални истражни тим Европске уније, задужен да истражи оптужбе о трговини органима садржане у извештају известиоца за људска права Савета Европе Дика Мартија из 2010. године. Истрага о трговини органима поново се нашла у центру пажње од прошле године, када је Радио-телевизија Србије емитовала интервју са наводима бившег припадника ОВК-а који је тврдио да је 1999. године вадио органе српским заробљеницима у албанском граду Кукеш. Косово и Албанија су одбацили оптужбе за трговину органима, док Србија инсистира на томе да истрагу води тим Уједињених нација (УН), у складу са Резолуцијом 1244 о Косову из 1999. године. Лавров је казао да Русија „подржава став Београда да у истрагу треба да се укључе УН“, уместо ЕУ.

Представници Удружења породица несталих Албанаца и Срба усагласили су могућност реализације заједничких активности. Договорено је да се одрже два округла стола (конференције), један у Београду и други у Приштини са темом: Процес убрзања ексхумације и идентификације несталих лица на Косову и Метохији и Права преживелих чланова породица, као и путујућу изложбу личних ствари несталих лица и текстови деце несталих особа.

Јасминка Џумхур, чланица УН Радне групе против присилних нестанака из Женева, учеснице је обавестила о правима по Међународној конвенцији о заштити свих особа од присилних нестанака која је ступила на снагу 2010. године. По овој конвенцији, сви чланови породица киднапованих и несталих лица имају права да поднесу жалбе Радној групи која пружа помоћ.

Након презентације обе делегације и њиховог образложења за спорост у процесу сазнавања истине о киднапованим, несталим и убијеним лицима, констатовано је да недостају информације. У интересу породица и Срба и Албанаца важно је да се подржи рад Међународне комисије о утврђивању чиње-

ница и професионалне истраге о трговини људима и њиховим органима, укључујући преглед свих архива и могућност коришћења сателитских снимака, провера теренских локација везаних за сукоб на Косову и Метохији и на територији Албаније и Македоније.

Излагање Верице Томановић било је усмерено у правцу убрзања процеса сазнавања истине о несталима који прате бројни објективни али и субјективни проблеми око информација или њихово скривање, због којих бројем до сада извршених ексхумација и идентификација нико није задовољан.

Донети закључци са претходних састанака се мало помињу и углавном се не спроводе. Однос свих, и организатора састанака и удружења жртава, али посебно институција и организација које се несталима баве и од којих се очекује да убрзају процес сазнавања истине о несталима, мора се променити па се тада могу очекивати бољи резултати.

Састанак у канцеларији Удружења са председницом Амнести интернешенал-а Sian Jones. Слева надесно: Снежана Перенић, Драгица Мајсторовић, Миланка Петровић, Sian Jones, Верица Томановић; Ниже: Слободанка Спасић, Олгица Божанић, Цица Јанковић.

Наставак „Охрида 1“

Конференција српских и албанских Удружења у Скопљу у организацији ИЦМП-а

Тема је била будућност процеса тражења и идентификације несталих на Космету, али је превагнуо разговор о неуређеном домаћем законодавству у вези са несталима, затим базе података и јединствене евиденције суђењима за ратне злочине, као и осигуравање одрживости процеса проналажења и идентификације несталих лица, спомен обележја и заједничка комеморација. Пре свега, од представника Међународне комисије за нестала лица Кетрин Бомбергер и Метјуа Холидеја који су састанку присуствовали чуле су се охрабрујуће вести и адекватни одговори од надлажних институција у вези са проналажењем несталих. На јединственој листи киднапованих и несталих на Космету, петнаест година након првих организованих киднаповања српских цивила, а затим и киднаповања која су уследела и са једне и са друге стране, налази се још 1763 лица, од којих је 530 Срба.

Охрабрујућих вести је, нажалост, било мало. Највећи број киднапованих и несталих лица и даље се воде као нестали, а њихове породице нису сазнале истину о судбини својих најближих сродника, нити су оствариле било каква права гарантована међународним конвенцијама и декларацијама. Страдање недужних, али и свеколике патње њихових породица све до данас, истакнуто је у дискусијама представника Српских удружења породица киднапованих и несталих, постала су својеврсни симбол немоћи институција и организација међународне заједнице, да примене документе које су сами потписали и веома их ревносно спроводе у својим земљама. Протекло је готово четрнаест година од потписивања Резолуције 1244 Савета безбедности УН и Војно-техничког споразума у Куманову а резултата нема.

2014.

Након што је генерални секретар Уједињених нација Бан Ки Мун после прочитаног извештаја о ситуацији на Косову позвао власти у Београду и Приштини да учине напор како би се утврдила судбина несталих особа и расветлили сви ратни злочини, поставља се питање хоће ли кренути са мртве тачке истрага о судбини преко 1.700 несталих грађана Косова (Срба, Албанаца и више етничких група). Оглашавање са врха дошло је након дугог ћутања међународне заједнице која је, како кажу чланови породица несталих и домаће невладине организације које се тиме баве, ставила под тепих. Ни у Бриселу питање несталих за сада није стигло за преговарачки сто. Удружења несталих Срба и Албанаца међусобно сарађују и труде се да нађу начин да своје дугогодишње проблеме коначно реше. Зато су представници у оба удружења свесрдно прихватила предлог да се 2014. година прогласи годином несталих. На подручју бивше Југославије још увек се трага за 12.870 несталих особа.

Свуда у свету се о жртвама говори са пијететом, тако морамо и ми

Сасијанак Удружења породица несталих особа, Приштина

Свуда у свету се о жртвама говори с пијететом. Тако морамо и ми, без обзира на националну припадност - речено је током одржавања тродневних радионица у хотелу „Емералд“. Како превазићи садашњост и одредити будућност, отклонити предрасуде и побољшати међусобне односе, говорило се на тродневном састанку Удружења породица несталих особа на Косову који је одржан у Приштини од 9. до 12. марта. Био је то заправо наставак разговора започетих на Копаонику где су чланови породица и Срба и Албанаца изразили забринутост због спорости у решавању проналазка несталих, али да то не треба бити разлог међусобног нападања јер су сви они без сопствене кривице доведени у готово неиздржљиву ситуацију. Људи који су се нашли на овом скупу, сви без изузетка, невезано за националну припадност су губитници. Према речима Гордане Ристић: „Изгубили

смо најближе, али треба осмислити цивилизован, ненасиљан начин трагања за члановима породица уз велики опрез да не дођемо у ситуацију да буде наша несрећа исполитизована. Морамо с пијететом говорити о свим жртвама“.

Током разговора се чула и тврдња да представници међународне заједнице знају све о сваком несталом, али да некоме ипак одговара да овакво стање остане. Учесници овог скупа су захтевали да се успостави контакт са скупштинама Србије и Косова уз присуство надлежних међународних институција како би овај проблем био подигнут на виши ниво. Такође је закључено да је потребно да се обнове заједничке посете амбасадама у Београду и Приштини, затим сусрете са ЕУЛЕКС-ом и Специјалним судом за ратне злочине у Београду како би се дошло до сазнања докле се стигло у истрагама.

Делегација Удружења породица киднапованих и несталих лица на откопавању масовне гробнице Рудница код Рашке

Закључено је да после сваке радионице треба одржати конференцију за новинаре и дати саопштења за јавност о постигнутом резултату. Још једном је покренуто питање ефикасности рада на убрзању ексхумација и захтевано да се саопшти потпуна истина о нестанку и судбинама страдалих лица, њих 1.721, из оба удружења. То су нестала лица свих националности о којима се још увек ништа не зна. Усвојен је

и план активности за 2014. годину - годину несталих лица, почев од посете амбасадама у марту, посете Ораховцу у априлу, лобирања за реактивирања група па до посете Норвешкој, где би се одржала радионица младих које како је речено треба укључивати у рад, да би они наставили да се ангажују све док се не пронађе, односно осветли судбина и последњег несталога лица.

ДРЖАВА ЈЕ ОДГОВОРНА ЗА ЉУДСКА ПРАВА
Седница Управног одбора Координације српских удружења породица несталих лица на простору бивше Југославије

Доцент др Душан Челић представио је предлог пројекта о изради модела Закона о несталима, убијенима и погинулима у ратним сукобима од 1991. до 2000. године. На састанку Управног одбора Координације српских удружења породица несталих лица са простора бивше Југославије који је одржан 21. фебруара 2014. године, посебну пажњу је побудио предлог пројекта др Душана Челића о томе какав треба модел закона о несталим, убијеним и погинулим лицима у сукобима на подручју бивше Југославије од 1991. до 2000. године и правима њихових породица применити како би се дугогодишњи проблеми коначно решили. Аутор овог предлога пројекта, др Душан Челић, детаљно наводи сврху и циљеве пројекта, активности у вези са тим, затим његове кориснике, као и лица која би учествовала у пројекту Закона с циљем да се истакне одговорност државе за кршење људских права, као и посебни циљеви који би били регулисани законима. Корисници би били чланови породица. Предлог је једногласно подржан, као и предлог пројекта „Наше трагедије нису заборав“ који је представио председник Координације Драган Пјевач. На састанку је усвојен правилник о раду Управног одбора Координације, затим Извештај о раду на измени регистрације по одлуци Скупштине, као и низ текућих питања која се тичу функционисања Координације.

Нема назнака о идентитету 351 жртве

Сасијанак радних група Београда и Пришћине о несталима

На састанку Радних група из Београда и Пришћине које се баве питањима несталих саопштено је да су оне незадовољне резултатима у истрагама које се воде ради расветљавања судбина несталих и најављено је да ова 2014. година мора бити кључна јер се обележава као година несталих.

Резултати из 2013. године нису добри због тога што је лане решено само 45 случајева. На састанку који је одржан 11. фебруара ове године у Београду, осим делегација ова два града, били су и представници Међународног комитета Црвеног крста, управо се разговарало о застоју у решавању судбина несталих, али и о задацима који би морали бити приоритетни.

Наведено је да је истражен локалитет код Рашке и да су нађени нови начини за идентификацију посмртних остатака 351 особе које се већ дуже време налазе у приштинском институту.

Представник београдске групе Вељко Одоровић је том приликом рекао да је планирано да се у току ове године истраже локације у Бору и Куршумлији, места за која се претпоставља да крију посмртне остатке

несталих. Наставиће се истраживање локације Рудница, за коју се сумња да су тамо сахрањена нестала лица. Ако буду временски услови повољни, претрага Руднице код Рашке почеће у марту или априлу. Одоровић је рекао да је годину која је за нама обележило проналажење посмртних остатака у Рудници код Рашке, месту где се седам година безуспешно покушавало откривање посмртних остатака.

-Такву смо информацију у континуитету добијали од представника косовске делегације, УНМИК-а и ЕУЛЕКС-а. Локација Рудница биће наш приоритет у овој години и очекујемо да ће радови на тој локацији бити завршени за 60 дана. Очекује се да ће остаци два тела која су нађена на тој локацији бити идентификована за 20 дана - рекао је Вељко Одоровић. Он је изразио жаљење што нема ни назнака да се утврди идентитет остатака 351 тела која су у мртвачници у Пришћини. Одоровић је нагласио да ће Београд тражити да се поново истраже локације Ливочко језеро код Њилана и Кошаре. Велики допринос расветљавању судбина несталих допринело је ангажовање специјалног тужиоца Европске уније Клинта Вилијамсона.

Извршни одбор Удружења, новембар 2014. Силвана Маринковић, Олгица Божанић, Милорад Трифуновић, Верица Томановић, Негован Маврић, Бранкица Антић, Драгиша Мурганић; На слици десно: Драгана Мајсторовић, Достана Петровић, Игор Тодоровски, Милица Радуновић

Радна група Београда и Приштине, Комисија за нестала лица са Лином Милнер (МКЦК)

Састанак редовне Скупштине координације породица киднапованих и несталих лица

Тражи се 1797 Срба и Албанаца

Српске и албанске породице се све чешће састају и заједнички апелују да се што пре пронађу њихови нестали рођаци

У приштинској мртвачници се још увек налази око 400 тела која чекају на идентификацију, након ексхумација на подручју Косова и Метохије. Породице киднапованих и несталих чланова српских и албанских удружења приликом сваког сусрета са надлежнима за ову проблематику упорно понављају да и ексхумације и идентификације морају да се брже обављају и да се коначно после 15 година мора ставити тачка на ово питање.

Такође и процесуирање починилаца злочина мора бити обављено у складу са законом јер је то један од услова за међусобно помирење. Координатор Удружења породица киднапованих и несталих лица на Косову и Метохији Милорад Трифуновић је својевремено рекао да постоје велики проблеми у заштити сведока који би се појавили на суду и говорили о злочинима који су почињени на овој територији.

„Постоје људи који би рекли шта се десило, јер није истина да човек може да држи у себи нешто чиме је оптерећен када је у питању људски живот. Некад сами злочинци дођу и кажу да су то учинили. Ја

молим све институције које се баве судбином несталих да учине све, а највише на заштити сведока.“ Он сматра да док се сви злочинци не изведу пред лице правде и док се не расветли судбина несталих, не може доћи до помирења између два народа на Космету.

- Зашто бих ја, запитао се Трифуновић, у сваком Албанцу видео злочинца и кривца за отмицу мог брата, кад сам сигуран да то није тако. И како да убедим своје дете или дете несталог родитеља које је тада имло десетак година, или било тек рођено, а које данас има 14 или 15 година, да није тако? Апелујем на власти и српске и косовске, али и међународне представнике на Косову да мало више посвете пажњу питању несталих. Трифуновић је незадовољан што се у разговорима премијера Србије и Косова није разговарало о питању проналаска киднапованих и несталих, 1797 Срба и Албанаца.

На жалост, ове речи о спорости у истрагама, ексхумацијама и идентификацијама су још увек и те како актуелне.

Где нестаје емпатија према жртвама

„Бојувци - визуелна историја“ у Културном центру Београда

Крајем децембра, у Београду је организована изложба о трагедији албанске породице Богујевци, коју су побили „Шкорпиони“ 1999. године која је изазвала бурне реакције јавности. Уз дужно поштовање свим жртвама ратова, организовање ове изложбе, после толико година, у Београду изазвало је огорчење, не због браће Богујевци, већ због тога што Срби не би могли ни да помисле да организују тако нешто у Приштини. А имали би и те како много докумената да прикажу.

И мноштву убијених и отетих Срба, Рома и осталих неалбанаца поменућемо само отмицу и убиство комплетне породице Шутаковић из Ђаковице, оца Недељка, мајке Даринке и три малолетна сина, или породице Рајковић, Мирјане, Славољуба и Виолете из Приштине, или четворочлане породице Секулић из приштинског насеља Сунчани брег, затим четрнаесточлане фамилије Костић, четворочлане Божанић или никад неутврђеног броја ромских фамилија које су из метохијских села нетрагом нестале. Примера има премного, навели смо

само оне најдрастичније. И нико се није сетио да помене те страдале људе на сличан начин. Никада се није десило да премијер посети Удружење породица киднапованих и несталих лица на Косову и Метохији (а просторије су у центру Београда) и види зидове препуне слика убијених и несталих. За изложбу о Богујевцима је нашао времена, за српске жртве никада.

Српска јавност је свих ових година, а то је деценија и по, остала хладна над несрећом косметских Срба. И кад су породице несталих долазиле испред Владе и кад долазе на мала спомен обележја у Ташмајданском парку или на Савском тргу, чули су се коментари да праве гужву и ометају пролаз људима. Страшно је то какви смо то људи постали. Неосетљиви на туђу несрећу и све што се нас лично не тиче, не дотиче нас. И онда се поставља логично питање, ако се нас Србе не тичу злочини који су почињени над толико наших људи, а зашто би се тицало неког другог?

2015.

Од 11. јуна 1999. године припадници ОВК били су виновници незабележеног општег насиља на Косову и Метохији. Број убијених цивила свакодневно се увећавао, дошло је до прогона 250.000 људи. Сви случајеви су пријављени Међународном комитету Црвеног крста, полицији КФОР-а, УНМИК-у, ОЕБС-у, и стиче се утисак, када су српске и неалбанске жртве у питању, да су све те организације биле посматрачи отимица. Верица Томановић, председница Удружења киднапованих и несталих лица на Косову и Метохији.

Срби и Албанци заједно траже нестале

Удружење за нестала лица на КиМ и Удружење несталих Албанаца су се са породицама несталих договорили да све нестале траже заједно. То је након скупа „Невладина удружења за нестала лица - Пример најбољих пракси и сарадње између заједница“ у Приштини изјавио координатор Удружења за нестала лица на КиМ Милорад Трифуновић. Трифуновић је агенцији Бета изјавио да је политика и даље главна препрека у решавању судбине несталих Срба и Ал-

банаца. „Ми сматрамо да још увек неко штити злочинце. Неки злочинци седе на највишим местима у државним институцијама са обе стране и мислим да је дошло време да се са њима рашчисти“, казао је Трифуновић. Осим тога, он је изразио уверење да међународна заједница и фактори у појединим земљама „имају неке своје интересе да се и даље скрива истина о несталима“. На тај начин, према његовој оцени, чувају људе који су чинили злочине.

Више од 500 несталих Срба још није пронађено

Представници Удружења породица киднапованих и несталих лица на КиМ саопштили су да после 17 година није пронађено још 525 особа. До данас је сахрањена 361 особа за чије убиство, кажу, нико није одговарао.

Председница Удружења Верица Томановић наводи да нема истинског помирења док злочинци не буду осуђени, као и док се не

пронађу киднаповани и нестали. „Од почетка рада Удружења, наши апели за доношење закона о несталим предати су свим представницима власти. До данас не знамо разлоге због којих се овај проблем не решава“, каже госпођа Томановић.

Додаје да све наводи на сумњу да се подаци о несталима замагљују са одређеном намером.

Обележавање петнаест година рада Удружења породица киднапованих и несталих лица на Косову и Метохији. Конференција за новинаре, 14. март, Медија центар, Београд

„Од 11. јуна 1999. године припадници ОВК били су виновници незабележеног општег насиља на КиМ. Број убијених цивила свакодневно се увећавао, дошло је до прогона 250.000 људи“, сматра Верица Томановић.

Указује да су тада Срби и други неалбански становници доживљавали огромно психичко и физичко страдање наочиглед 50.000 војника КФОР-а.

„Сви случајеви су пријављени Међународном комитету Црвеног крста, полицији КФОР-а, УНМИК-, ОЕБС-а, и стиче се утисак, када су српске и неалбанске жртве у питању, да су све те организације биле посматрачи отимица“, каже Томановић.

Подсетила је и да је по потписаној Резолуцији 1244, КФОР био у обавези да обезбеди безбедност и сигурност, али да то није урађено.

Заменик тужиоца за ратне слојине Миољуб Виторовић каже да

није оптимиста да ће се сви нестали пронаћи јер су, каже, злочини рађени тако да се тела никада не пронађу.

Споменуо је предмет „Гњилане“ рекавши да је наредба била да се тела Срба, када се измрцваре и измуче, раскомадају.

Представници Удружења закључили су да и поред многобројних сусрета са домаћим и међународним представницима власти, и даље нису успели да сазнају истину.

Виши кустос музеја геноцида и историчар Ненад Антонијевић навео је да подржава откривање и санкционисање лица која су одговорна за отмице на КиМ.

„Потребно је да судови и тужилаштва раде свој посао. Неопходно је да се расветле чињенице у вези са наводима бившег тужиоца Карле дел Понте, извештај Дика Мартија о трговини органима“, истакао је Антонијевић.

Паралелно са годишњицом косовског погрома, Удружење породица киднапованих и несталих лица на Косову и Метохији обележило је и 15. годину свог постојања објављивањем луксузне монографије у тврдом повезу, *Отета истина*. Фото-монографија у издању Удружења породица киднапованих и несталих лица на Косову и Метохији представља историјски извор, споменик у облику књиге и трајно подсећање и опомену да се разреши сви случајеви отмица на Косову и Метохији, почињени од ОВК и других албанских оружаних формација. Такође, важно је истаћи да ова књига нема за циљ стварање мржње међу народима, већ је настала да би се саопштила истина о трагичним догађањима у нашој блиској прошлости. Само се казивањем истине о свим злочинима који су се догодили на просторима бивше Југославије у последњој деценији 20. века, али и у 21. веку (Мартовски погром 2004.) може постићи помирење на здравим основама, међу народима на овим просторима. Имам част и професионалну дужност да као кустос Музеја жртава геноцида, установе која већ скоро деценију интезивно сарађује са Удружењем породица киднапованих и несталих лица на Косову и Метохији, препоручим за објављивање ову вредну фото-монографију. Из рецензије, Ненад Антонијевић - историчар, виши кустос, Музеј жртава геноцида

Округли сто

Одговорности Уједињених нација (УНМИК-а) и других чинилаца за присилне нестанке и убиства Срба на Косову и Метохији

На округлом столу је покренуто заборављено питање присилних нестанака и страдања Срба на Косову и Метохији због неиспуњавања мандата Привремене управе ОУН на Косову и Метохији (УНМИК),

одређеног Резолуцијом Савета безбедности ОУН бр. 1244, као и јавно представљање одлуке УНМИК-овог Саветодавног већа за људска права у којима је недвосмислено констатована одговорност УНМИК-а.

Полагањем венаца на „Споменик Истине“ у северној Косовској Митровици, Удружење породица киднапованих и несталих на Косову и Метохији обележило је 17 година од првог масовног киднаповања Срба на КиМ када су отети радници површинског копа Белаваца и одало пошту страдалим и несталим пре, током и после сукоба на Косову и Метохији.

Организатори округлог стола су се посебно осврнули на следеће теме: завршетак НАТО агресије на СРЈ, „Кумановки споразум“ и Резолуција СБ ОУН бр. 1244; установљење Привремене управе ОУН на Косову и Метохији (УНМИК); систематско физичко насиље, етничко чишћење, присилни нестанци и страдања Срба на Косову и Метохији за време трајања мандата УНМИК-а; одговорност УНМИК-а као носиоца јавне власти на Косову и Метохији услед одсуства превентивне заштите као и непокретања истрага поводом присилних нестанака и убиства Срба на Косову и Метохији; одлуке Саветодавног већа за људска права (СВЉП) поводом присилних нестанака и убиства Срба на Косову и Метохији; игнорисање рада и непоступање УНМИК-а, "ЕУЛЕКС-а" и локалних власти по одлукама СВЉП; будући кораци

Координација српских удружења породица несталих, убијених и погинулих лица са простора бивше СФРЈ затражила је активније учешће државе у откривању судбине несталих Срба са Косова и указала на одговорност међународних мисија Еулкс и Унмик, које, како је оцењено, нису обављале своју дужност и штитиле животе и имовину Срба.

Удружења породица жртава – шта и како даље?

Говорили су: Вељко Одаловић, председник Комисије за нестала лица Владе Републике Србије; Марко Ђурић, директор Канцеларије за Косово и Метохију, Владе Републике Србије; Андреу Антонов, извршни службеник УМНИК-овог Секретаријата Саветодавног већа за људска права; др Дејан Мирковић, доцент на Правном факултету Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици; Саво Штрбац, директор Документационо-информативног центра Веритаса; Драган Пјевач, председник Координације српских удружења породица несталих, убијених и погинулих лица са простора бивше СФРЈ.

Књига „Српско срце Јоханово“ Веселина Целетовића настала је према истинитом догађају. Ово је прича о српској породици, јединој преосталој у селу, готово искорењеној, прича о Немцу Јохану који носи срце Србина, киднапованог на Косову и Метохији 1999. године. Писац је Јохана упознао 2004. на развалинама српског гробља у једном косовском селу и тако сазнао за невероватну причу.

Шта све памти срце Јоханово

Да ли срце памти? Препознаје ли пределе и људе које је волело и пошто оконча један и почне неки сасвим нови живот у грудима другог човека? Дуго је ова и слична питања постављао себи Јохан Вагнер, Немац племићког порекла, велепоседник у чијим грудима је куцало Срце Србина са Косова и Метохије.

После успешне трансплантације, Вагнер почиње да сања непознате пределе, православну цркву, сеоску кућу и пред њом плавооког дечака. Временом, снови се претварају у кошмар ратних слика и Јохан, њиховим трагом долази на Космет, одлучан да открије идентитет донора.

„Он је мислио да је човек продао срце. Он није ни знао да је човек киднапован, није знао детаље, али је ипак дошао да помогне финансијску породицу, јер је богат. Сусрет са дечаком је био преломан у свему овоме, зато се сазнала истина. Он никад није видео то дете и каже да то срце није хтело из груди да искочи, он не би ни испричао причу“, каже Целетовић.

Нешто се при том првом сусрету догодило, срца су се препознала, шта ли... Тек када је недуго несрећно скончала и дечакова мајка, Немац Јохан Вагнер прешао је у православље и усвојио дечака.

Аутор овог истинитог сведочанства о страдању Срба на Косову и Метохији, Веселин Целетовић, ову потресну причу описао је најпре у поеми, а потом у роману чије је 12. издање објављено у преводу на руски.

„Никити Михалкову смо предали роман када је био на премијери Сунчанице. Добили смо информацију да ју је прочитао за једну ноћ, да му се изузетно допао роман и после снимања филма који сада ради у Турској, посветиће се тој теми, можда и снимити филм...Много ми значи што је он то прочитао за једну ноћ и схватио о чему се ради“, каже Целетовић.

Целетовић је овим романом загребао по болној теми трговине органима, злогласној „жутој кући“ и свеукупном страдању Срба које и данас траје.

Канцеларија за Косово и Метохију, поводом Међународног дана несталих лица, са жаљењем констатује да 16 година није начињен помак по питању решавања судбине 1.711 несталих на Косову и Метохији, као ни расветљавања тих злочина и кажњавања одговорних и апелује на међународне институције да помогну у томе.

„С обзиром да органи привремених институција самоуправе у Приштини очигледно не желе или немају капацитета за решавање овог проблема, Канцеларија за Косово и Метохију још једном апелује на надлежне међународне институције у Покрајини да уложе свој ауторитет у решавању питања несталих, јер је то дуг који сви имамо према жртвама и њиховим породицама и темељ изградње истинске нормализације односа на Космету“ Канцеларија констатује и да се са друге стране Влада Србије односи одговорно према питању несталих. Како се наводи, на територији централне Србије нема непроверене локације, што доказује и недавна провера локације код Новог Пазара, спроведена на захтев Приштине.

На слици: Удружење породица киднапованих и несталих лица у протесној шетњи у Београду поводом обележавања Међународног дана несталих

Удружење породица киднапованих подсећа на петнаест дугих година

Неизвесна је судбина 525 Срба и осталих неалбанаца, а до данас је сахрањена 361 особа за чије убиство нико није одговарао, чуло се на конференцији Удружења. На територији под међународном заштитом прекршене су све конвенције о људским правима које су кулминирале незапамћеним злочиним – трговином људским органима.

„Неко ко је у глави имао пројекат и спроводио га, он га је све до ситних детаља разрадио и тако се и понашао. Кад на то додате да су они који данас представљају моћ овог света били одговорни за то што се догодило, они нам сигурно неће дозволити да се докаже да је на територији за коју су били одговорни почињен злочин“, каже Миољуб Виторовић, заменик тужиоца за ратне злочине.

Саветодавна комисија за људска права Уједињених нација констатовала је катастрофалне пропусте КФОР-а, полиције и судова мисије УН-а током вођења 172 истражна поступка у случајевима несталих Срба на Косову и Метохији.

„Наш задатак и улога Удружења је да бацимо мало светла, да се те

одлуке не односе у медијском и институционалном мраку, већ да се на првом наредном извештају Генералне скупштине УН-а оне појаве. Оне формално нису обавезујуће за УНМИК, али имају велику моралну снагу, пре свега чињеничном и правном утемељеношћу“, каже Душан Челић, заменик председника Координације српских удружења породица несталих на подручју бивше Југославије.

Осим Србије, све државе настале распадом СФРЈ донеле су закон о несталим лицима и регулисале права њихових породица. Удружење планира да самостално приреди модел тог закона и у том смислу очекује подршку ресорног Министарства за рад и социјална питања, као и Канцеларије за Косово и Метохију.

Годишња скупштина, извештај о раду

Неадекватан приступ жртвама и још увек велики број оних за којима трагамо више од 15. година доминантан је закључак овог извештаја о раду за претходни изборни период. Нажалост, он је доминантан и свим претходним извештајима, а неспоран показатељ је чињеница да још увек тражимо око 530 лица.

Овове треба додати да је највећи број породица жртава још увек незбринут, да живе у тешким условима на ивици егзистенције са нерешеним правним статусом.

Све укупно то су озбиљни разлози што смо сви незадовољни постигнутим. Прегледом активности у претходном периоду показаћемо да смо се максимално ангажовали, али то нас још више онеспокојава јер резултата нема.

Уз помоћ канцеларије за Косово и Метохију, урађен је партнерски пројекат: *Организација њравне ѡмоћи за злочине на КиМ*. Одржане су радионице у Београду, Нишу, Краљеву, Косовској Митровици и Грачаници у присуству великог броја породица и студената Правног факултета.

Наше устаљене годишње активности могу се боље сагледати категорисане по групама:

1. Организација састанака представника Удружења са представницима државних институција и међународних организација: Комисије за нестала лица Владе РС; Комесаријата за избегла и расељена лица; Службе тражења Црвеног крста РС; МУП-а Србије, службе за ратне злочине; Тужилаштва за ратне злочине РС; Међународног Црвеног крста (МКЦК); Међународне комисије за нестале (ICMP); Тужилаштва мисије ЕУЛЕКСА-а на КиМ.
2. Организација или учешће у информативним активностима: конференција за новинаре; округлих столова; штампање и дистрибуција монографије „Отета истина“, одржавање и ажурирање сајта Удружења www.udruzenjeporodica.org.rs.
3. Организација или учешће у активностима обележавања годишњица; 15. годишњица оснивања Удружења (14. март); 17. годиш-

њица киднаповања рудара копа Белаћевац 22. јун; рарастоси жртвама на КиМ, Видовдан 28. јун; 18. јул обележавање годишњице кидн. нест. и убијених житеља на подручју Ораховца и околине (Велика Хоча и гробље Орловача); Међународни дан несталих 30. август (Београд и Грачаница); 09. 12. 2015. одржан је састанак Радне групе за нестала лица Београда и Приштине Међународни дан људских права у Медија центру 10. 12. 2015. године.

4. Организација или учешће у помоћи породицама: прикупљање документације за доделу ученичких стипендија/кредита; организације излета за психосоцијалну подршку чланова породица; подела пакетића деци чланова породица Удружења у Краљеву; подела хуманитарне помоћи од донатора. Посебне активности Удружења су учешће на свим конференцијама и састанцима у региону бивше Југославије посвећене киднапованим, несталим и убијеним лицима.

Приказане активности прати документација предлога и захтева за убрзавање откривања судбине киднапованих и несталих.

Нажалост, морамо констатовати без резултата или што је још поразније, падом проналаска и идентификације несталих.

Пад је постао константа која је најдрастичнија у овој години.

Обавештавамо породице да је званична делегација Координације српских Удружења и са нашим представницима била код председника господина Томислава Николића и том приликом смо изнели проблем недоношење Закона о несталима и судбинама њихових породица.

2016.

Одбијање оснивања суда за злочине ОVK сведочи о чињеници да не постоји страна, укључујући и српску, која жели да о њима изнесе истину пред јавност. Сама идеја о оснивању суда долази после 17 година од када су почињени најстрашнији злочини шиптарских терориста. Доказа више готово да нема, архиве се не отварају па је и то недоступно. Сведоци су помрли или више не виде смисао сведочења, многи од њих боје се за себе. Неки чак и у оквиру програма заштите сведока, на територији неке од европских држава.

Зашто се до сада није судило за злочине УЧК почињене над Србима?

Милорад Трифуновић, један од ѡредставника ѡпородица киднапованих и убијених Срба

Милорад Трифуновић координатор породица киднапованих и несталих Срба у Косовској Митровици, сматра да су баш те државе, најјужнији фактори који скривају истину о злочинима над Србима, и то систематски. После најаве о коначном оснивању суда који би обрађивао злочине шиптарских терориста над српским цивилима и припадницима државних снага безбедности, истовремено се јављају позитивна очекивања, али и закључци да се ипак ништа неће добро учинити, као што говори досадашње искуство.

„Породице киднапованих и несталих очекују да ће коначно почети да се ради на расветљавању злочина јер, сећате се, господин Жбогар је рекао да ће тај суд постати функционалан крајем јануара ове године...” каже Трифуновић за КиМ Новине. Али није то довољно да би породице жртава, и сви заинтересовани, били искрено убеђени.

„Међутим, сада, пратећи шиптарске медије, мени се чини да они поново одуговлаче. Ни зграда у Хагу, где ће бити смештен суд, није спремна. Почео сам да сумњам да ће тај суд уопште почети да ради

док је ова гарнитура на власти у Приштини. Они ће на све начине то покушати да опструирају, да спрече јер људи који су на власти у Приштини су најодговорнији за почињене злочине над Србима. А њихови савезници су пет најјачих земаља, чланица НАТО пакта које су Косово и Метохију поделиле на пет зона одговорности, а знате да су то Америка, Енглеска, Немачка, Француска и Италија. Шта ће бити, Бог зна, нама остаје да верујемо да ће истина коначно изаћи на светло дана. Надамо се и да неће помрети преостали сведоци”, теши се Трифуновић.

У искреност ове одлуке разуверава и најаве да ће тај суд обрађивати само злочине УЧК почињене 1999. године упркос чињеници да је много злочина почињено претходне 1998, као и раније, и у годинама после окупације КиМ, каже Трифуновић. Један је од многих који сумња да ће суђења, ако до њих и дође, само за злочине почињене након окупације Косова и Метохије заправо представљати праван. Јер до сада нико од званичника никада није поменуо

Састанак са саветником за нестала лица МКЦК у Женеви, госпођом Фредриком Рикарди. Било је речи о будућој сарадњи, о наставку рада радних група Приштине и Београда, подршци за обједињавање база података о сваком несталом лицу и другим проблемима. Међународни Црвени крст ће и даље сарађивати са удружењима чији је циљ проналажење несталих.

одговорност за припаднике „мировне“ мисије који су одговорни јер су требали да штите грађане Косова и Метохије после повлачења српских безбедносних снага.

А немо су посматрали прогон 250 000 Срба, немо су посматрали како нас (Шиптари) избацују из кућа и пале их, како убијају и киднапују... Сваки страни војник је, поред пушке коју је носио о рамену, имао са собом или видео-камеру или фото-апарат. Ако нису хтели да спрече, могли су да сниме. Хоће ли неко покренути питање командне одговорности код њих? Знате да су српски војни и полицијски команданти, политички руководиоци, укупно добили 1570 година робије по командној одговорности. А шта је са командном одговорношћу оних који су требали да нас штите и заштите? У питању је саучесништво над злочинима над Србима на Косову и Метохији. Не тврдим да су били директни учесници злочина али могли су да их спрече да су хтели. Било је 50 000 њихових војника на простору Косова и Метохије. И шта су учинили, кога су заштитили? Да ли ви можда знате да су некога заштитили? Ја не знам а живим на Косову и Метохији и дан-данас тврдим, под пуном материјалном и кривичном одговорношћу, да нисам ни видео ни чуо да су они некога заштитили“, тврди он.

У оваквом ставу додатно га учвршћују, и не само њега, саботирани механизми међународног права од стране држава чланица.

„Зашто своју архиву не отвори они набројаних пет земаља НАТО-а које су биле најугицајније? Зашто не принуде УЧК да отвори своје

архиве? Имам нека сазнања, а то је најновије, да је шпански контингент који је био смештен у Истоку дошао до неке УЧК архиве и предао је међународном Црвеном крсту. Зашто спречавају да се то обелодани?“, пита се Трифуновић видно узнемирен очигледним западном опструкцијом правде. Све то још више боли када сте свесни да се чини како би се циљеви терориста и њихових ментора коначно остварили.

Да, уместо спровођења правде, спроводи се воља и остварују циљеви свирепих злочинаца и терориста.

Искуство које су протеклу деценију и по, у сусрету са такозваним међународним комисијама, стекле породице српских жртава у најмању руку је – поражавајуће. Зато закључак који би се могао донети о будућем развоју догађаја, нимало није охрабрујући. Трифуновић, као један од актера приче о покушајима да се сазна истина о киднапованим и убијеним Србима, крајње је сумњичав. Одлагање суђења шиптарским зликовцима њему пре свега говори о не претерано скривеним намерама и заштити од стране светских „заговарача правде“.

„Зашто тај суд није радио од оснивања Хашког трибунала? Зашто није суђено злочинцима иако је расветљено много нових недела, који су чинили злочине над Србима, шта се чекало? Зашто су и злочинци који су признали злочине над Србима, на пример у Клечки као браћа Мазреку, пуштени из српских затвора? Зашто није суђено Харадинају за кога се зна да је умешан, можда није учествовао

Олгица Божанић, гостовање на РТС. Разговор са новинаром Вељком Медићем поводом хапшења два косовска Албанца, који се као припадници ОВК терете за злочине над српским цивилима.

али је наредио убиства у Радоњићком језеру, где су пронађени остаци 29 тела. Ко је крив за Вољујак, ко је крив за Клечку, ко је крив за све то? Даље, Дик Марти је доказао да је било трговине људским органима киднапованих Срба, Карла дел Понте је то потврдила и чак рекла да су многи докази у Хагу уништени. Ко је уништио те доказе и зашто? Ту истрагу је затим водио и амерички истражитељ Вилијамсон који је такође утврдио да је било трговине људским органима, шта је сад с тим? Ми немамо никакву повратну информацију о томе ни докле се стигло ни зашто је стало“, резигнирано се пита Трифуновић који иако жели да верује да ће коначно неко одговорати за злочине, не може то још увек.

„Једноставно им не верујем, зашто увек на челу било које комисије која се образује мора да буде Американац, Канађанин или Британац? Из мог личног искуства за ових 17 година, колико сам у овој причи, ја још нисам чуо ниједног Американца, Канађанина или Енглеца да нешто позитивно каже о Србима. Увек су причали потпуне

неистине и измишљотине. Када су долазили у моју канцеларију, у Удружење породица киднапованих и несталих, увек их је интересовало више све остало него судбина киднапованих и несталих и расветљавање злочина“, закључује он.

Његове наводе немогуће је оборити. Више је него очигледно, а и чинило се отворено, да шиптарски злочинци не само буду ослобођени већ и да се нађу на неком од високих положаја унутар шиптарске заједнице.

Штавише, нико не помиње, ваљда трудећи се да афирмативно говори о том будућем суду или просто из превелике жеље да верује у победу добра, истине и правде, обећање бивше шефице америчког конзулата у Приштини, Трејси Џејкобсон, да ће тај суд обрадити свега десетак случаја и не више од тога, а да ће он на крају „отклонити црну мрљу која стоји над „ОВК“ и никако се неће бавити славном борбом“.

17 година од нестанка новинара „Политике“ Љубомира Кнежевића на КиМ Нема одговорних за његову смрт у истрази ошмице новинара

Судбина Љубомира Кнежевића, новинара приштинског „Јединства“ и сарадника „Политике“, несталога на данашњи дан 1999. године на Косову и Метохији, ни после пуних 17 година није

откривена.

„Љубомира Кнежевића су 6. маја 1999. припадници ОВК са железничке станице у Вучитрну под присилом одвели у непознатом

И даље трагамо за нашим најмилијима. У канцеларији Удружења породица киднапованих и несталих лица, слева надесно: Винка Јовановић, Верица Томановић, Милица Радуновић, Драгана Мајсторовић и Достана Петровић

Без одговора о случајевима 39 медијских радника

У прогласу поводом 3. маја, Светског дана слободе медија, Удружење новинара Србије захтевало је да Специјално тужилаштво за ратне злочине најзад почне да ради свој посао и када је реч о 39 новинара и медијских радника српских редакција убијених у грађанском рату у бившој Југославији, на Косову и Метохији и током НАТО агресије уместо што годинама без резултата, по пријави НУНС-а, истражује одговорност новинара осумњичених за припрему и организовање ратних злочина и геноцида.

цес ексхумација и идентификација“, рекла је Томановићева Танјугу пред почетак округлог стола на ту тему.

Додала је да њихово Удружење трага за 572 особе које се воде као нестале, о којима се ништа не зна, па ни то да ли је вођена истрага, оценивши да је то већ 17 година табу тема.

Како каже, они инсистирају на системском решавању права породица несталих на Космету, јер то питање до данас није решено, иако су многе владе добиле њихове дописе о решавању овог егзистенцијалног питања.

„Мислимо на права која ће заштитити породице, а то су право на месечна примања, на социјално осигурање, стипендирање деце киднапованих“, рекла је Томановићева.

Удружење, додаје, тражи одговоре и на питања процесуирања злочина над цивилним жртвама пре рата и након потписивања Резолуције 1244, када је највећи број Срба нестао у миру, без рата.

Државни секретар Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања Александар Јаблановић сагласан је да су многобројни проблеми са којима се годинама суочавају породице несталих, те наводи да је намера државе да им се помогне колико је

Породице несталих траже мапу страдања српских жртава

Представници Координације српских удружења породица несталих, убијених и погинулих лица са простора бивше Југославије затражили су да се што пре направи јединствена евиденција и мапа страдања српских жртава.

Председник удружења Драган Пјевач рекао је на конференцији „Људска права породица несталих и погинулих“ да је та евиденција потребна јер у међународној заједници није једнак третман српских жртава и њихових породица у односу на друге жртве.

„У међународној заједници је перцепција да су жртве Хрвати и Бошњаци, а не Срби. Слободно се може рећи да се и за те жртве колективно намеће кривица српском народу. Ми морамо израдом јединствене евиденције и мапе страдања српских жртава то да документујемо и кажемо да су сви у ратовима били жртве“, нагласио је председник удружења.

Пјевач је навео да у Србији још увек није законски решено питање и статус несталих лица, нити је решено питање заштите породица жртава из Хрватске, наглашавајући да се стиче утисак да се то питање намерно игнорише.

Председник координације је рекао да су породице несталих свесне како не могу да очекују привођење правди злочинаца, али

то могуће.

„Проблеми су велики, од тога што је процес ексхумације и идентификације и проналажења несталих јако успорен“, рекао је Јаблановић Танјугу.

Сматра да је проблем већи утолико што су многи учесници ратова 1998. и 1999. године са албанске стране данас на истакнутим положајима, што, примећује, у великој мери спречава откривање свих злочина, проналажење тала жртава и кажњавање починилаца.

да се последице могу решити доношењем системског закона који регулишу права породица несталих.

Председник републичке организације породица заробљених и погинулих бораца и несталих цивила Републике Српске Недељко Митровић рекао је да се још 1.665 Срба води као нестало у рату у БиХ, наводећи да су Срби изложени дискриминацији у БиХ када је у питању процесуирање ратних злочина и тражење несталих.

Према његовим речима, од укупно 100.000 погинулих или несталих у БиХ, око једну трећину чине Срби, и они су за стварне или наводне ратне злочине осуђени на преко 1.600 година затворске казне, док су за око 10 пута мање кажњени Бошњаци и Хрвати.

На данашњем скупу је истакнуто да има породица које своје најближе траже више од 25 година и да би статус свих жртава требало да буде једнак.

Наглашена је и потреба доношења системског законског решења уз већу сарадњу са властима, како би се дошло до правде за жртве и породице несталих у ратовима 90-тих година 20. века.

2017.

Највећи број отмица догодио се после 10. јуна 1999. године, наочиглед припадника КФОР-а. Цивили нису били заштићени од напада припадника ОВК а Еулекс није оправдао своју мисију јер нико није осуђен за злочине над Србима на Косову и Метохији. - Верица Томановић

О 540 несталих Срба нигде одговора

И даље непозната судбина 572 отете особе на КиМ, а одговора нема од УНМИК-а, КФОР-а, ОЕБС-а, Црвеног крста, Лекара без граница...

Председница Удружења породица киднапованих и несталих лица на Косову и Метохији Верица Томановић изјавила је данас да су до сада сахрањени посмртни остаци 367 особа, а да се кроз свакодневни рад удружења и жељу за проналажењем несталих лица даје пијетет жртвама“.

„Највећи број отмица догодио се после 10. јуна 1999. године, наочиглед припадника КФОР-а. Цивили нису били заштићени од напада припадника ОВК а Еулекс није оправдао своју мисију јер нико није осуђен за злочине над Србима на Косову и Метохији“, казала је Томановић на конференцији у београдском Медија центру поводом 17. годишњице оснивања Удружења.

По њеним речима, представници међународне заједнице на Косову и Метохији примењивали су селективан приступ у случајевима српских жртава.

„Обраћали смо се мисијама УНМИК-а, КФОР-а, ОЕБС-а, Међународном комитету Црвеног крста, Лекарима без граница, свима који су имали мандат да заштите цивиле на Косову и Метохији, али одговора

није било“, рекла је Томановић.

Она је у име Удружења изразила незадовољство радом српских правосудних органа у процесуирању злочина над Србима на Косову и Метохији и затражила убрзање динамике рада тимова за ексхумацију и идентификацију посмртних остатака несталих особа.

Члан Извршног одбора удружења Душан Челић оценио је да за српске жртве „нема правде и истине“ и упитао зашто правосудни органи Србије нису у одсуству осудили „очигледне злочинце“ међу Албанцима.

„Српска удружења са Косова и Метохије поднела су 724 пријаве правосудним органима Србије, по којима су до данас албански злочинци правоснажно осуђени на 15 година затвора, од којих је један осуђен на 13 година. Да ли то значи да истину и правду можемо постићи само ван институција система“, упитао је Челић.

Он је додао да је потребно очувати „културу сећања“ на нестала лица са Косова и Метохије наводећи да ће и саме породице киднапованих осетити „неки вид сатисфакције“ ако већина друштва у Србији схвати да није реч о појединачним већ о жртвама целог друштва.

Гостовање госпође Верице Томановић у јутарњем програму Хепи-ТВ, поводом обележавања годишњице прве отмице на Косову и Метохији

И 17 година касније, Срби траже правду за почињене злочине

На Косову већинска, албанска заједница и представници централних институција обележавају девету годишњицу једнострано проглашене независности. С друге стране, Срби траже решавање основних егзистенцијалних питања. Траже правду за почињене злочине. Више од 200.000 Срба је морало да напусти Косово. Мало њих се вратило. Једно од болних питања за српски народ на Косову је и трагање за несталима.

Више стотина Срба и даље је на списку несталих особа. Прошло је 17 година од ратних сукоба, а питање несталих је и данас отворено. Као да нема воље да се оно реши.

Координатор удружења породица Срба и других неалбанаца несталих на Косову Милорад Трифуновић каже да се као нестало води 1.660 људи, од тога је 547 Срба и осталих неалбанаца.

Последњих пет година ниједна гробница није ексхумирана.

„Очекујемо од међународне заједнице, Београда и Приштине да то питање ставе на дневни ред у Бриселу, да нам се каже шта је проблем, зашто се не расветљавају судбине несталих. Претходне власти у Београду и Приштини, међународна заједница и амбасаде обећале су нам да ће прва тема дијалога бити судбине несталих“, рекао је Трифуновић.

Последњи који је то обећање дао био је, каже Трифуновић, Хашим Тачи.

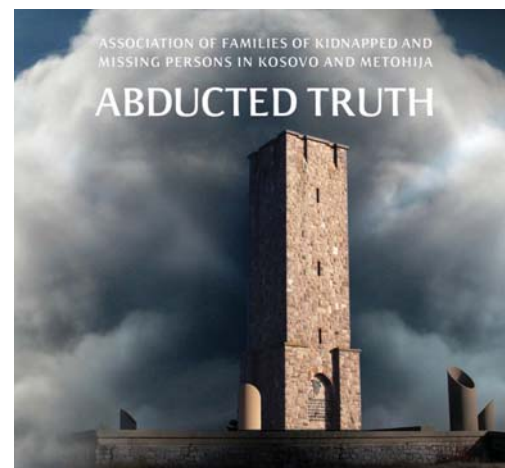
„Последњи нам је Тачи обећао, рекао је да ће први пут ставити то питање на дневни ред у Бриселу. Причало се о мосту, зиду, возу и не знам чему све, али о несталима није. Рекао је да је и са Вучићем разговарао, да је и он прихватио да то буде тема, али до данас то се није десило. Имао сам један сусрет с Тачијем после и питао га зашто није постављено питање, рекао је 'што је Тачи обећао, Тачи ће урадити'. Рекао је да ћемо ми ићи у Брисел и поставити питање Могеринијевој“, казао је Трифуновић.

Након потраге је доказано да нема масовне гробнице у Косовској Митровици. „Седамнаест година живимо са убеђењем Албанаца да гробница постоји, али сви Срби су тврдили да нема ничега. Фама је коначно скинута, дилема разрешена“, рекао је Трифуновић.

Једно од болних питања је зашто досад нису откривени извршиоци погубљења. „То је највећи проблем. Предали смо тела 367 несталих, али и поред тога нико није одговарао, чак није ни процесуиран за њихово страдање“, истакао је Трифуновић.

Паралелно са обележавањем 17 година постојања, Удружење породица киднапованих и несталих лица на Косову и Метохији објавило је и монографију *Отета истина* на енглеском језику: *Abducted Truth*

У договору са Зораном Матићевић, професорком социологије у Трећој Београдској гимназији и гимназије „Патријарх Павле“ - 19. априла 2017. године одржана су два часа историје на тему страдања српског народа на Косову и Метохији у периоду од јануара 1998. године до данас.

Матурантима је предочена истина о догађајима насилних отмица, киднаповања и убиства наших најближих чланова породица. Аутентичност података презентовали су најближи сродници киднапованих и убијених на потресан и емотиван начин који је код ученика изазвао јаке емоције. Председник Удружења Верица Томановић је у уводном излагању упознала присутне о генези развоја догађаја који су претходили трагичним страдањем Срба и осталих од стране припадника ОВК на Косову и Метохији. Учесници сведочења о личним трагедијама изразили су задовољство што је први пут омладина показала интересовање за нашу трагедију.

Разочарење у правосудни систем

Реакција Удружења породица киднапованих и несталих лица на Косову и Метохији

Разочарење у правосудни систем код чланова породица киднапованих, несталих и убијених Срба и осталих је и данас изазвало емоције које додатно наносе бол и патњу за својим сродницима. По ко зна који пут суочени смо са неправдом и неједнаким приступом према кривичном гоњењу починиоца и налогодаваоца злочина када су у питању српске жртве. Још једна у низу донесених непристрасних и исполитизованих одлука суда о злочинима ОВК на Косову и Метохији.

Данашња поражавајућа одлука суда у Колмару охрабрила је злочинце за етничко чишћење Срба на Косову и Метохији, јер су уместо кажњавања, награђени за злочине у руководећим структурама власти у Приштини. Због некажњавања и непривођења пред лице правде киднапера, убица и њихових налогодаваца, повратак није безбедан у своја родна места на Косову и Метохији више од двеста хиљада Срба и других етничких заједница скоро две деценије.

Немоћни смо да променимо одлуке суда, али никада нећемо пре-

стати да тражимо истину о страдању и правду за наше жртве.

Залагаћемо се као и свих година да се настави истрага локација о потенцијалним масовним и појединачним гробницама на Косову и Метохији и Албанији где су скривани и уништавани докази злочина припадника ОВК.

Ниједан суд неће моћи да промени истину о злочинима ОВК која је доказана откривањем масовних и појединачних гробница са посмртним остацима српских жртава: Радоњичко језеро, Глођане, Крематоријум Клечка, Волујак, Малишево, Драгодан 1 и 2, Тусус, Дуље...

Наставићемо да сарађујемо са свим домаћим и међународним институцијама и организацијама и настојаћемо да само истином истрајемо да сачувамо жртве од дискриминације и заорава.

Охрабриваћемо преживеле сведоке ужасног насиља да истрају и да не посустају у борби за истином и правдом за својим најмилијима који су невино страдали на Косову и Метохији.

Тражићемо правду док постојимо

Породице убијених Срба

Чланови породица убијених Срба огорчени што нема задовољења правде кад су у питању злочини главешина и припадника злогласне ОВК. Најављују жалбу суду у Стразбуру.

Потпуно сам сигурна да ће све који су починили злочине на Косову и Метохији стићи божја правда, али се надам да ћемо и ми, породице жртава, дочекати задовољење правде.

Овако за „Новости“ говори Олгица Костић Божанић, из чије је породице, у селима Ретимље и Оптеруша у општини Ораховац, киднаповано 15 особа, а троје се и даље воде као нестали. Разочарана је и узнемирена одлуком француског суда да злочинца награди слободом.

- Свих 27 српских жртава са овог подручја пронађено је у масовној гробници „Волујак“, која је откривена 2005, а идентификацијом посмртних остатака ДНК методом потврђено је да се ради о мештанима села у општини Ораховац. За то је одговорна група Рамуша Харадинаја - истиче Олгица, у име Удружења несталих и киднапованих Срба.

Шта све породице чији су најмилији мучки убијени за 19 година нису

покушале да би дошле до правде и да би злочинци били кажњени. Управо из овог Удружења су суду у Француској доставили додатне доказе о злочинима почињеним под директном командом Харадинаја. То, изгледа, нико није погледао.

Милорад Трифуновић, координатор Удружења несталих и киднапованих Срба са КиМ, каже да је шокиран.

- Прибојавао сам се да ће одлука управо бити оваква. Да су српске жртве са Космета и њихове породице поново омаловажене и дискриминисане сматра и Наташа Шћепановић из Удружења породица косметских страдалника:

- По ко зна који пут показало се да нема правде за српске жртве. А то су цивили којима су на најмонструознији начин одузети животи. Пачак је и сам Харадинај у својој аутобиографској књизи писао о злочинима које је наредио, а многе и сам извршио. Изиграни смо овом неправедном судском одлуком, али нећемо одустати. Борићемо се док постоји и последњи атом снаге.

За 540 лица српске и неалбанске националности несталих на Косову и Метохији још увек се трага, а током последњих 18 година пронађени су посмртни остаци 369 особа.

Трибина у Нишу: „Имамо право на истину и правду“

За 572 лица српске и неалбанске националности несталих на Косову и Метохији још увек се трага, а током последњих 18 година пронађени су посмртни остаци 367 особа. Тим поводом, Удружење породица киднапованих и несталих лица и Удружење косметских страдалника организовало је у Нишу трибину „Имамо право на истину и правду“.

Са циљем да информишу јавност о трагедији породица које скоро две деценије трагају за истином о судбинама киднапованих и насилно одведених чланова, у Нишу су се окупили чланови породица киднапованих и несталих лица на Косову и Метохији, као и представници надлежних институција које се баве овим проблемом.

„Мени је син од 28 година, Давор Ристић, нестао, и до данашњег дана не знамо, никакав траг немамо где је, шта је... Тако да смо већ сви са живцима дошли до краја, имамо утисак да су нас сви заборавили, да држава није довољно ангажована, а ми и даље немамо

податак о посмртним остацима наших киднапованих“, казала је мајка Гордана Ристић, координаторка канцеларије у Нишу.

Током готово 2 деценије чланови породица жале се на веома мали број ексхумација, а самим тим и идентификација њихових синова, очева, браће, мужева. Овај процес је компликован јер недостају подаци о несталима.

„Највећа препрека је недостатак података о месту почивања и укопа посмртних остатака. Још увек се трага да ли су у питању масовне или појединачне гробнице“, објашњава Љиљана Крстић, шеф одсека Комисије за нестала лица Владе Републике Србије.

Иначе, од 1664 лица која се воде као нестала на подручју Косова, 540 лица је српске и неалбанске националности, а 30 је у поступку верификације, како су додали у име Комисије за нестала лица Владе Републике Србије.

Чланови Удружења породица несталих и киднапованих Срба, локални и званичници Владе Србије положили су данас венце на „Споменик Истине“ у Северној Косовској Митровици и одали пошту страдалима и несталима пре, током и после сукоба на Косову.

„Више од 18. година чекамо на вести о нашим несталим синовима, очевима, мајкама, браћи и сестрама. Дали смо информације различитим међународним организацијама да више ни сами не знамо колико. Неки од нас су дали преко 30 изјава од септембра 1999. године па до 2016. године у вези са њиховим нестанком и сваки пут нам је речено да ћемо бити обавештени о било каквом напретку, али то су биле празне речи“, наводи се у апелу који је прочитао Бајрам Ђеркини. „Апелујемо на Београд и Приштину, као и на међународну заједницу, да именују високог представника са довољно јаким мандатом и ауторитетом како би се наша патња окончала, да пронађемо остатке наших најмилијих и ожалимо их онако како доликује“, рекао је координатор Удружења породица киднапованих и несталих Срба на Косову Милорад Трифуновић.

Приштина: Специјални суд очекује оптужнице

Приштина, Београд - Специјални суд за ратне злочине Ослободилачке војске Косова у јулу је почео да ради и спреман је за подизање првих оптужница. Председник Скупштинског одбора за Косово И Метохију Милован Дрецун очекује да се под оптужницама нађу највиши команданти ОВК. Из Фонда за хуманитарно право у Приштини кажу да ће се прве оптужнице чекати до септембра.

Доношење тог правилника је био последњи законски корак да суд почне са радом, наводи РТК и подсећа да ће се у њему процесуирати само злочини које су починили припадници Ослободилачке војске Косова.

Специјални суд за ратне злочине на Косову последња је прилика међународне заједнице за процесуирање припадника ОВК за почињене ратне злочине, а то укључује и њихове команданте, каже председник Одбора за Косово и Метохију Милован Дрецун.

Имајући у виду да ће Суд функционисати на основу извештаја

Дика Мартија чија је окосница организована Древничка криминална група у којој су Хашим Тачи, Кадри Весели, Џавит Хаљити, Сулејам Салими, Чеку и други, онда би требало очекивати да се управо те личности нађу на првим оптужницама, каже Дрецун и додаје да очекује да то на почетку буде једна велика оптужница на којој ће се наћи и други команданти из ОВК попут клана Харадинај.

С обзиром на то да је реч о тренутно највишим политичким лидерима на Косову, тамошња јавност негодује на почетак рада Суда сматрајући да ће бити једностран.

Заборавља се, међутим, на жртве, упозорава директор Фонда за хуманитарно право у Приштини Беким Блакај.

У овом тренутку још увек нико не зна који злочини ће бити процесуирани и можда је то добро, као ни ко су људи који ће бити процесуирани, и нарочито ко су сведоци.

Документарни филм „Универзум бола“ о страдању Срба на КиМ од 1998. године до сада, приказан је у Београду. Породице несталих и киднапованих на КиМ кажу да не одустају од „трновитог пута“ борбе и трагања за истином о несталима.

Документарац „Универзум бола“ у трагању за несталима на КиМ

Филм је хронолошки приказ трагичних догађаја на КиМ и страдања Срба, а према речима аутора Ранка Ђиновића, намењен је међународној заједници и онима који ће се препознати у почињеним злочинима над Србима.

Ранко Ђиновић каже да га треба приказати онима који подржавају улазак Косова у УНЕСКО, како би видели однос Албанаца према српским светињама у покрајини.

После приказивања филма, председница Удружења породица несталих и киднапованих на КиМ, Верица Томановић рекла је да су углавном познати починиоци злочина над Србима, али да су остале казне.

Навела је да се над породицама, које скоро две деценије траже своје најмилије, врши злочин против истине и изложене су притис-

цима и манипулацијама, те упитала зашто је својевремено 2.108 Албанаца пуштено из затвора у Србији.

„Убеђени смо да ће овај филм допрети до оних који су својим чињењем и нечињењем довели до тога да се наставља психичка тортура над нашим породицама“, каже Томановићева која је цитирала део извештаја специјалног известиоца СЕ Дика Мартија да „истину дугујемо жртвама свих националности“.

Председник владине Комисије за нестала лица Вељко Одаловић каже да треба упорно говорити о страдању и злочинима над Србима на КиМ, те да је потребно што више оваквих казивања и сведочанстава приказаних у документарном филму „Универзум бола“ која, истиче, могу да допру до светских метролопа и оних који ће се препознати у злочинима.

ГЕНЕРАЛНИ ДИРЕКТОР МЕЂУНАРОДНОГ КОМИТЕТА ЦРВЕНОГ КРСТА, ГОСПОДИН ИВ ДЕКОР РАЗГОВАРАО ЈЕ СА ПОРОДИЦАМА НЕСТАЛИХ И СТРАДАЛИХ СРБА У СУКОБИМА НА ПРОСТОРУ БИВШЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

Након што је саслушао потресна казивања најближих сродника Срба страдалих током оружаних сукоба деведесетих година у региону, господин Ив Декор је обећао да ће, уз помоћ сарадника у Београду, настојати да помогне да њихова патња буде мања. Током посете региону, генерални директор Међународног комитета Ив Декор је боравио у Београду. Господин Декор, први високи званичник ове организације који је после готово две деценије био у званичној посети Србији, осим што се састао са представницима српских власти, разговарао је и са породицама несталих и пострадалих Срба у Хрватској, БиХ и на Косову и Метохији. Ив Декор је изразио жељу да се током боравка у Београду сретне и разговара са представницима свих Српских удружења пордица несталих у региону. Регионална Делегација МКЦК у Београду организовала је и уприличила састанак на којем је господин Декор са члановима породица несталих и убијених Срба током сукоба у некадашњој Југославији, разговарао о проблемима са којима се сусрећу у процесу сазнавања истине о несталима. Како би МКЦК, он лично и његови сарадници могли помоћи да се дводеценијска агонија оних који су остали без својих најрођенијих, што пре оконча.

ОВК ЈОЈ ЈЕ УБИЛА ДВА БРАТА И 13 ЧЛАНОВА ПОРОДИЦЕ: „ПИТАЛА САМ СЕ КОЈЕ КОСТИ ДА ПОЉУБИМ“

Олгица Божанић, рођена Костић, део је једне од најтрагичнијих породица на Косову. ОВК је отео или убио 15 Костића, укључујући њена два брата, Лазара и Тодора. Трагедија породице Костић почела је отмицом Југослава Костића на радном месту 11. јула 1998. године. Олгица је радила у апотеци, била на радном месту. Тражила је од колегиница Албанки помоћ, неку информацију да сазнају где се он налази јер је тада ОВК већ била јака и правила је ровове и у селима и око Ораховца. Атмосфера је била напета и сваки дан се чекало да се догоди нешто страшно. Њен млађи брат Лазар отишао је у Ораховац да пријави нестанак рођака и онда је продужио за Призрен, да и тамо ургира. Успут је успео да евакуише своју жену и дете, тада једанаестомесечну Анђелу. Свратио је и до Олгичиног стана, и тада га је последњи пут загрлила.

На слици лево: гостовање Олгице Божанић у емисији: *Живот прича - једнострано проглашена бол*, ТВ Прва

2018.

Дана 23. априла навршило се 20 година од киднаповања Милице Радуновић из села Дашиновца код Дечана, прве евидентираних жртве отмица на Косову и Метохији пријављене Удружењу породица киднапованих и несталих лица на Косову и Метохији. 20 година безуспешно тражимо одговоре на наша питања од домаћих и међународних институција. Наилазимо на многобројне препреке које успоравају читав процес надлежним тимовима на терену.

Трибина: „20 година од прве отмице на Косову и Метохији“

Дана 23. априла навршава се 20 година од киднаповања Милице Радуновић из села Дашиновца код Дечана, прве евидентираних жртве отмица на Косову и Метохији пријављене нашем Удружењу.

20 година трагамо за нашим члановима породица отетим на простору Косова и Метохије и то је повод нашег окупљања и давања пијетета свим жртвама албанског терора од припадника тзв. ОВК.

Хронологију почињених злочина карактеришу злочини против човечности и кршење међународног хуманитарног права над невиним жртвама.

20 година безуспешно тражимо одговоре на наша питања од домаћих и међународних институција.

Наилазимо на многобројне препреке које успоравају читав процес надлежним тимовима на терену.

Годинама се истина прикрива од нас о постојању приватних затвора и логора на Косову и Метохији и Албанији где су одвођени и мучени Срби и остали. Још увек није почео да ради Специјални суд за злочине тзв. ОВК који би помогао да се открије истина о трговини људским органима објављеним у извештају специјалног известиоца Савета Европе

господина Дик Мартија.

Пуних 10 година је прошло од објављивања књиге бивше тужитељке Хашког трибунала госпође Карле дел Понте „Лов, ја и ратни злочинци“ којом је додатно нанета бол члановима породица, а у међувремену, многи су родитељи преминули не остваривши жељу да пронађу своју децу.

Током 18 година од оснивања Удружења, успоставили смо коректну сарадњу са представницима домаћих и међународних институција које се баве проблемом несталих лица на Косову и Метохији. Надамо се да ће се додатним заједничким активностима и напорима у наредном периоду постићи бољи резултати.

На трибини су учествовали: председница Удружења породица киднапованих и несталих лица на Косову и Метохији - госпођа Верица Томановић, члан породице Радуновић Милице, госпођа Лидија (Радуновић) Миленковић, представник Комисије за нестала лица госпођа Љиљана Крстић - шеф стручне службе, Координација српских удружења породица несталих и убијених лица на подручју бивше Југославије, председник Координације, господин Душан Челић.

20. ГОДИНА ТРАГАЊА ЗА ИСТИНОМ И ПРАВДОМ

Крајње је време да наша држава систематично и целовито, посебним законом, и хитно, уреди проблематику несталих и страдалих лица и права њихових породица, поручено је са трибине Удружење породица киднапованих и несталих лица на Косову и Метохији са седиштем у Београду које води Верица Томановић правдом“ на дан 23. априла, када се навршило 20 година од киднаповања Милице Радуновић из села Дашиновца код Дечана, прве евидентираних жртве отмица на Косову и Метохији која је пријављена овом удружењу. Двадесет година траје трагање ових породица за својима, који су киднаповани и страдали од припадника такозване Ослободилачке војске Косова.

18. ГОДИНА УДРУЖЕЊА ПОРОДИЦА КИДНАПОВАНИХ И НЕСТАЛИХ ЛИЦА НА КОСОВУ И МЕТОХИЈИ

Марта месеца, пре 18 година уз свесрдну помоћ МКЦК, наше породице, притиснуте очајем и у немогућности да саме разреше судбину својих најближих сродника одлучују да заједно, заједничким снагама наставе борбу за ослобађање својих најмилијих. Та борба и данас траје иако су резултати поразни. И даље трагамо за 572 лица са нашег списка а 370 земних остатака је предато породицама уз помоћ ДНК анализе. На конференцији за медије одржаној поводом годишњице говорили су: председник Удружења, госпођа Верица Томановић; председник Координације српских удружења породица несталих, убијених и погинулих лица са простора бивше Југославије, господин Душан Челић; председник Комисије за нестала лица Владе Републике Србије, господин Вељко Одаловић, Канцеларија за Косово и Метохију господин Јован Војновић; заменик тужиоца за ратне злочине, господин Душан Кнежевић; шефица Регионалне делегације МКЦК у Београду, госпођица Јелена Стијачић.

Делегација чланова Управног одбора регионалне координације у Лондону, на пријему код његовог краљевског величанства принца Чарлса у његовом дому

ОБЕЛЕЖЕНЕ ДВЕ ДЕЦЕНИЈЕ ОД ОТМИЦЕ РАДНИКА КОПА „БЕЛАЋЕВАЦ“, ТЕРМОЕЛЕКТРАНЕ ОБИЛИЋ

21. јуна 1998. године, на путу до свог радног места, киднапована су деветорица радника копа „Белаћевац“ термоелектране Обилић – Душан, Пера и Зоран Ађанчић, Мирко Буха, Драган Вукмировић, Филип Гојковић, Мирослав Трифуновић, Србољуб Савић и Божидар Лемпић. Удружења која се баве питањем несталих истичу да се ради о првој масовној отмици Срба на Косову. Истрага је вођена, потом прекинута, а судбина ових радника је и даље непозната. Дан њиховог киднаповања обележен је у Београду, али и у Косовској Митровици трибином „Двадесет година борбе и трагања за истином и правдом“.

Трибину је организовало Удружење породица киднапованих и несталих лица на Косову и Метохији. Претходило јој је полагање венца на споменик „Истина“, настрадалима из косовско-митровичког округа од 1998. године.

ОБЕЛЕЖЕНЕ ДВЕ ДЕЦЕНИЈЕ ОД СТРАДАЊА СРБА У ОРАХОВЦУ

Две деценије од масовног страдања Срба у општини Ораховац на Косову и Метохији обележено је комеморативним скупом у селу Велика Хоча. Убијеним Србима парастос је испред споменика жртвама у Великој Хочи служио игуман манастира Зочиште отац Стефан, а присуствовало му је стотинак мештана који су носили фотографије страдалих. За време оружаног напада ОВК на подручју Ораховца, од 17. до 22. јула 1998. године киднаповано је око 100 српских цивила, од којих су многи убијени и мучени у приватним затворима и логорима, а њихови посмртни остаци пронађени су у масовним гробницама Малишево и Волујак у пролеће 2005. године.

У Удружењу породица киднапованих и несталих лица на Косову и Метохији. Слева надесно: Игор Тодоровски, Душан Челић, Наташа Шћепановић, Милосав Стојковић, Слободанка Колџић, Драгана Ђукић, Драган Пјевац, Олгица Божанић

Поводом 20 година од првих отмица и 18 година оснивања и рада Удружења породица киднапованих и несталих лица на Косову и Метохији, пред читаоцима је фото–монографија, која садржи хронологију рада Удружења.

Питање отетих и несталих представља најтеже хуманитарно и правно питање на просторима бивше Југославије, које је простекло након ратова и других оружаних сукоба од 1991. до 2000. године.

Породице чији су чланови отети представљају највеће жртве ратова на просторима некадашње Југославије од 1990. године. Многи од њих дуго година нису знали судбину својих најближих, многи још увек не знају шта се догодило. Према подацима овог Удружења, још се не зна судбина 572 лица са подручја Косова и Метохије.

У овој монографији, путем текстова, фотографија, факсимила из штампе и других прилога, прецизно и јасно је приказано да је ово Удружење покушавало и покушава да открије истину, упознајући са случајевима отмица чланова својих породица, бројне представнике институција власти и међународне заједнице.

Највећу одговорност за нерешавање бројних случајева отмица имају представници ОЕБС-а, КФОР-а, УНМИК-а, Хашког Трибунала и Еулекса на Косову и Метохији, чија је обавеза била да обезбеде слободу кретања, мир и безбедност људи свих националности.

Неопходно је откривање и санкционисање лица која су одго-

ворна за отмице Срба и других неалбанаца на Косову и Метохији (већином су то припадници терористичке формације тзв. ОВК албанске националности). Потребно је да судови и тужилаштва раде свој посао, били они по називу редовни или специјални, били они органи Републике Србије, или органи приштинских институција под неким видом међународне контроле.

Неопходно је да се расветле чињенице у вези са наводима Карле дел Понте, бившег тужиоца Међународног кривичног трибунала за бившу Југославију или факта у вези са документацијом из извештаја Дика Мартија Савету Европе о трговини људским органима (што је, по тежини злочина, равно нацистичким злочинима у форми медицинских експеримената доктора Јозефа Менгелеа над логорашима у Аушвицу и другим нацистичким концентрационим логорима у Другом светском рату) У питању је најтежи облик злочина – злочин геноцида и холокауста.

Овај рукопис није велик обимом, али су у њему видљиви огромна бол и патња, који се не смањују са протоком времена. Напротив. Чланови породица су огорчени, што се често догађа да одговорне особе за отмице и друге злочине, међу припадницима албанског народа, не само да нису кажњаване већ су постале део званичног естаблишмента самопроглашене државе Косово (министри и друге функције).

Фото–монографија има за циљ да се јавност Србије и међународна заједница и даље подсећају на ове трагичне догађаје,

који нису добили свој епилог. Правда није стигла злочинце. Невине жртве и њихови најближи сродници нису добили ни моралну ни правну сатисфакцију. А све то, на срамоту данашње Европе и света, нарочито Уједињених нација и Европске уније.

Удружење наставља своју борбу у мисији откривања истине кроз различите видове и форме. Један од њих је и фото–монографија која је пред читаоцима. Подржавамо њихову борбу. Честитамо им на одлично урађеном рукопису.

*Др Ненад Анђонијевић, музејски савешник
Музеј жртва геноцида, Трт Николе Пашића 11/III
У Београду, 26. септембар 2018.*

**CIP - Каталогизација у публикацији -
Народна библиотека Србије, Београд**

061.2(497.11)"2000/2018"

341.322.5-058.65(=163.41)(497.115)"1998/2018"

341.485(=163.41)(497.115)"1998/2000"

ОТЕТА истина : монографија објављена поводом 20 година од прве отмице и 18 година рада Удружења породица киднапованих и несталих лица на Косову у Метохији / Удружење породица киднапованих и несталих лица на Косову и Метохији, канцеларија Београд ; [уредник Верица Томановић]. - Београд : Удружење породица киднапованих и несталих лица на Косову и Метохији, 2018 (Београд : Intranet). - 124 стр. : илустр. ; 24 x 24 cm

Текст штампан тростубачно. - Тираж 500. - Стр. 4-5: Уводник / Верица Томановић. - Стр. 122-123: [Поговор] / Ненад Антонијевић.

ISBN 978-86-919035-2-7

а) Удружење породица киднапованих и несталих лица на Косову и Метохији (Beograd) - 2000-2018 б) Срби - Жртве рата - 1998-2000 - Косови и Метохија с) Срби - Прогони - 1998-2018 - Косови и Метохија
COBISS.SR-ID 270277132